

Uredništvo - uprava: Ljubljana,
Kopitarjeva 6, telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 10 lit., na
izposodbo 51,50 lit.
Cena: red. Ljubljana 10,50 lit. na
naročnino in 10,50 lit. na izposodbo
Zastopstvo na ogled: Italija
in izposodbo: (imaj: UFI) B. A.
Milano

SLOVENECE

DECEMBER 1943

25
SOBOTA

Schwere Kämpfe im Raume Shlobin

Deutscher Angriff nordwestlich Retschitz macht Fortschritte - Verluste der britischen Terrorflieger

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 24. Dezember. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Südlich Nikopol, im Raume von Kirovograd und südwestlich Tscherkassy kam es gestern nur zu örtlich begrenzten Kämpfen.

Östlich Schitomir und südöstlich Korosten brachen schwächere Angriffe der Sowjets zusammen, 15 feindliche Panzer wurden vernichtet.

Nordwestlich Retschitz machte der eigene Angriff trotz zähen Widerstandes der Sowjets weitere Fortschritte. Feindliche Angriffe gegen einen Brückenkopf an der Beresina wurden unter hohen Verlusten abgewiesen und 32 Sowjetpanzer abgeschossen.

Nordöstlich Shlobin trafen die Sowjets mit mehreren Divisionen zum Angriff an. Schwere Kämpfe sind hier im Gange.

Im Kampfraum von Witebsk setzte der Feind gestern seine starken Angriffe fort. In erbitterten Kämpfen wurden örtliche Einbrüche abgeregelt und 71 feindliche Panzer vernichtet.

In den Kämpfen südöstlich Kirovograd haben sich die 11. Schlesische Panzer-Division unter Führung des Generalmajors von Wietersheim und die 13. Altmarkische Panzer-Division unter Führung des Generalmajors Hauser hervorragend bewährt.

Im nördlichen Eismeer griffen am Abend des 22. Dezember fünf sowjetische Schnellboote ein deutsches Geleit erfolglos an. In kurzem harten Kampf wurden drei sowjetische Schnellboote versenkt, die beiden anderen durch Artillerietreffer schwer beschädigt.

An der süditalienischen Front herrschte gestern mit Ausnah-

me des Abschnittes von Ortona Ruhe. Südlich und südwestlich der Stadt Ortona scheiterten auch gestern alle feindlichen Angriffe, obwohl sie von starkem Artilleriefeuer, von Panzern und Schlachtfliegern unterstützt wurden. In diesen Kämpfen zeichneten sich die 1. Fallschirmjäger-Division unter Führung des Generalleutnants Heideck durch beispielhafte Standhaftigkeit besonders aus.

In der Nacht zum 24. Dezember griffen mehrere britische Schnellboot-Gruppen mit Unterstützung von Jagdbombern im Nordausgang des Kanals wiederholt ein deutsches Geleit an, das zuvor von englischen Fernkampfgeschützen erfolglos beschossen worden war. Ein britisches Schnellboot wurde versenkt, zwei andere so schwer beschädigt, dass mit ihrem Verlust zu rechnen ist. Das deutsche Geleit erreichte vollzählig und ohne nennenswerte Schäden seinen Bestimmungshafen.

Deutsche Marine-Küstenbatterien beschossen Ziele in Dover, Deal und Folkestone.

Britische Bomber führten in den frühen Morgenstunden des 24. Dezember wieder einen Terrorangriff gegen die Bevölkerung von Berlin. In einigen Stadtteilen entstanden erhebliche Schäden. Ausserdem bombardierte der Feind planmässig die ehrwürdigen deutschen Kunst- und Kulturstätten in Aachen. Dom und Rathaus wurden schwer beschädigt, der Krönungssaal vernichtet.

Luftverteidigungskräfte brachten bei besonders schwierigen Abwehrbedingungen, soweit bisher festgestellt, 19 feindliche Bomber zum Absturz.

Težki boji na področju pri žlobinu

Nemški napad severozahodno od Rečice napreduje
Izgube britanskih terorističnih letalcev

Führerjev glavni stan, 24. dec. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Južno od Nikopolja, na področju pri Kirovgradu in jugozahodno od Čerkasov je prišlo včeraj le do krajnje omejenih bojev.

Vzhodno od Zitomira in jugovzhodno od Korostena so se zlomili slabši sovjetski napadi. 15 sovražnih oklepnikov je bilo uničenih.

Severozahodno od Rečice je lastni napad vključil žilavemu odporu Sovjetov dobro napredoval. Sovražni napadi na neko mostišče ob Berezzini so bili odbiti z visokimi izgubami za Sovjete, sestreljenih je bilo 32 njihovih oklepnikov.

Severovzhodno od Zlobina so prešli Sovjeti z več divizijami v napad. Težki boji so tu v teku.

Na bojišču pri Vitebsku je sovražnik včeraj nadaljeval s svojimi močnimi napadi. V rdihih bojih so bili zajeti krajevni vdori, uničenih pa je bilo 71 sovražnih oklepnikov.

V bojih jugovzhodno od Kirovgrada sta se posebno odlikovali 11. šlezjska oklepna divizija pod vodstvom generalnega majorja von Wietersheima in 13. altmarska oklepna divizija pod poveljstvom generalnega majorja Hauserja.

V severnem Lednem morju je zvečer 22. decembra pet sovjetskih hitrih čolnov brez uspeha napadlo neko nemško ladijsko sprempljavo. V kratkih, hudih bojih so bili potopljeni 3 sovjetski hitri čolni, oba ostala pa sta bila z topniškimi zadetki težko poškodovana.

Na južnoitalijanskem bojišču je včeraj vsepovsod, razen na odseku pri

Ortoni, vladal mir. Južno in jugozahodno od mesta Ortona so se tudi včeraj izjalovili vsi sovražni napadi, čeprav so bili podprti z močnim topniškim ognjem, z oklepniki in z bojnimi letalci. V teh bojih se je odlikovala prva padalska divizija pod poveljstvom generalnega poročnika Heideck zaradi svoje vzgledne vztrajnosti.

V noči na 24. december je ponovno napadlo več skupin britanskih hitrih čolnov s podporo lovskih bombnikov v severnem izhodu iz Rokavskega preliva neko nemško ladijsko sprempljavo, ki je bila že prej od nemških dalekometnih topov brezuspešno obstreljevana. En britanski hitri čoln je bil potopljen, dva druga pa tako težko poškodovana, da je treba računati z njihovo izgubo. Nemška sprempljave je polnoštevilno in brez pomembnejše škode priplula v svoje namenjeno luko.

Nemške mornariške obalne baterije so obstreljevale cilje v Dovru, Dealu in Folkestonu.

Britanski bombniki so v zgodnjih jutranjih urah 24. decembra znova izvedli teroristični napad na berlinsko prebivalstvo. V nekaterih mestnih okrajih je nastala znatna škoda. Poleg tega je sovražnik nečrtno bombardiral najbolj častitljive nemške umetniške in kulturne spomenike v Aachenu. Stolnica in mestna hiša sta bili težko poškodovani, dvorana, kjer so se vršila kronanja, je uničena.

Silo zračne obrambe so vkljub posebno težavnim obremenitvam po dosedanjih ugotovitvah zbile 19 sovražnih bombnikov.

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE

želita osem svojim naročnikom,
oglaševalcem in bralcem

uredništvo in uprava

»SLOVENECA«

Govor ministra dr. Göbbelsa na sveti večer

Berlin, 23. dec. DNB. Ob priliki petega božiča v vojni bo govoril na sveti večer propagandni minister dr. Goebbels Nemcem v domovini, na bojiščih in v vsem svetu. Govor bodo ob 21 prenašale vse nemške radijske postaje.

Letala uspešno napadla komunistične tolpe

Berlin, 24. dec. DNB. Nemška bojna letala so v terek in četrtak z uspehom napadla s bombami in strelnim orožjem komunistične tolpe v zapadnih balkanskih pokrajinah, kjer se skrivajo v gorskih vaseh in skrivališčih. Komunisti so pretrpeli zaradi zadetkov v polno hude izgube ter so njihova taborišča bila razdejana. Na bosanskem in srbskem področju so izvidniška letala podpirala pri očiščevalnem podjetju uspešno naše čete s podatki o gibanju tolpe.

Nov transport italijanskih otrok v Sovjetsko Zvezo

Rim, 24. dec. T. Z nekega siciliskega pristanišča se je odpeljal v sredo nov transport italijanskih otrok v Sovjetsko zvezo. V nasprotju s prvimi 6 ladjami, ki so v začetku tedna odpeljale siciliske otroke v sovjetski raj, je tokrat Badoglio poslal svojega osebnega zastopnika k slovesu, da izroči odhajajočim otrokom v imenu domovine njen zadnji pozdrav.

Kakor dodaja rimski radio, je bil izraz Badoglijevega zastopnika »zadnji pozdrav« res na mestu, ker utegnejo le redki teh nesrečnih otrok zopet videti domovino.

Angleži zasedli Madeiro?

Lizbona, 23. dec. T. V portugalski prestolnici se vzdržujejo govorice, da so se angleške mornariške sile izkrcale na otoku Madeiri, da bi jo zasedle. Na tozadevno vprašanje pri pristojnih portugalskih oblasteh pa ni sledila nikakoli potrditev. Nadalje se širijo na Portugalskem glasovi, da namerava Churchill prebiti zimo na otoku Madeiri, da bi si tam zopet okrepil svoje zdravje. Zasedba naj bi se izvršila predvsem zaradi tega, da bi se zavarovalo bodoče Churchillovo bivališče. Resnih podlag za te domneve pa še ni.

Vančingvej uspešno operiran

Nanking, 23. dec. Vzhodnoazijska služba DNB-a. Predsednik narodne Kitajske Vančingvej si je dal te dni odstraniti kroglo, ki jo je dobil pri atentatu l. 1935, ko so nanj streljali na peti seji centralnega nadzornega odbora Kuomintanga v Nankingu. Operacija je dobro uspela, bolnik naglo okreva. Predsedniške posle vodi med tem preizkušeni uradniki ministrskega predsedništva.

Kratka poročila

Madrid, DNB. Kakor poroča EFE iz Washingtona, je odredil sindikat ameriških železniških delavcev za 30. december generalno stavko, potem ko je odklonil Rooseveltov pomirjevalni predlog kot nezadosten. Generalna stavka bi obsegala 1 milijon železniških delavcev.

Berlin, DNB. Führer je naložil državnemu ministru Speeru kot povojno nalogo, da vodi obnovo mest, prizadetih po bombnem terorju. Načrte in priprave za obnovo bodo začeli izvrševati še sedaj. Državni minister Speer bo poklical k temu delu najboljše nemške graditelje, ki so se izkazali s svojim delom že pred vojno.

Berlin, DNB. Na južno-italijanskem bojišču je v sredo protiletalsko topništvo obstreljevalo z dobrim uspehom sovražna letala, ki so v nizkem poletu napadala nemške gorske postojanke. Tri sovražna letala so bila pri tem sestreljena.

Führerjev glavni stan, DNB. Führer je 19. decembra podelil hrastove liste k viteškemu križu železnega križa generalu pehote Kurtu von der Chevallerie, poveljujočemu generalu nekega dopolnilnega zbora, kot 337. vojaku nemške obrambne sile.

Amsterdam, DNB. Kakor poroča angleška časopisna služba iz Washingtona, je predsednik Roosevelt naročil pravosodnemu ministru Diddleju, naj izdela potrebne zakonske predloge za prevzem železnice po državi.

Amsterdam, DNB. Po Reuterjevem poročilu je bil angleški državni minister za Srednji vzhod Casey imenovan za guvernerja province Bengalije.

Sofija, 23. dec. DNB. Radio Ankara poroča, da je Hull na neko vprašanje glede smrtnih obsodb v Harkovu izjavil, da sta Amerika in Velika Britanija v tem vprašanju popolnoma soglasni s Sovjetsko Rusijo.

Na zgodovinski dan

Naša beseda k objavi slovenske protikomunistične spomenice

Ljubljana 24. decembra.

Redkokdaj se izraža narodna volja v skupnih deklaracijah. Samo ob največjih in najslovesnejših trenutkih zbira narod svoje podpise in z njimi podpre svoje lastne in skupne napore, le v največji sili in v največji nujnosti sega po tem sredstvu, da z njim izrazi svojo misel in svoje hotenje. Ni pomembna ta deklaracija samo zaradi svoje vsebine, temveč je še bolj pomembna zaradi tega, ker je izraz vsega naroda, njegovih predstavnikov, njegovih največjih ustanov, skratka, je izraz vodilnih plasti ljudstva.

Ob usodni uri, ko se morajo vsi napori slovenskega ljudstva strniti v eno samo voljo, da se dokončno stre zločinstvo komunizma na naši zemlji, je upravičenost te narodne deklaracije popolnoma razvidna. Morda je prišel ta izraz narodove volje nekoliko pozno, a nikakor ne prepozno. Vsaka stvar mora dozoriti. Tudi volja slovenskega naroda do enodušnega in strnjene nastopa proti komunizmu je morala dozoreti ob težkih preizkušnjah in velikih narodnih nesrečah. Sedaj je ta čas dozorel, nastopila je polnost narodnega hotenja, ki je spontano našlo svojega duška v skupni deklaraciji.

Kaj pomeni ta deklaracija v bližnji in daljni bodočnosti? Ker je to izraz skupne narodne volje, pomeni, da se je slovenstvo v svojem bistvu opredelilo kot protikomunistično. Ovržena je s tem tista zloglasna in vsiljiva trditev komunističnih propagandistov, da predstavljajo slovenski narod osvobodilna fronta in edino osvobodilna fronta. Sedaj je potegnjena krinka z obraza tega komunističnega gibanja in narodova volja je zablestela v vsej svoji lepi in tam, kjer je vedno bila: v slovenski tradiciji, ki je vsa zasidrana v narodnih in krščanskih vrednotah. Od tod izvira vsa zgodovinska vrednost te deklaracije. Postavila je odločni veto komunističnim nakanam in prikazala slovenski narod takšnega, kakršen v resnici je. Iztrgala je iz območja laži, klevete in vsiljenega mnenja slovensko bistvo in dvignila njegov prapor visoko na tisto raven, kjer se je vedno razvijal žitek slovenskega naroda.

Toda ta deklaracija je važna tudi iz drugih vidikov. Ni samo izraz enodušne volje Slovencev, temveč je nakazala tudi že bodočo obliko življenja in delovanja. Je mogočno jedro, okrog katerega se bodo začele zbirati idejno, organizacijsko in taktično povezane narodne sile. In v tem je prav za prav največja nje praktična vrednost. Slovenci potrebujemo v teh usodnih časih ne samo enodušne volje, temveč se mora ta volja ustvariti v enotnem organizacijskem nastopu. Kakor pa vsak organizem raste, sledeč nareku svojega življenjskega načela, življenjskega počela, tako bo tudi naša slovenska gibalna in organizacijska skupnost rasla iz te deklaracije kot iz svojega osnovnega, življenjskega počela, obenem pa se razvila v konkretno, udarno in močno obliko, ki bo z bujnostjo svojega življenja sposobna premagati organsko krizo, povzročeno po strupu komunizma.

Nad vse pomembno je dejstvo, da so podpisniki in tako rekoč nositelji te deklaracije v velikem delu meščanski in kulturni elementi. To je važno zaradi tega, ker si je komunizem v svoji lažni propagandi lastil te narodne sloje kot svoje in iz njih delal kapital za svoje namene. Sedaj je tudi ta videz odpravljen in resnica je stopila v vsej svoji luči na dan. Meščanstvo in predstavništvo kulturnih ustanov, ki jo je znal komunizem tako nečloveško izigravati zlasti proti kmečkemu stanu, sta s to deklaracijo stopila v zgodovinski razvoj slovenskega naroda kot enake protikomunistične činilce, kakor je to bil kmečki stan že od prvega početka komunističnega nastopa. Ni sedaj več javne ustanove, ki ne bi izrazila svoje narodno zavedne in protikomunistične miselnosti. Kmečki stan je to voljo izrazil in jo že zapečatil s svojo lastno krvjo. Meščanstvo in zastopniki kulture pa so jo sedaj podprli s to deklaracijo, istočasno pa dali že duška svojemu mišljenju z zbiranjem oborožene sile, ki bo iz Ljubljane, središča pokrajine, ponesla zmagovito misel slovenske narodne ideje tudi na toliko preizkušeno deželo.

Končno pomeni deklaracija naj-silnejši apel na vse ljudstvo, da se

Teroristični napadi ne bodo omajali Evrope

Berlin, 23. dec. DNB. Državni organizacijski vodja dr. Ley je ob koncu leta naslovil v Nemčiji zaposlenim inozemskim delavcem poslanico, v kateri ugotavlja, da so se sovražnikovi poskusi, podminirati s terorističnimi napadi moralno civilnega evropskega prebivalstva, izjalovili v sled energije vseh delovnih ljudi in v sled zgledega obnašanja civilnega prebivalstva. Dr. Ley poudarja v svojem pozivu, da so se evropski delavci discipli-

nirano uvrstili v ustvarjajočo fronto ter da so s tem naredili Nemčiji in ostalim narodom veliko uslugo. Ob koncu izraža dr. Ley svoje prepričanje, da se bodo v interesu Evrope in njenih narodov evropski narodi še tesneje strnili v železni blok, ob katerem se bodo razbili vsi uničevalni poskusi evropskih sovražnikov ter bo na ta način z nemško zmago omogočena prosta pot pravičnemu novemu redu ter izvedbi pravega socializma.

Odnosi med Poljsko in Sovjetsko Zvezo

Bern, 23. dec. DNB. Poljska emigrantska vlada je imela, kot poroča Exchange Telegraph, plenarno sejo, na kateri je poročal ministrski predsednik Nikolajczik o svojem razgovoru z britanskim zunanjim ministrom Edenom. V tej zvezi poroča londonski dopisnik »TAT-jac«, da je že nekaj časa znano, da del poljske vlade, ki mu pripadajo tudi Romer in Nikolajczik, glede vprašanja poljskih vzhodnih mej ne zavzema več popolnoma sprejemljivega stališča, da pa so koncesije, ki bi jih poljska emigrantska vlada lahko ponudila Sovjetom, še daleč za sovjetskimi minimalnimi zahtevami, tako zlasti še glede ozemeljskega vprašanja. Še težji problem so osebna jamstva, ki jih Moskva zahteva glede na formulo, da morajo biti v vseh zapadnih sosednjih državah Sovjetom »prijazne vlade«. Zlasti težka so ta jamstva glede vojske. Vse to pomeni, ta-

ko pravi poročilo, da je jarek med obema sprtima zaveznikoma tako globok, da ni mnogo možnosti, da bi ga z dobro voljo premostili. Poročilo pravi, da je britanska vlada že večkrat skušala vsaj začasen sporazum, ki naj bi odložil neprijetno vprašanje mej, da pa so Sovjeti vsa taka prizadevanja brezobzirno odklonili. Kaže, da je Moskva mnenja, da o pripadnosti onih delov Poljske, ki si jih je Sovjetska zveza prilastila leta 1939 prav tako ne more biti nikakega govora, kot o pripadnosti Kalifornije k Ameriki. Dopisnik zaključuje, da lahko sovjetsko stališče takole označimo: Moskva je sicer pripravljena na sporazum, toda »na temelju svojih lastnih pogojev« ter da tako dolgo ne bo pokazala zanimanja za pogajanja s poljsko emigrantsko vlado, dokler se ne bo ta z dejanji pokesala za svoje dosedanje protisovjetsko stališče.

Anglija med Sovjeti in Amerikanci

Ženeva, 24. dec. DNB. »Observer« se bavi s povojnim položajem Anglije na gospodarskem polju ter pravi, da bodo angleški dohodki iz prekomorja večinoma manjši kot prej. Enako kot druge dežele bomo rabili dolarje in jih ne bomo imeli, pravi list. Poleg tega bodo morali plačevati dolgeve na osnovi zakona o nujemstvu in posojanju, istočasno pa bomo imeli dolgeve v funtih v Indiji in drugih tleh.

Sicer je interes in želja Anglije, stopiti z vsemi deželami v enaki meri v trgovinske odnose, toda ali bo lahko prišla Anglija v ta položaj, zavisi od politike drugih držav. Brez dolarjev ni mogoče kupiti ni Zdrženih držav. Toda dolarjev tudi ni mogoče dobiti, ker Amerikanci ničesar ne kupijo. O tem odločajo oni sami.

Članek se bavi na to z angleškimi načrti glede bodočih gospodarskih odnosov na svetu ter se konča s pripombo: Končno odvisi bodočnost gospodarskega

strne okrog narodne in protikomunistične misli v eno samo, strnjeno in udarno telo. Sedaj je nastopil konec vsakega slepmišljenja ali obotavljanja. Narodova volja se je izrazila. Trdna osnova je sedaj položena, nanjo je treba sezidati stavbo slovenske narodne bodočnosti. Gradivo je že zbrano, temelj položen, na delo torej, zidarji slovenske narodne misli!

sodelovanja od sklepov Sovjetov in Amerikancev.

Oster obračun z Benešem

Bratislava, 24. decembra. T. Poslanec Čulen je imel v sredo zvečer v parlamentu velik politični govor, v katerem je s konkretnimi podatki ostro obračunal z Benešem.

Slovaki hočejo živeti svoje življenje in to v svoji lastni državi, je dejal poslanec. Zato stojijo vsi Slovaki za Slovaško državo. Kdor uniči to državo, pokoplje z njo slovaški narod. Beneš je nadaljeval poslanec, v nobenem primeru nima pravice, govoriti v imenu Slovakov, kajti njega odločajo energično in nedvoumno tudi vsi v inozemstvu živeti Slovaki. Slovaki v inozemstvu stojijo na istem stališču, kot Slovaki v domovini.

Turški narod noče vojne

Ankara, 24. decembra. T. »Tasviri Efkar« pripominja k nekemu članku »New York Timesa« o Turčiji, da turško javno mnenje ni za to, da bi Turčija stopila v vojno, ker bi imel država od tega veliko škodo, predvsem ker bi Carigrad, mesto lesenih hiš, bilo zaradi zračnih napadov uničeno. »So Hosta« ugotavlja na osnovi pisanja angleško-ameriške tiska, da naj bi Evropa po vojni bila razdeljena v vplivna področja, ki bi morali mali narodi biti vzemirjeni zaradi svoje usode. Isti list ugotavlja, da se Zdržene države ne čutijo v Vzhodni Aziji močne dovolj ter upajo zaradi tega na poraz Nemčije, da bi lahko napadle Japonsko.

Predstavniki uradništva Združenja javnih nameščencev pri gospodu prezidentu

Ljubljana 24. decembra. Gospod prezident pokrajinske uprave, divizijski general Leon Rupnik, je danes sprejel predstavnike Združenja javnih nameščencev, Združenja poštno-telegrafsko - telefonskih nameščencev, Združenja solnikov in Združenja železniških nameščencev, ki so prišli, da se mu v imenu vseh v teh združenjih

organiziranih uslužbencev zahvalijo za njegovo skrb za uradništvo in za že tako izdatne ukrepe v njegovo korist. Vidno vzradoščen zaradi tega izraza hvalečnosti je gospod prezident zagotovil, da bo še nadalje stremel za zboljšanjem gospodarskega položaja javnih nameščencev, posebno onih, ki morajo skrbeti za družine.

Novomeška kronika iz zadnjih dni

V Novem mestu 23. decembra. V Ljubljani in drugod že vse močnejše govore o razmerah v našem mestu in okolici, zato je prav, da se tudi mi oglasimo.

Topel občutek domačnosti nas je prevzel, ko smo 8. decembra, na praznik Brezmadežne, proslavili v lično okrašeni dvorani Sokolskega doma našo Zaščitnico. Petje mladeniških grl in čudoviti zvoki glasbil so vili v fantovske duše prepričanje, da je na svetu še nekaj lepega. Živahni pogledi krepkih domobrancev so nas napolnili z novim upanjem, ki ga domobranec tudi v najtežjih trenutkih ne sme izgubiti.

Prisilni mobiliziranci uhajajo komunistom

Zaradi stalnih izpadov domobranci edine in preganjanja komunističnih tolp se je nekaterim prisilnim mobilizirancem posrečilo, da so se rešili komunističnega pekla in pribežali v Novo mesto. Skoraj na vseh pohodih pa domobranci skupine ujamejo ali končajo v bojih številne bandite. Tako je neka straža zajela v Smolenji vasi Sladka Alojzija. Po izpovedi tamkajšnjih prebivalcev je bilo ob priliki zadnjega komunističnega napada na Novo mesto na tem odseku uničenih okrog 50 komunistov. V Gotni vasi je domobranci straža zajela avtomobil, s katerim so se vozili komunistični veljaki. Večina novomeških mobilizirancev in komunističnih somišljenikov se je zadnje čase potikalo v Velikih Brunicah. Kal je bil še pred nedavnim važno shajališče in zbirališče komunističnih skupin.

Ljudje iz podeželja pripovedujejo, da je morala med komunističnimi tolpami zaradi stalnih nemških in domobranci akcij zelo padla. Med skupinami v gorjanskem Podgorju je prava zmeda.

Pred nedavnim so domobranci prijeli komunistično organizatorico Smrekar Milko. Na njenem domu v Birčni vasi so našli 16 topovskih granat, kalibra 11.

Iz Bele Krajine so prispale vesti, da so komunisti peljali med 15. in 16. novembrom skozi kraje Suhor, Drage in Bučno vas nad 60 ranjenecov iz Kočevja. Vse ranjence so odpeljali proti vlaškim vsem v Gorjancih.

Po raznih poročilih je sedaj v Ljubljanski pokrajini še osem tako imenovanih brigad. Druge so bile ali razpuščene ali pa v bojih uničene. Na odseku okoli Novega mesta, Trebnjega, Žužemberka, Podgrada, Gorjancev so sedaj Cankarjeva (Straža-Mraševo), Gubčeva (Podgrad), Štajerska brigada (Toplice) in 15. tako imenovana hrvaška brigada, ki se najčešče mudi v okolici Suhorja na Gorjancih. Poleg teh brigad obstoje povsod še terenske čete, ki štejejo navadno po 40 do 60 mož. Te čete ostajajo vedno na terenu, dočim se brigade navadno stalno premikajo iz kraja v kraj. Vse te štiri brigade so med seboj povezane po kurirski službi in v večjih akcijah vedno nastopajo skupno. Znano je, da so bile razpuščene ali pa v bojih uničene Zeleničarska, Levstikova, Prešernova in Ljubljanska brigada. Na Notranjskem v sektorju Lož, Bloke, Velike Lašče se nahajata še Tomšičeva in Serčerjeva brigada. Ena brigada je okoli Kočevja, druga pa s središčem na Trebelnem.

Sedaj se je zvedelo, da je bila ob prevratu 8. septembra v Toplicah Levstikova brigada. Njen brigadni zdravnik je bil Saje Julče iz Kandije, ki je bil strašno divji in je pri vsaki sodbi bil prvi zraven ter je vedno glasoval za smrt. Sodeloval je tudi pri usmrtnih dvanajstih domobrancev.

Zvedelo se je, da so komunisti v zadnjih dveh mesecih pobili na Kalu okrog 70 ljudi, po večini civilistov, med njimi pa tudi nekaj lastnih »nezanesljivih«.

Komunisti imajo silen strah, da bi šel kdo v mesto. Na škrjančah so po hišah nabili lepake, na katerih so razglasili, da bo vsak, ki bi šel v mesto, ustreljen.

Pred dnevi je bila na begu zajeta komunistična kurirka Jermanova. V Dolnjem Kamnu je bil zajet Pate Jože, ki je prav tako bil znan organizator. Ker si komunisti sami ne upajo napasti, zlasti ker so doživeli v Kočevju tako katastrofalen poraz, so sedaj znova zbrali in poklicali s Primorskega badoglievske izdajalske tople, ki se borijo po komunističnem mnenju za »svobodo našega naroda«. Da bi ustrahovali Novomeščane, na vse načine trobentajo in groze. Sedaj ne prikrivajo tudi, da je v slučaju zmage določena likvidacija številnih družin v mestu, ki bi se morala izvršiti brez usmiljenja in brez prizanašanja.

V začetku decembra so komunisti v vasi Vrbovec pri Dobrniču ustrelili sodnega starešino Kompareta iz Trebnjega. Pripeljali so ga v sredo vasi in vsi vaščani so morali prisostvovati ustrelitvi. Obsodili so ga z obtožbo, da je bil »izdajalec«.

Še nekaj dni prej so ubili tudi Tavčarja Adolfa, sodnika iz Trebnjega.

Ljudstvo je proti komunizmu

V roke nam je prišlo naslednje zanimivo komunistično dnevno poročilo: Stab VIII. N O. U. B. XVIII. div. 26. novembra 1943. Na položaju.

III. bataljon je zaključil s mobilizacijo. Edino v Višcu je mobiliziral devet ljudi, medtem ko so se po drugih

vaseh vsi moški poskrili. Mobilizaciji je pobežalo 39 ljudi in to iz vasi Brezov dol, Velike Lipje in Gradence. Edino v Višcu so bil slučajno vsi doma.

Na poročilu je podpisan politkomisar XVIII. divizije Janez Pelko.

Poročilo ne potrebuje nobenega pojasnila.

Poročilo iz Stopič pravi, da so komunisti v začetku decembra požgali šolo in gasilski dom.

Zvedelo se je tudi o poslanstvu novomeškega odvetnika dr. Polenška Iva. Ta ljudski zaježalec je sedaj vodja roparske tolpe, ki se je pred nedavnim zadrževala v vasi Cerovec pri Zajčjem vrhu.

Iz Kostanjevice poročajo, da so tudi mnogi komunistični zaščitniki in terenci pribežali pred komunisti v Kostanjevico. Nekatere so komunisti že iskali v St. Jerneji. Zbežati so morali zaradi tega, ker so jim grozili, da niso znali zadržati in organizirati ljudi, da bi ostali doma in ne šli k domobrancem. Iz občine St. Jernej je sedaj namreč še okoli 700 mož in fantov pri domobrancih.

Komunisti selijo vaščane

Strahovanje, ropanje in tudi pokolji niso uklonili poštenih Dolenjcev, da bi podpirali komunistično morilsko svojat. Ker so zaman vsi komunistični pozivi, da se fantje in moške, ki so pobežali pred njihovimi tolpami, vrnejo ter priklase komunističnim poveljnikom, so komunisti začeli izganjati cele družine iz raznih vasi. V šentjernejški občini so v več vaseh nabili lepake, v katerih nekaterim družinam groze s smrtjo, drugim s preselitvijo, ako se člani družin takoj ne bodo vrnili domov. Mnoge družine so že na tak način pognali na cesto brez vsakih sredstev. To se je zgodilo v nekaj vaseh stopiške občine in v vaseh okrog Trške gore, od koder so več družin preselili proti Trebelnemu. Kdor noče iti sam, kadar mu ukažejo, ga naženejo s silo.

Ko ljudje odhajajo, komunisti večkrat streljajo za njimi iz zased.

V Novo mesto je pribežalo že mnogo takih nesrečnih družin, ki so brez pravega stanovanja in hrane.

Novi okrajni načelnik g. Skubic, ki je pred nedavnim prevzel posle, je začel z izpeljavo obširnega načrta, da se Novemu mestu pomaga v času, kakršnega še ni doživelo v vsej svoji zgodovini.

Domobranci pojo slovenske pesmi

Ljubljana, 23. dec.

Po ljubljanskih ulicah mede in ljudje gledajo, da čimprej opravijo svoje posle ter hitro izginejo kam na topla, kajkeres ni prijetno biti v tem vremenu na ulici. Toda sleherni rad prislutne in se ustavi, ko čuje krepke, moške-mladeniške korake, ki se bližajo: »Domobranci gredo!« Puste in dolgočasne ljubljanske ulice naenkrat ožive, kakor da bi prišlo vanje nekaj svežega, kar je tudi v resnici. Nato pa se oglasi iz mladih grl močnejša domobranci pesem, najprej seveda himna s svojim borbenim refrenom. Himna sama ima zelo poetično vsebino in dobro melodijo, pripravno za vojaški pohod ter zato učinkuje. Toda to ni edina točka repertoarja iz pesmarice naših fantov. O, ne, zakaj za himno domobranci radi zapoje še marsikatero slovensko narodno vojaško. Fantje radi zapoje o tožnosti, toda izredno melodično »Oj ti soldaški bobenc«, pa razigrano korarico »Regiment po cesti gre« in še marsikatero fantovsko. Tako so domobranci zopet oživel slovensko vojaškofantovsko tradicijo. Saj so nekatere naše narodne pesmi nad sto let stare. Peli so jih fantje, ko so v prejšnjem stoletju markirali pri Custoci in Novari, ko so vkorakali v Bosno in Hercegovino, naši fantje so jih peli celo na Kreti — pred desetletji so namreč tedanje evropske velesile intervenirale v tedanji turški Kreti, med temi tudi Avstro-Ogrska. Celo na Kitajskem so jih peli naši fantje. Povsod tja je namreč Avstro-Ogrska pošiljala kot ekspedicijske oddelke tudi najbolj zastavne fante, in to so Slovenci vedno bili. V mirnih časih so bili slovenski vojniki pač po vsej Avstro-Ogrski znani kot najboljši, najbolj živahni peveci, ki so radi marširali ob zvokih svojih pesmi, ki so jih spominjale v daljnih krajih na domovino. Prišla je svetovna vojna in ti sočiji slovenskih fantov so marširali na razna bojišča po vsej Evropi, od Krasa do ruskih in maloazijskih in balkanskih planjav. Nastajale so nove pesmi, med

temi najbolj znana, otočna »Oj Doberdobe«.

Tisoči in tisoči naših mož in fantov so se tolažili s slovensko pesmijo, ki jim je lajšala napore in trpljenje.

Tudi pod bivšo Jugoslavijo so bili slovenski vojaški oddelki najbolj pripravljeni za petje. Slovenskih vojakov ni bilo treha, častnikom nikoli »siliti« naj poje med marširanjem ali v vojašnicah. Kar sami od sebe so ubrahi svoje pesmi in z razliko od Srbov in Hrvatov — nikdar unisono, nikdar v molu, temveč tako, kakor na vasi: prvi naprej, drugi »počez«, za njim pa ves zbor v ubranih glasovih.

Pod savjsko okupacijo je slovenska vojaška pesem onemela, tradicija je bila za nekaj časa prekinjena, toda ne za trajno. Sedaj so jo zopet oživel naši vrli domobranci, ki nadaljujejo slovensko tradicijo vojaške pesmi. Radostno, borbeno, pa tudi otočno, kakor je pač besedilo in pa melodija, doni sedaj po ljubljanskih ulicah naša vojaška pesem in bodri fante k vztrajanju in k borbam, ki jih čakajo. Naša pesem, zvesta spremljevalka slovenskega vojaka skozi desetletja in desetletja, zopet navdušuje naše fante, zopet oživilja naše ceste in ulice.

Logatec ob smrti Jož. Kralja

V soboto, dne 18. t. m., so pripeljali logaški domobranci krsto s truplom Jožeta Kralja, svojega prvega borca, da ga pokopljejo v posvečeni domači zemlji.

Jože Kralj je bil vzoren slovenski katoliški mož. Zgledno je skrbel za ženo in dva otročka. Kot dimnikarski mojster v Dravogradu je bil neutrujen kulturni delavec.

Bil je vojaško izobražen, imel je pogumen in odkrit značaj in kot tak je bil eden med prvimi, ki je spoznal zločinsko komunistično nravo OF in njen voditelj in sodelavec v Logatcu. Vedel je, da našega malega naroda ne bodo rešila nasilja in zločini in da je

Ureditev prodaje tobaknih izdelkov

S posebno uredbo o porabi obaka, ki bo izšla te dni, bodo s 1. januarjem 1944. uvedene nakaznice za tobak in tobakne izdelke. Ker nakaznic ne bodo dobili moški izpod 18 let niti ženske izpod 22 in nad 55 let, je pred dodelitvijo nakaznice predpisana posebna prijava. Te prijave bodo vsi upravičenci, torej vsi moški, stari nad 18 let, in vse ženske od 22 do 55 let, dobili v poljubnih, vendar pa po možnosti v onih trafikah, kjer so nazadnje dobivali tobak.

Na praznik sv. Štefana, v nedeljo, 26. decembra, bodo vsi upravičenci dobili prijave po vseh trafikah ves dan, prav tako pa tudi v ponedeljek, 27. decembra dopoldne. Zato morajo biti v ta namen na praznik sv. Štefana, v nedeljo, 26. decembra, ves dan odprte vse samostojne in nesamostojne trafike.

Vsi upravičenci naj takoj, ko v trafiki dobe prijavo, to prijavo takoj izpolnijo in jo vrnejo oni trafiki, kjer so prijavo dobili. Vse prijave pa morajo biti trafikam oddane najkasneje do 12. ure v ponedeljek, 27. decembra.

Kdor bi do te ure prijave ne oddal, ne bo dobil o pravem času nakaznice za tobak, temveč šele pozneje, ko bodo spisane in dostavljene vse nakaznice onih, ki so prijave vložili o pravem času.

Prijave morajo biti izpolnjene čim bolj čitljivo in razločno. Vsak upravičenec naj izpolni najprej rubriko občine, nato zapise številko decembrske živilske nakaznice, nadalje svoje ime in priimek, stanovanje, prav tako pa dan, mesec in leto rojstva ter datum, kdaj je izpolnil prijavo, ki jo mora tudi podpisati. Oni upravičenci, ki niso družinski glavarji, naj v levem spodnjem kotu prijavnice napišejo

tudi ime družinskega glavarja, torej onega, ki za njih prevzema živilske nakaznice.

Prijave naj izpolnijo vsi upravičenci tostran bloka ne glede na to, kateri občini pripadajo, onstran bloka pa oni, ki spadajo pod mestno občino ljubljansko.

Upravičenci, ki iz katerega koli razloga ne dobivajo živilskih nakaznic, naj prav tako vložijo prijave, vendar pa morajo v desnem zgornjem kotu, kjer je rubrika za številko živilske nakaznice napisati, da živilske nakaznice ne dobivajo, obenem pa morejo napisati vzrok, zakaj je ne dobivajo (n. pr. zavodi).

Ze sedaj pa opozarjamo, naj nihče ne vloga dveh ali več prijav, ker bodo vse prijave natanko kontrolirane, zato pa one, ki bi napravili dve prijavi, že sedaj opominjamo, da to pomeni varanje oblasti.

Ponevkljamo, da morajo biti samostojne in nesamostojne trafike na praznik sv. Štefana, v nedeljo, 26. decembra odprte ves dan. Toda trafike bodo ta dan samo sprejemale prijave, ne bodo pa prodajale tobaka. V ponedeljek, 27. decembra popoldne bodo vse trafike zaključile sprejemanje prijav. V ponedeljek popoldne od 14.30 do 17.30 pa morajo trafike vse prijave oddati v dvorani magistratnega poslopija na Mestnem trgu. Pripominjamo še, da bodo trafike v ponedeljek, 27. t. m. poleg zbiranja prijav, prodajale tudi tobak.

Če bi trafikam zmanjkalo prijav, naj si jih izposodi v sosednjih trafikah, vsak čas pa jih dobe tudi pri vratarju magistrata na Mestnem trgu, upravičenci na naj gredo po prijavnico v drugo trafiko, če jo v prvi ne dobe.

Ljubljanskim meščanom

Na pretek je danes prošnja in prošicev, pa si vendar jemljemo prostost, da se oglasimo še mi — Odbor za dolenske, notranjske in belokranjske begunce, ki žive v Ljubljani.

Naša prošnja je kratka in nevsiljiva. Prosimo okoliške kmete slame, da bodo naši ljudje osvežili ležišče, morda kdo daruje kakšno slamnajočo, morda bi pogrešali kak kos obleke, zgornje ali spodnje, za moške, ženske ali otroke, ali morda kako obuvajo. Za vse smo hvaležni. Morda bi, če imate več sob, sprejeli kakega izmed naših beguncev na stanovanje, morda bi smel kdo na hrano k vam, enkrat ali celo dvakrat na dan. Morda bi vzeli kako siroto k sebi, vsaj za kratek čas. Mogoče kakga dijaka ali dijakinjo. Morda bi odstopil kdo violino za eno revno dijakinjo z učiteljico. Morda bi kdo pogrešal za kratek čas radio za naše dnevno zatočišče v Akademskem kolegiju. Za vse vam bomo hvaležni. Kar sporočite, prosimo, kam naj pridemo iskat kako pomoč, na Kmečko pisarno, Kolodvorska 22, telefon 45-97.

Saj po očetovski skrbi za nas naš pokrovitelj, prezident general gospod Rupnik, a blaga ni mogoče dobiti niti za denar več. Pritok podeželja je pa vedno večji, zato prosimo pomoč le v blagu. Prosimo pa le na posodo. Smo prepričani, da božja Ljubzen nas ni zapustila in prišel bo dan... ko bo spet zahreščal plug v naših rokah, nad nami bo zapel škranjček, naša njiva nas bo objela s svojim vonjem in spet bomo sejali in sadili — zasmejale se bodo žanjice, zažvenketala bo motika, breneta se bo spet napolnila, vozili bomo sadce s svojih njiv domov. Zavrtili bo sicer pujske, pa bo le dal mast. In tedaj bomo mestu vračali. Mi danes globoko čutimo resničnost svetopisemskih besed: »Lažje je dajati kot jemati«.

Srečen in milostpolni božič voščimo vam in vašim družinam.

V Ljubljani dne 23. 12. 1943.

Odbor za dolenske, notranjske in belokranjske begunce.

Mlademu junaku Francetu Makovcu v spomin

Tisočim borcem proti komunizmu si se pridružil tudi Ti, dragi Franci! Hotel si biti junak in borec za vero in dom; zato si se pridružil svojima prijateljem Pipanu in Strupiju, so z njima boril na T. jaku in bil ujet. Videl si njuno junsko smrt,bral z njunih nemih ustnice poslednje želje in se napolnil z njunim duhom.

Toda komunisti so videli, da tudi Tebe ni strah umreti za svoje ideale, zato so Ti naredili hušo muko. Za nekaj dni so Te pustili, nato pa Ti dali v roke zate najsravnostnejšo stvar — komunistično puško, da bi z njo pomagal uničiti pošteni slovenski narod. Storili so Ti največjo sramoto, potem Ti pa poglali v glavo kroglo, kot množici drugih, ker nisi bil »zanesljiv«. Padel si kot nedolžna ovca, mlad, še osemnajst let nisi izpolnil, ker si ljubil z otroško ljubeznijo mater, domovino, Boga. Žužemberška fara je zopet zajokala, ko je sprejela vase novo žrtev komunizma, zajokala je mati, z njo Tvoji sestra in mi, Tvoji tovariši. Ali oče tam v daljni Ameriki sluti, da si mrtev?

V duhu zrem Tvojo mlado, čisto dušo. Bil si najboljši med nami, ves prepojen s katoliškim in narodnim domom. Dragi Franci, počivaj v miru, prosí pri Bogu za nas — Tvoje tovariše!

Otvoritev potniškega prometa na progi Ljubljana—St. Veit-Weichseldorf

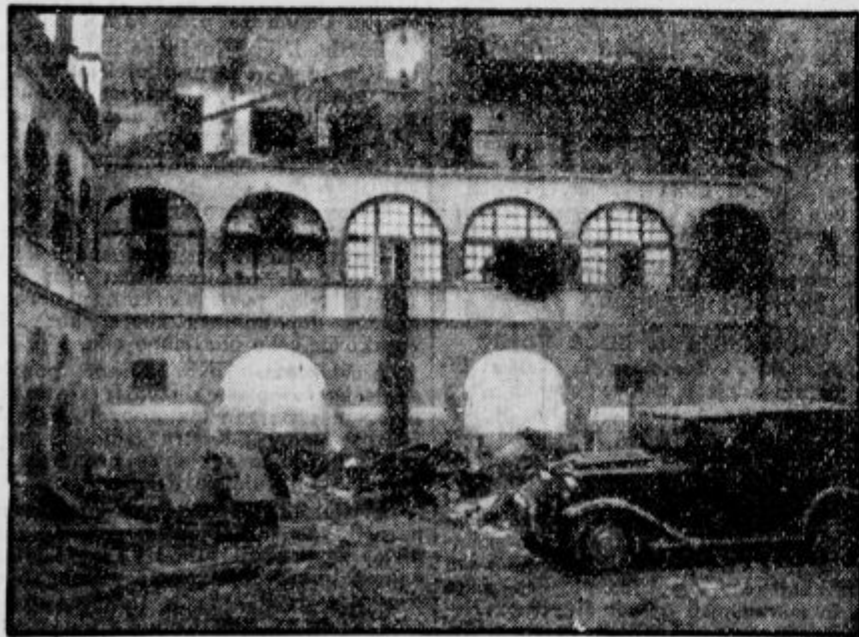
Pričenši z dnem 23. dec. 1943 je bil odprt promet za civilne potnike na progi Ljubljana-St. Veit Weichseldorf (St. Vid-Višmarje). Iz postaje Ljubljana odpeljejo proti St. Veit Weichseldorf sledeči vlaki:

vlak 2815 odhod Ljubljano ob 7.33, prihod v St. Veit W. ob 7.45; vlak 2819 odhod Ljubljano ob 14.38, prihod v St. Veit W. ob 14.50; vlak 2823 odhod Ljubljano ob 18.10, prihod v St. Veit W. ob 18.22.

V obratni smeri vozijo sledeči vlaki:

vlak 2812 odhod St. Veit W. ob 11.00, prihod v Ljubljano ob 11.12; vlak 2816 odhod St. Veit W. ob 16.55 min. prihod v Ljubljano ob 17.07; vlak 2818 St. Veit W. ob 20.38, prihod v Ljubljano ob 20.50.

Gospodična, katere obvlada perfektno nemški in slovenski jezik, z znanjem stenografije, ki je tudi zmorna tajniških poslov, se sprejme v dobro službo. Zglasi naj se dne 28. dec. 1943 med 9. in 10. uro dopoldne v hotelu »Miklič«, II. nad., soba 230.

Der Hof des Auersperg Burges, wo sich die Angriffe der Artillerie konzentrierten. — Dvorišče Auerspergovega gradu, kjer so se branili kočevski junaki pred komunističnim naskakovanjem. Vidijo se razbitine, povzročene od topovskih granat

Dieses Haus zengt von der Härte der Kämpfe in Gottschee. — Porušenja hiša nasproti gradu, ki priča o silovitosti bojev v Kočevju

Der Kinosaal in Gottschee, wo sich der berüchtigte kommunistische Prozes gegen unschuldige und kühne slowenische Helden entwickelte. — Kinodvorana, v kateri se je vršil zloglasni komunistični proces proti nedolžnim in junaskim slovenskim fantom

Slovenski narod si je izbral svojo pot

Zgodovinska spomenica, ki je zbrala okrog slovenskega narodnega programa vse slovenske ljudske predstavnike v neizprosno borbo proti komunizmu

Dne 23. t. m. ob 5 popoldne je delegacija zastopnikov slovenskega javnega življenja na slovesen način izročila prezidentu, generalu Leonu Rupniku, sledečo spomenico:

SLOVENSKEMU NARODU!

Lepa slovenska zemlja, na kateri živimo že 1.400 let in ji s svojim znojem in delom vtiskamo svoj slovenski obraz, je danes vsa odeta v globoko žalost, žalost, ki jo je v svojih hudih posledicah prinesla vojska.

Kdo tira danes našo zemljo, naš narod v nesrečo, kdo pobija tisoče dragih rojakov, kdo požiga slovenske domove, kdo tepta vse naše narodne in verske vrednote, kdo uničuje našo čast, kdo nas tira na rob propada, da nam grozi dokončen pogin?

To dela največji in najnevarnejši sovražnik vseh krščanskih in kulturnih narodov: k o m u n i z e m, ki je pri nas z narodnimi gesli mnoge prevaral in si pod krinko osvobodilne fronte skuša uzurpirati oblast, da vzpostavi svojo nasilno diktaturo in da do konca dovrši svojo krvavo revolucijo, v kateri naj pošten slovenski narod izgine, zgolj zaradi tega, ker hoče živeti v skladu s svojo tradicijo, v skladu z narodnimi vrednotami in da si ohrani življenje.

Komunizem je dokazal z dejanji, da ni nikaka politika in ne ideologija, ampak najbolj surov barbarizem, ustroj nereda, zgrajen zločinski sestav, uničevalec verskih, etičnih in moralnih vrednot, uničevalec osebne in narodne svobode, uničevalec življenj, poštenih delavnih ljudi, kakor celih narodov.

Zato danes boj proti komunizmu ni politika, ampak o s n o v n a č l o v e š k a in narodna dolžnost, saj se tiče tako življenja vsakega posameznika, kakor življenja vseh narodov, — še posebno malega slovenskega, nad katerim zločinski breznamerni komunizem najbolj besni.

Vsi poštene ljudje in vsi narodi se bore proti zločinskemu komunizmu. Tudi ogromna večina slovenskega naroda je to zlo in nesrečo sama spoznala in odklonila.

Pogorišča 200 slovenskih vasi kličejo vse še zaslepljene Slovence, da spregledajo! Nad desetstisoč požganih in porušeni slovenskih domov vpije po obnovi iz ruševin. Preko sto razdejanih šol, pravtoliko prosvetnih in narodnih domov so strašna obsodba »kulturnega« prizadevanja komunizma. Nad 70 onečastih cerkva, od teh 16 požganih, so kričeči dokazi komunističnega brezboštva. Preko 15.000 grobov najboljših mož in žena, fantov in deklet in nedolžnih otročičev iz vseh stanov in skupin, kliče po pravični kazni. Poleg stotin pomorjenih izobražencev je tudi 29 narodno zavednih duhovnikov.

Tudi nesrečni talci so nemi, toda tem strašnejši tožniki proti nečloveškemu komunizmu. Blizu 10.000 slovenskih družin je raztepenih, izgnanih. Na tisoče ubogih sirot brez matere, brez očeta, so sad komunističnega nauka o družini! Koliko pa je še obupanih očetov, ki ne vedo ne za svoje žene, ne za otroke, koliko objokanih mater, ki ne vedo za otroke in ki niti njihovih grobov ne bodo mogle najti. Na milijarde slovenskega premoženja je uničenega.

Tisočem in tisočem delavcem je odvzet vsakdanji kruh. Žrtev za žrtvijo terja komunizem dan za dnem. In vse to v poldrugem letu komunističnega divjanja v majhni ljubljanski pokrajini med 320.000 Slovenci, ne všteti žrtev v drugih krajih slovenske zemlje.

Čemu vse to?

Zadnji čas je, da se združimo vsi Slovenci brez izjeme v trdno celoto in iztrebimo komunizem iz svoje srede. Po božjih in človeških postavah smo dolžni na kakršenkoli način sebe ohraniti! To nam narekuje ljubezen do naših družin in še v večji meri ljubezen do lastnega naroda!

Nihče ne more zahtevati, da naj poštene slovenski narod, ki hoče živeti v skladu s svojo tradicijo in braniti krščansko kulturo, da pobiti zato, da zavlada zločinski red in ustroj komunizma pri nas in v svetu. Nihče na svetu, ne posameznik ne kak narod, nima iz kakršnih koli razlogov pravice žrtvovati slovenskega naroda na žrtvenik komunizma.

Kdor komunistične zločince podpira, pa naj si bo posameznik ali narod in komunizmu omogoča razmah, kliče največje zlo nad ubogi slovenski narod, pa končno tudi nase in na ves svet!

Danes odloča slovenski narod o svojem obstoju. Ali bo ohranil svoje življenje v veliki družini evropskih narodov, ali pa bo izginil v morju krvave komunistične revolucije. Čut samoohranitve in koristi naroda, so v tej usodni uri naš zakon! Zato dvigamo spricho tolikšne tvarne in moralne škode na slovenski zemlji, spricho neizmerne žalosti toliko tisočev Slovencev,

protest

proti vsakemu, doma in kjer koli v svetu, proti posameznikom in narodom, ki podpirajo zločinski komunizem. Slovenski narod hoče namreč svobodno živeti v družbi evropskih narodov. Zato je bil po tolikih strašnih dejanjih protinarodnega komunizma prisiljen seči po samoobrambi, v katero bo še bolj povezal vse svoje sile, da zlomi komunistično zlo.

Slovenci! Slovenke! Zavedajmo se svojega stvarnega položaja, zavedajmo se, da le z iztrebljenjem komunizma moremo rešiti sebe in zadobiti tisto mesto v svetu, ki si ga želimo in zaslužimo. Zavedajmo pa se tudi, da bomo le z lojalnim izpričevanjem našega slovenstva, brez primesi vplivov nesrečne tuje propagande, mogli uspešno voditi boj zoper komunizem. In slovenski narod s hvaležnostjo sprejema vsako pomoč v tem boju, v katerem naj nihče ne stoji ob strani. Danes je taka ura, da je molk že sodelovanje s sovražnikom in greh nad narodom.

Slovenci! Slovenke! Podpirajmo slovensko oblast, ki se v tem usodnem času odločno bori proti komunizmu in združimo se v tem pravičnem boju v enotno slovensko fronto. S tem bomo rešili narod in ga povedli v novo srečno bodočnost!

Ljubljana, dne 23. decembra 1943.

Dr. Milko Kos, rektor univerze.
Dr. Matija Slavič, prorektor univerze.
Dr. Janko Polec, dekan juridične fakultete.
Dr. Frane Sturm, dekan filozofske fakultete.
Dr. Frane Ks. Lukman, dekan teološke fakultete.
Dr. Karel Lušček, dekan medicinske fakultete.
Dr. Henrik Steska, prodekan pravne fakultete.
Dr. Frane Ramovž, prodekan filozofske fakultete.
Dr. Alojzij Odar, univerzitetni profesor in predsednik KTD.
Dr. Andrej Gosar, prodekan tehn. fakultete.
Dr. Frane Hribar, prodekan medicinske fakultete.
Dr. inž. Milan Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti in dekan tehn. fakultete.
Krener Frane, podpolkovnik in poveljnik Slovenskega domobranstva.
Vizjak Milko, podpolk. S. D.
Peterlin Ernest, podpolk. S. D.
Janko Kregar, kapetan fregate.
Betetto Julij, rektor Glasbene akademije.
Dr. Fischinger Josip, pravosodni inšpektor.
Dr. Golja Vladimir, predsednik apelacije.
Hudnik Adolf, preds. okrož. sodišča.
Dr. Zirovnik Janko, predsednik odvetniške zbornice.
Dr. Zitko Stanislav, odvetnik.
Marko Kranjc, bivši poslanec.
Pirkmarjer dr. Otmar, bivši pomočnik bana.
Dr. Rož Fran, odvetnik.
Bitenc Mirko, b. poslanec, profesor.
Dr. Pušnik Josip, odvetnik.
Dr. Bajič Stojan, univ. profesor.
Dr. Ivo Česnik, b. poslanec.

Ivan Theurich, b. poslanec.
Matija Škrbec, monsig. dekan.
Stare Miloš, bivši poslanec.
Spindler Jože, bivši poslanec.
Karel Skulj, bivši poslanec.
Masič Pavel, bivši poslanec.
Vebler Demetri, bivši poslanec.
Dr. Golja Adolf, bivši poslanec.
Andrej Uršič, javni delavec.
Dr. Ernest Kalan, odvetnik.
Inž. Ladislav Bevc, bivši predsednik Zdrženja rezervnih oficirjev.
Ruda Jurčec, gl. urednik »Slovenec«.
Mirko Javornik, glavni urednik »Slovenskega doma«.
Stanko Virant, direktor listov konzorcija »Jutrce«.
Rudolf Ozim, glavni urednik »Slovenskega naroda«.
Dr. Kuhar Andrej, predsednik notarske zbornice.
Inž. Kavčič Rudolf, gen. direktor Železniške direkcije.
Dr. Bajec Oton, predsednik zdravniške zbornice.
Inž. Milko Pirkmajer, predsednik inženirske zbornice.
Dr. Ivan Slokar, predsednik Pokr. zveze delodajalcev.
Dr. Alujevič Branko, predsednik Pokrajinske delavske zveze.
Pevce Ignacij, predsednik Zdrženja kmetovalcev.
Frane Heinrichar, predsednik Zdrž. ind. in obrt.
Zvonimir Lukič, predsednik Zdrž. trgovcev.
Hrovat Jakob, predsednik Sind. kemične ind.
Bonač Fran, predsednik Sind. papirne in kartonažne ind.
Ing. Bartl Ivan, predsednik Sind. elektr. ind., plin. in vodovod.
Hrovatin Maks, predsednik Sind. hiš. posest.
Premrov Vladimir, predsednik Sind. lesne ind.

Kalin Savel, predsednik Sind. usnjarske ind.
Hribar Peter, predsednik Sind. oblačilne ind.
Jakli Venče, predsednik Sind. rudarske ind.
Zupan Miroslav, predsednik Sind. stavbene ind.
Dr. Lunaček Aleksander, predsednik Sind. gradbenega materiala.
Ing. Sodja Jože, predsednik Sind. založniške ind.
Lampe Vilko, predsednik Sind. s manufakturnim blagom.
Agnola Anton, predsednik Sind. s steklom in porcelanom.
Verovšek Jože, predsednik Sind. s železino.
Krek Janko, predsednik Sind. trgovskih zastopnikov.
Pogačnik Fran, predsednik Sind. s živili na debelo.
Kane Anton, predsednik Sind. drogeristov.
Pavlin Frane, predsednik Sind. s galanterijskim blagom.
Sušteršič Peter, predsednik Sind. s šolskimi potrebščinami.
Pieliek Ivan, predsednik Sind. s sadjem in zelenjavo.
Klanjšek Josip, predsednik Sind. s usnjem in kožami.
Barbič Marin, predsednik Sind. s vinom.
Marinko Jože, predsednik Sind. s mešanim blagom.
Bizjak Ivan, predsednik Sind. s kurivom.
Jazbec Janko, načelnik skupine zlatarjev in urarjev.
Puc Danilo, načelnik skupine tapetnikov in dekoraterjev.
Dežman Josip, načelnik skupine grafičkov.
Grom Jože, načelnik skupine živiliških obrti.

Klein Julij, načelnik skupine steklarjev in urarjev.
Mikeš Jože, načelnik skupine tekstilcev in vezilj.
Udovič Andrej, načelnik skupine dimnikarjev.
Lampi Polde, načelnik skupine pomožnih sanitet. obrti.
Weibel Julij, načelnik skupine železarjev in kovinarjev.
Gjod Aleksander, načelnik skupine lasuljarjev.
Holinsky Karel, načelnik skupine fotografirarjev.
Pretnar Ivan, predsednik Sind. hranilnice.
Breceljnik Alojzij, predsednik Sind. mesarjev.
Verbič Anton, predsednik Sind. s špecerijskim blagom.
Laznik Vilko, predsednik Sind. trgovcev s kolesi, nafto, bencinom itd.
Vidmar Karel, predsednik Sind. pekrov.
Predovič Janko, predsednik Sind. trgovcev in izvoznikov živine.
Pelicon Adolf, predsednik Sind. slaščičarjev.
Franjo Škrbec, predsednik Sind. trgovcev s lesom.
Dr. Janžekovič Fran, direktor PTT.
Josip Mozetič, direktor finančne direkcije.
Dr. Joža Basaj, predsednik Zadr. g. b.; Radanovič Anton, ravnatelj GZ.
Dr. Pehani Joža, generalni ravnatelj Vz. zav.
Janko Mlakar, predsednik Vz. z.
Anton Jeglič, ravnatelj Karitas.
Hanuš Krofta, glavni ravnatelj Lj. kreditne banke.
Biskupsky, ravnatelj TPD.
Herceg, upravnik Opere.
Vilko Ukmar, ravnatelj Opere.
Ciril Debevec, ravnatelj Dramo.
Avgust Tosti, ravnatelj Kreditnega zavoda.

Bogomil Remec, predsednik Zavoda za združništvo.
Ivan Gračnar, ravnatelj PREVODA.
Inž. Bogdan Ferline, ravnatelj Kmetijske družbe.
Inž. Mačkovec, gradbenik.
Dr. Vlado Valentič, podravnatelj Hranilnice.
Dr. Milavec Anton, preds. P. z.
Dr. Janko Küstel, preds. Borze dela.
Zemljik Janko, preds. TBPD.
Jože Janke, urarski pom. in bivši preds. Delavske zbornice.
Dr. Gerlovič Frane, ravnatelj umobolnice.
Dr. Pire Ivo, ravnatelj Higienkega zavoda.
Dr. Valentin Meršol, primarij Splošne bolnišnice.
Dr. Karel Capuder, direktor I. realne gimnazije.
Ovsenik Josip, direktor II. moške realne gimnazije.
Priatelj Ivan, direktor Učiteljskega.
Grafenauer France, profesor in predsednik prof. društva.
Novak Leo, direktor TSS.
Dr. Karel Pirjevec, direktor Trgovske akademije.
Josip Gogala, direktor Trgovske šole.
Stopar Frane, vršilec d. direktorja.
Osana Josip, direktor II. ženske gimn.
Dr. Ilc Josip, vršilec dolžnosti direkt. I. realne gimnazije.
Bajuk Marko, direktor dr. klasične gimnazije.
Vagner Rudolf, upravitelj mešč. šole.
Jančigaj Frane, gen. tajnik in vršilec dolžnosti župana.
Dr. Tine Debeljak, književnik.
Božidar Borko, književnik.
Vladimir Levstik, književnik.
Severin Šali, književnik.
Koeiper Stanko, književnik.
Štrukelj Ivan, predsednik Slomškove družbe.
Danilo Kante, inspektor P. h.

To spomenico je poleg tih navedenih vodilnih predstavnikov slovenskega javnega, kulturnega, političnega, gospodarskega in socialnega življenja podpisalo še veliko ostalih javnih delavcev iz Ljubljane in s podeljela. Njihovih imen, ki bi napolnile cele strani, zaradi pomanjkanja prostora sedaj ni mogoče objaviti. Javnosti bodo sporočena pozneje. Samo zastopnikov podeljenih občin, županov, raznih kmečkih organizacij, zadrug, kmečkih prosvetnih delavcev itd. je podpisalo 1500 oseb.

Zastopnik delegacije je poudaril, da je spomenica spontan izraz narodove volje in narodovega hotenja in smatra, da so razmere tako daleč dozorele, da mora vsak pošteno

čuteč in misleč Slovenec izreči svoje obsojanje nad zločinskim početjem komunizma v naši deželi. Vse to naj nam bo v veliko tolažbo in zaupanje, da se bo slovenska oblast še bolj utrdila in da bomo lahko mirno zrlj v bodočnost.

G. prezident div. general Leon Rupnik se je zastopniku delegacije odposlanec toplo zahvalil za izrečeno spomenico ter je naglasil, da kot odgovorni činitelj za dobro slovenskega naroda v tej stvarni uri obljublja, da bo storil vse, da bo željam naroda ugodeno. Prav posebno je naznačil, da nam naši hrabri domobranci jamčijo, da bo protikomunistični boj dosegel svoj cilj, to je uničenje komunizma, da se bomo tako

kot dobri Slovenci lahko potem z vsemi našimi najboljšimi silami posvetili produktivnemu, pozitivnemu in konstruktivnemu delu za blagor naše domovine.

Po vsem tem se je razvil med g. prezidentom in zastopniki prisrčen razgovor, v katerem so zastopniki izrazili in obrazložili poedine želje, ki so trenutno najbolj pereče za naš narod. Razgovor je potekel v vzdušju popolnega soglasja. G. prezident je poudaril, da gre vse delo za tem, da se na spomlad naš kmet lahko vrne k svojemu delu.

Po daljšem razgovoru so odposlanci našega javnega življenja odšli s popolnim zaupanjem v moža, ki danes vodi naš narod

in trdnem prepričanju, da mu bo uspelo ustreči vsem narodovim težnjam, ki so izražene in poudarjene v spomenici.

Da pa bo dana možnost podpisati to za slovenski narod nad vse važno deklaracijo tudi drugim zastopnikom, ki spomenice do sedaj niso mogli podpisati, bo ta spomenica na razplogu do vključno 5. januarja 1944 v poslopju Pokrajinske uprave na Bleiweissovi cesti v II. nadstropju, v sobi št. 118. Vljudo vabimo vse tiste, ki ljubijo svoj narod in ki odklanjajo komunistično zlo, da kot zastopniki slovenskih gospodarskih, kulturnih in drugih ustanov to spomenico še podpišejo.

Borba proti komunizmu zasidrana v slovenski tradiciji

Ob tretji obletnici smrti dr. Antona Korošca — »Komunizem in svobodno zidarstvo sta največje zlo, ki ustvarja vsak na svoj način pogoje za svetovno revolucijo«

Težko, a skoraj nemogoče je danes govoriti in pisati o dr. A. Korošcu, o njegovem zasebnem in javnem delovanju, ne da bi pri tem poudarili, da je bil prav v bivši državi edini dr. Korošec, kateri je s preroškimi pogledom gledal vnaprej in opozarjal na dvojno zlo, ki grozi posameznim narodom in sploh vsemu ljudstvu. Povsod in ob vsaki priliki, v privatnem razgovoru, v časopisih, na zborovanjih, na ministrskih sejah, na najvišjem mestu t. j. na dvoru — je dr. Korošec govoril in poudarjal, da sta komunizem in svobodno zidarstvo največje zlo, ki hoče uničiti družino, družbo in državo in da ustvarjata vsak na svoj način pogoje za svetovno revolucijo. Dr. Korošec ni nikoli opustil prilike, da ne bi pozival v borbo proti temu dvojnemu zlu in ga sam s svoje strani, kolikor je bilo mogoče, povsod trebil in zatiral.

Nekaj primerov:

Dne 6. novembra 1938 je na zborovanju v Paračinu zbrani množici ljudstva govoril med drugim tudi tole:

»Smatram za svojo dolžnost, da na tem zborovanju govorim o komunizmu. Vidimo, da se komunisti delajo najboljše nacionaliste, najboljše demokrate in najboljše antifasistične elemente. Oni dajejo ton opoziciji. In tako se dogajajo pravi čudeži! Internacionalni komunisti se zdaj nazivajo nacionaliste, najbolj zavodne demokrate. Branilec diktature se nazivajo antifasisti. Vse so postavili na glavo. Komunisti v Jugoslaviji morajo zdaj po diktatu iz Moskve ustvariti edinstveno delavsko fronto, socialisti so kapitulirali s svojimi gesli s Topalovičem na čelu. Ko drugi padajo pod velik vpliv komunistov, je potrebno, da mi s svojimi delavci dajemo odpor proti sistemu, ki je proti osebni svobodi, svobodni misli in izobrazbi, ki ustvarja državo sužnjem, v kateri bi bilo skoraj več ljudi v zaporih kot na svobodi in bi jih več umrlo pobihtih, ustreljenih in na vsehah, kot v postelji. Komunizem je proti nam vsem, delavcem in intelektualcem.«

Ko je dr. Anton Korošec dne 31. decembra 1939 voščil Slovincem za novo leto 1940, je »Slovenec« izjavil:

»Tri stvari so, ki mi delajo skrb za nastopajoče leto. To so komunisti, svobodni zidarji in tuji (pod imenom tuji — pod imenom tuji je dr. A. Korošec mislil na boljševike in jugoskve pluto-kratske agitatorje, ki so delali v Jugoslaviji zmešnjavo in končno Jugoslavijo poglavi v propast).

V mnogih državah je danes nevarnejši notranji sovražnik kot zunanji. Proti zunanji sovražnikom imamo Siegfriedove, Maginotove in Mannerheimove linije, proti notranji sovražnikom pa imamo skoraj povsod le fronto slabosti, neodločnosti, obzirnosti, predvsem pa seveda velikanse nezrelosti. Ker so to pokvarjeni levčarski agitatorji potrebovali, so si izmislili, da ni več Sovjetije, temveč slovenska Rusija. In tisoč in tisoč ljudi je padlo na to pretkanost in jo ponavlja sedaj do predsedanja. Mi ne maramo internacionalne Sovjetije in nekulturnega komunizma! Kaj je komunizem napravil iz nadarjenega in bistrega ruskega naroda, se najbolj vidi sedaj na Finskem! Namesto napredka in svobode vidimo vse sadove mračnega reakcionarstva. — Vse jasneje se vidi, kako je komunizem lažniv. Namesto da dela za mir, hujša na vojno, namesto demokracije se državi najhujšega tiranstva, namesto polnih žolj ima polne kaznišnice, namesto privatnih kapitalistov izrablja delavce do kosti državni kapitalizem. Kmeti so dali zopet pod »fevdalno« knuto, ki se sedaj imenuje kolhoz namesto graščine in upravniki kolhoza namesto nekdanjega grofa in valpita. Vse laži in vendar nasedajo tej laži tudi tisti, ki tega ne bi smeli. Mi smo slabi, neodločni, obzirni in nezreli!

Neverjetno je, kako prihaja v Jugoslaviji svobodno zidarstvo do vedno večje vpliva v javnosti. In to pomeni za domovino veliko negotovost in nevarnost. Komu služi židovski svobodni zidar? Komu slovenski, hrvaški in srbski svobodni zidar? Da služijo poindinci najprej sebi, to nam je prav dobro znano, a

kako služijo skupnosti, občestvu, ne vemo, ker nam niso znane obveze poindincev. Zato pozor na te črne krte!

Če se vozite danes v vlakih, sedite v hotelih, če večerjate v toplih gostilnah, morate dobro paziti na svoje noge, da ne stopite na kakega tuja. In skoraj sami mladi ljudje, ki bi morali biti na fronti, ne pa na potovanjih! Pazite na te ljudi, ogibajte se jih, da ne spravite v nesrečo sebe in domovine. Qui capere potest, capiat! Kdor ni neumen, bo to razumel!

Dne 7. marca 1940 je na študijskem dnevu Akademске zveze v Ljubljani govoril tudi dr. Anton Korošec slovenskim akademikom. V svojem govoru je med ostalim izjavil:

»Velika je razlika med mladino, ki je naša, in med mladino, ki ni naša. Ni naša, ampak radovoljno predpostavljamo, da je idealna in dobro namerna. Toda mi jo samo opozarjamo, da za njo stoji starešina in tudi cele organizacije, ki so bodisi republikanske, bodisi destruktivne, bodisi celo komunistične. To dobro mladino v slabih družbi pozivamo, naj nam da roko v idealno patriotsko pobratimstvo, da se skupno borimo za mir Slovečanstva, za srečo domovine. Naj se odrinejo v stran vsi, ki nas ovirajo na tej poti!

Mislil, da ste me razumeli, vi, ki stojite tukaj okoli nas, a danes je razumela tudi mladina, ki misli, da ni naša, a je vendarle po mišljenju in hotenju bolj naša. Da pa so in bodo ostale na akademskih in podeželskih tleh tudi bolj ali manj neznatne manjšine, ki so in bodo ostale vedno diametralno drugače, kakor si jih želimo, to je samo dokaz, da živimo na zemlji, da živimo v sredini realnega življenja.

Povejmo danes enkrat tudi nekaj o Fincih. Vse v eru občuduje Fince! Bodimo odkriti: tudi pri nas v Jugoslaviji. A nihče nima korajže to tudi v javnosti povedati. Celo listov je malo, ki bi si upali to iskreno in odkrito reči. Nepogumni, slabotni ljudje imajo navado, da upajo govoriti samo o tem, kar najde splošno odobravanje. Dandanes pa je naša družba v Jugoslaviji že tako okužena, da jasno, zdravo socialno stališče ne najde več splošnega odobravanja.

Mi pa, ki smo ali mladi po letih, ali mladi po zdravem mišljenju, se niti najmanj ne obotavamo javno povedati in pogumno naglasiti: Neizprosno borbo proti vsem prevratnim programom! Mi smo za napredek in razvoj socialnih zakonov, a nismo za tlačanstvo, suženstvo in robstvo.

Da nam nihče ne bo očital, da se tudi mi izogibamo javnosti, zato povemo kraiko in glasno: boj povsod in vselej proti največji sramoti naše dobe, proti komunizmu!

Zato tudi sočustvujemo in simpatiziramo s Finci! Toda simpatije niso dovolj!

Da mi Jugoslavlani ne gremo aktivno pomagat Fincem, je naravno in razumljivo, kajti mi smo nevtralni in hočemo in moramo ostati nevtralni, ker nečemo zabresti v vojno.

Toda v naši državi je, pravijo, mnogo komunistov. To niso Jugoslavlani, to so internacionalci! Kje se skrivajo sedaj ti junaki? Ne silimo jih med Fince, a naj gredo vsaj tja, kamor spadajo! Zakaj ne formirajo čet, bataljonov in polkov, da bi šli na pomoč svojim somišljenikom in bratcem v Rusiji?

Morda je odgovor na to, da jim je padlo srce v hlače, odkar so bili v Španiji tako grodo tepeni. Potrebno je bilo, da se našim rešim širokoustnežem to pove enkrat neustrašeno v brk.

O marsičem bi se še moralo govoriti, a se ne govori. Celo Pen-klubi molčijo o stvarih, o katerih bi lahko govorili in bi morali govoriti! Molčijo, ne vemo, ali iz velikega strahu, ali pa iz prevelikih ozirrov na svoje komunistične člane, katerim ne marajo motiti njihovih velepolitičnih krogov.

Se nekaj je, kar moramo povedati.

V Belgradu in po vsej državi se zbira ljudje, bodisi v trdne, bodisi v

ohlapne organizacije, ki so sicer ne po imenu, toda po mišljenju republikanske in levčarske. Večinoma stoji pod diskretnim vodstvom svobodnega zidarstva, ki je nasprotno komunistom in republikancem skrajno popustljivo, če jih celo aktivno ne podpira.

Kdor je dobrega mišljenja, kdor hoče ohraniti naše narodne in krščanske civilizacije, kdor hoče socialno evolucijo, a ne revolucije, kdor hoče svobodo, a ne tiranstva, naj gre z nami na stražo za naše ideale. Podajmo si roke in korakajmo!

Bojim se, da so naši nasprotniki bolj nevarni, kakor mislimo. Vse Kerenkijeve figure so že na vidiku, treba je samo, da se pokaže ob Kerenki in odvode domovino v propast.

Mi, ki imamo jasne ideale, a se ne damo voditi od temnih sil, pripravimo se na vse borbe! Na dan, na plan, kdor hoče svobodno domovino! Naš Viipuri ne sme biti osvojen!

Da je bil dr. A. Korošec tudi državnik evropskega stila, o tem ni nikakega dvoma. Prav danes moremo bolj oceniti njegove državniške sposobnosti, njegov državniški realni in daljnovidni pogled, ko beremo tudi njegovo izjavo dopisniku italijanskega lista »Popolo d'Italia« z dne 9. julija 1940.

Dopisnik je tedanjemu ministru pravosvete dr. A. Korošcu med drugim postavil tudi tole vprašanje:

»Z ozirom na to, da ste bili član one vlade v času, ko je bilo izvedeno zblizanje med državami osiše in Jugoslavijo, kako si, gospod minister, zamišljate nadaljnji razvoj odnosov med Jugoslavijo na eni in Italijo in Nemčijo na drugi strani zlasti po najnovejših dogodkih na svetu?«

Resni in prostrani hodniki sodišča so tisto dopolnilno samevali in molčali. Bil je dan božične vigilijske, ko je vse že na pol prazniško, vse v pričakovanju svetega večera, ko vsaj za kratak čas utihnejo spori in razdori ter se omilijo mrznje in sovražstva.

Sicer vedno zgodnji in točni sočni svetnik Umek je to jutro nekoliko pozneje prikorakal v urad. Od nekdanj se je držal običaja, da za ta dan ni vabil strank in ni razpisoval nobenih obravnav. Bila je to tudi v hiši pravice že častivredna božična tradicija, ki so jo vsi spoštovali.

Umek je sedel za svojo mizo, ko je potkal njegov uradnik in mu prinesel droben akt na mizo.

Kaj, ali sem tudi za danes kaj razpisal? se je začudil Umek in pogledal v poslovni koledar.

Res, tam je bilo za ta dan zapisano: spravi poskus od desetih.

Prižgal je cigareto ter skoraj nejevoljno pričel pregledovati spis.

Spotikljaj, konflikt v zakonu, kakor jih je imel že na stotine v svoji dolgi praksi. Mlad par iz delavskih slojev, komaj nekaj let poročen, z malim otrokom. Težke življenjske prilike, slabi zaslužki, pomanjkanje in bedno življenje strdi tudi dobre, mehke narave v grobe, odurne ljudi. Trpljenje navadno ne dela obrazov zadovoljnih in prijaznih. Vse to je moralo biti ozadje tudi te tragedije, si je razlagal Umek. Ona se najbrž ni znala prilagoditi tesnim razmeram. V težki borbi za obstoj je postal tudi on trd, neprijazen, zadirčen. Nevajena tega, preobčutljiva, si je ona vse razlagala na elabo, si nenakrat ubila v glavo, da je mož ne mara, da jo mrzi, zapostavlja in žali. Beseda je dala besedo, tako se je razdori večal in ona misli sedaj, da ji ni drugačne rešitve kot ločitve, pot vsakega.

Pa da je moral ravno za danes, na predbožični dan, tako žalostno, neprijetno zadevo razpisati! Take stvari niso nujne, pregledaj je vedno, prepozno nikdar. Čim več časa preteče, tem bolje, saj čas je najboljši zdravnik, ki ublaži in izleči vse.

Po opisu odnosov med Italijo in Jugoslavijo je dr. Korošec nadaljeval:

»Z Nemčijo do priključitve Avstrije nismo bili neposredni sosed, toda knjižnice številnih naših ljudi so bile polne nemških knjig in slik. Odkar smo neposredni sosed, smo storiili vse, da pridemo do iskrenih odnosov med nami, odnosov, za katere je bila dana najboljša podlaga v naših gospodarskih in kulturnih zvezah. Čeprav so razne tajne sile delale proti temu prizadevanju, vendar moremo z zadovoljstvom ugotoviti, da so naši odnosi z Nemčijo zelo dobri in prijateljski.

Te zgoraj podane odnose Jugoslavije na eni in Italije in Nemčije na drugi strani, se bomo prizadevali z največjo skrbnostjo negovati, poglobiti in razširiti.

Na nadaljnje vprašanje dopisnika: »Ali se bodo napovedane socialne in druge reforme kakor tudi akcija jugoslovanske vlade proti masonom in drugim podtalnim elementom izvajale tudi na področju prosvetne politike,« je minister dr. Korošec odgovoril:

»Vrjeti mi morate, da nisem prišel v pravno ministristvo samo zaradi tega, da bi nastavljal in prestavljal učitelje in profesorje. Vi dobro poznate moje programatično stališče in to želim povedati, da bom storiil vse, kar je v korist naše domovine.«

Zgoraj navedeni primeri so najboljši dokaz, kako so bile besede dr. Korošca ne samo važne za takratni čas, temveč so posebno prikladne za današnje prilike. Spominjajo se tretje obletnice smrti velikega državnika in nesebičnega voditelja slovenskega ljudstva prinašam te vrstice v spomin na velikega pokojnika v premislek vsem dobromislečim Slovincem.

Egidij Turk.

Božična zgodba iz sodne dvorane

Vstal je, začel hoditi sem in tja, pa zopet sedel. Sam ni vedel, zakaj ga je začela ta stvar razburjati.

Ločitev zakona — ali ni to največkrat huda nesreča! Posebno pri takih ljudeh. Komaj sta si reževala ustvarila lastno gnezdece, pa že razdirata zopet vse. Še v dveh jima je bila borba za obstanek teža, kako naj se bo boril vsak zase. Obema bo že itak bedno življenje zagrenjeno in skvarjeno, že spomin nazaj ju bo vedno bolel in pekel. On ne bo več ne mož ne fant, ona ne dekle ne žena. In najbolj bo pri vsem tem udarjen tretji, popolnoma nedolžni otrok. Pa naj bo šel z enim ali z drugim. Kjer ni družinske skupnosti, ni pravega doma, ni prave vzgoje in ni tiste topline, ki je samo tam doma, kjer veže celo družino tesna povezanost vseh na vse.

In ravno danes, pred največjim družinskim praznikom, naj začne prvi akt lake družinske žalosti!

Tako je razmišljeval, vstajal in zopet sedel in vedno bolj je v njem dozoreval sklep, da hoče poskusiti vse, da reši to družinico in stori za božič dobro delo.

Ko je odbilo deset, je odprl vrata in poklical. Vstopil je krepak, mlad mož, bolj mrkih potez, za njim pa čedna, blede žena s brhkim detetom v naročju.

Umek je sedel za mizo n ni vedel, kako bi začel.

Pa mu je prišlo kar samo od sebe. »Za božjo voljo, ali vaju ni škoda, mlada ženska! Kar hudo mi je, tak eden par — pa to. Vendar ne bosta trmasto vztrajala na tem, da se hočeta ločiti in da ostane na pol samo to ubogo neobjelno dete, ki sta mu oba dala življenje, ki je kri obeh, ki je vaša, oče, in tudi vaša, mati! Vesta, kaj je zakon. Ze evangelij pravi: ... zato bo človek zapustil svojega očeta in svojo mater ter bo šel za svojo ženo. In bosta dva v enem telesu. Zato nista dvojce, ampak eno telo. Kar pa je Bog zvezel, tega naj človek ne loči.«

Uprč je svoje bistro, dobrohotne oči zdaj v njega, zdaj v njo in čakal.

Ne morem pomagati,« je prišel on. »Ona je to sprožila in zahtevala. Ko že

hoče tako, pa naj se zgodi po njenih kapricah in trm. Nočem ji braniti in jo prosti.«

»Takega življenja in zapostavljanja ne morem in ne morem več prenašati,« se je razvnela ona. »In želim se po krivici tudi ne pustim, nisem nobena — in že so ji prišle solze v oči, da jo je otrok v naročju zažuden in preplašeno pogledal. »Ne se razburjati,« je miril sodnik.

»Poslušajta, človeka, rekel sem vama že, da je vaju res škoda, posebno zaradi tega legega nedolžnega otročka tu.«

Vstal je zopet izza mize in napravil nekaj korakov po sobi.

Oba zakonca sta kakor v zadregi stala nepremično vsak na svojem mestu.

Zopet je povzel besa to sodnik.

»Vedno mi je težko, kadar moram imeti take opravke z mladimi, čednimi ljudmi, kakor sta vidva, ki eta kakor ustvarjena eden za drugega. Vedita, tudi jaz imam družino, ženo, otroke, vem, kaj je zakon, življenje v zakonu. Tudi zakon ima svoje težke križe. Dobre volje, medsebojnega razumevanja, potrpljenja je treba, pa se prebredoje vse težave. Človek ne sme biti ebičen, ne sme samo jemati in zahtevati od svojega druga le žrtve sebi v korist, ampak mora sam tudi dati, žrtvovati. Človek je le človek, nobeden ni brez pogrškov. Zato pa je treba tudi marsikaj potrpeti. Kjer je dobra volja in ljubezen, tam je tudi potrpljenje, ker ljubezen se kaže v potrpljenju, v požrtvovalnosti.

Zakon mora biti, ker je temelj družine, naroda, države, človeške družbe. Zato je vera povzdignila zakon v nekaj svetega, v zakrament. Zakon je posvetitev dveh oseb v neločljivo življenjsko skupnost, ki jo po božji postavi loči samo smrt. Drugačna ločitev je navadno največja nesreča za družino, je prokletstvo, greh zoper red in Sloveški družbi, ki tepe oba ločena in njihove nedolžne potomce.

Verujta mi, mlada priateljca, kot starejšemu izkušenemu možu in ubogajta me. Če ni drugih vzrokov in sporov, kakor se navajajo v teh papirih tukaj, potem bi bil greh, vnebovpišni greh pred vsem nad vajinim nedolžnim otrokom, če bi mu s svojim prenaseljenim korakom vzela dom in zavetje v družini. Otroci je vajin, ima enako rad očeta in mater, zato ga morata tudi vidva rada imeti in morata že zaradi otroka ostati skupaj in mu biti dobra starša.

Gremo pa narazen — to je lahko reči. Premnog pa se tega kmalu brhko keša, ko pride do spoznanja, da je z ločitvijo zakopal svojo srečo in zavozil svoje življenje. Ločitev je največkrat nepotrebna operacija, ki boli, dolgo boli in se nikdar ne bo zacelila. Kri ni voda in ljudje, ki so se res vzeli iz ljubezni, pridejo šele po ločitvi do spoznanja, kako zgrešen korak so napravili.

Jutri je božični dan. Naj bo sreča v nesreči to naključje, da smo ravno na današnji dan prišli skupaj zaradi te neprijetne stvari. Nocoj bo sveti večer, spomin rojstva Onega, ki je prišel v največji revščini na ta bedni svet samo za to, da mu prinese sprave, miru, ljubezni, odrešenja. Pogledita tega legega vajinega otroka tu! Ali ni kakor Božiček, kateremu je nocojšnji večer posvečen? Pogledita, ali ne prosijo te mile oči vaju obeh, da ga ne zapustita, da ostaneta oba za vedno pri njem in z njim, ki vaju oba enako ljubi, ki sta mu oče in mati. Zato me ubogajta, spravita se, odpustita si vse in pojdita v miru božjem domov.

Tako naj bo s tem ta stvar končana. Nič drugih besed, pa srečen in zadovoljen Božič! In da se nikdar več ne srečamo na takih žalostnih poteh. Zbogom!

Sodnik je uprl svoje dobre oči v mlado mater, in ta je osramočena povedala pogled.

Tedaj pa se je zganil on. »Pametno in lepo ste povedali, gospod. Ubogajva, ne delajva neumnosti, saj naju je lahko sram.«

»Pa iz erca hvala za vse, gospod sodnik. Oprostite vse!«

Umek je s srčnim zadovoljstvom gledal skozi okno, kako sta odhajala skupaj izpred sodišča. Nič več mu ni bilo narobe, da se je bil pregrešil zoper staro navado. Imel je prijeten občutek, da je ravno za božične praznike napravil posebno dobro delo trojici ljudi.

Diem non perdidit — dan ni bil izgubljen, je zapisal v svoj koledar in božično razpoložen zapustil urad.

KULTURNI OBZORNİK

»Slovenčev koledar« 1944

4. »Zrcalo naše kulture obsega pet člankov. Najprej France Kremžar podaja nekaj zgledov svojega prevajanja — Valvazorjeve »Slave vojvodine Kranjske« ter jih posvečuje »Mecenu in piscu, ki ga težko čakamo, da nam po Valvazorjevem zgledu vnovič opiše čast in slavo naše domovine«. V lepem, malce namenoma starinskem jeziku, je Kremžar resnično baročno podal prevod Valvazorjevega uvoda, polnega ljubezni do domovine, njegovega pregovora in predgovora Erazma Franciška, ki govori o Valvazorju kot vojskaku in pisatelju ter rodoljubu najvišje vrste. Uredništvo izdaja ob tej priliki tudi novico, da se ob 250-letnici te velike knjige pripravlja njen slovenski prevod, katerega misli založiti in izdati Ljudska knjigarna. — Msgr. Viktor Steška piše »o najstarejši slovenski igri Raj«, o kateri je pisal že svoj čas v Domu in svetu. Zdi se mu zdi, da je našel nie predlogo in teket ter ga podaja v slovenskem prevodu. Zanimivo literarno zgodovinsko odkritje. — Univ. prof. dr. Fr. Stele je ob priliki narodnih posvetil Najsvetejšemu Srcu napisal članek »Srce Jezusovo in Marijino v umetnosti«. Tu je podal začetke te pobožnosti ter razvoj vpadabljanja Najsvetejših Src ter kanone, ki jih v tem pogledu daje sveta stolica. Članek je bogato ilustriran z deli slovenskih umetnikov na to temo in nam pokaže, da so ravno moderni umetniki

pri tem močno sodelovali (Grohar, Kregar, Kralj, Perko, Smerdu, Kogovšek, Bara Remčeva, pa tudi starejši Metzinger, Remb itd.) — V koledarsko tradicijo spadajo tudi »kulturno slovstveni jubileji«, ki jih pade v l. 1944 precej. — Tine Debeljak se jih spominja za 500 let nazaj: 500-letnice stiškega rokopisa (predreformacijska doba); 400-letnice začetka katoliškega odpora proti reformaciji (nastop škofa Tkalciča); 360-letnice Janeza Svetokriškega (katoliški barok); 200-letnice Japlja in 160-letnice katoliškega prevoda svetega pisma (janzenizem); 100-letnic: a) dveh smrti: Kopitarjeve in Jarnikove (Kranjska-Koroška); dveh važnih zdravic: Koseskega Slovenije in Prešernove Zdravice; c) enotnega škofstva gajice (škofskarske pravde); d) dveh rojstev: Jurčiča (Kranjska) in Gregorčiča (Primorska); 90-letnice »Vaj« v Ljubljani (Buči morje Adrijansko...); 80-letnice Bohinjca in Hribarja, 70-letnice Fr. Ks. Meška (Štajersko-Koroško); 60-letnice Preglja (Tolminsko) ter 50-letnice Finžgarjeve nove maše in Zupančičevega vstopa v literarno javnost. Zanimivi jubileji, ki so mu dali možnost za celotni pregled vseh dob slovenske kulturne zgodovine ter vseh pokrajin, ki so gradile slovensko kulturo. Lanski 80-letnik Trinka Zamejski je dobil poseben članek v naslednjem poglavju. Vmes je samo še Jesenovčev prikaz dela Slovečeve knjižnice v zadnjih dveh letih.

5. Poglavje »Po širni slovenski zemlji« začinja članek k 80 letnemu jubileju bo-

neko slovenskega književnika prof. Trinka Zamejskega pod naslovom »Pevec pozabljen dežele«. Članek je povezal njegov jubilej z orisom njegove dežele, ki nam danes zopet stopa iz pozabe v realno bližino. D. P. podaja natančne zemljepisno gospodarske podatke o Jadranskem Primorju. Za nove razmere silno važen informativni članek. — Izredno sočno, z osebnimi spomini obogaten potopis »Po sončni primorski deželi« nam obišča France Kremžar, ki je svojo najlepšo mladost preživel v njej. Od krajev večnega snega nas vodi do gorkih in sončnih morskih bregov. Potopisne, zemljepisne in zgodovinske podatke o tej lepi deželi nam niza v prijetnem kramljanju in nam slika posamezne kraje z ljubeznijo in kakor z veliko domotožnostjo. Dvajset podob naših mest, trgov in vasi od Alp do morske obale nam poživlja ta lepi potopis. Obrazi z Jadranskega Primorja, ki so vzeti iz znane knjige »Avstroogrška v besedi in sliki« nam v besedi in podobi pričajo o življenju Slovencev v Trstu in tržaški okolici ter lepo dopolnjuje Kremžarjev potopis.

5. Razgled po zemeljski obli nam nudijo zanimivi gospodarski članek: »Razdelitev največjih dobrin sveta«, ki nam da v marsičem pravilneje razumeti današnji orjaški boj v svetu. Kajti ta boj ima svoje velike gospodarske osnove ter gre v njem tudi za posest teln zemeljskih dobrin, ki jih je svet poln. Z mnogimi kartami in gospodarskimi statistikami je podprt ta članek, ki bo gotovo zanimal naše gospodarstvenike. Tu je opisan pridelek takih dobrin, kakor zlato, baker, aluminij, premog, jeklo, kav-

čuk, nafta, bombaž in pšenica. Tu je našla tudi mesto lepa zemljepisna karta Jadranskega Primorja, kakor so ga ustvarile razmere po 8. septembru 1943. — Dr. L. P. je napisal pregleden članek »Svet v četrtem letu vojne vihr«, v katerem je dal lep diplomatski svetovni položaj. Iz tega pregleda se vidi, koliko držav v svetu je članic osnih držav (8), koliko jih sicer ni pristopilo k osi, pa so v vojni na strani osnih držav (7), koliko jih je, ki spadajo v območje trojne zveze (11) ter prijateljske države, ki se priznavajo k Novi Evropi (2). Na strani zaveznikov pa so združeni narodi, ki so pristopili k Atlantski karti, potem so države, ki niso pristopile k temu paktu, pa so prekinitve stike z osnimi državami (8) ter v območje zaveznikov spadajoče države (6). Popolnoma nevtralnih držav na svetu pa je samo še — 10 (Lichtenstein, Švice, Turčija, Vatikanska država, Afganistan, Irsk, Mongolska republika, Portugalska, Švedska).

6. Iz skritega žitja narave prinaša članke o skrivnostih in lepotah prirode. Marjan Juvan je napisal vrtnarski članek »Naš pušelj po vrtnarsko« (nageljček, roženkavrt in rožmarin), kar se lepo krije z naslovno sliko. Posebne znanstvene vrednosti je »Klimatski (podnebni) koledar za Slovenijo«, kakor ga je po velikem trudu in znanstvenem eksperimentalnem delu napisal strokovnjak dr. Vital Manohin. Za 90 let nazaj je proučil vreme v našem kraju ter ugotovil neke zakonitosti, ki jih padeja v tem članku. Dneve, na katere se je vreme sprevrglo, imenuje vremeotvorne datume ter po njegovem mnenju mnogo soodločajo o

splošnem vremenu. Pred ta znanstveni, na izkustvu temelječi članek pa je nekaj besed o izkustvu in znanosti o vremenu, kar tvori uvod v vremenski koledar. Tak članek prav gotovo spada v koledar, ki je poleg vsega drugega tudi še tradicionalna pratika. M. K. je napisal lepo zgodbo o kraljici, ki je strahovala vso sosesko, pa jo je vendar po hudih bojih premagala začetna pošast — sova. To sta dva prirodoslovna članka, ki bosta zanimala vse ljubitelje prirode.

7. poglavje tvori leposlovni del pod naslovom: »Slovenski pisatelji bralcem«. Na prvem mestu je odlomek iz Pregljeve povesti »Božja pota«, ki je svoj čas izšla v družinskem goriskem listu, pa je pri nas še nepoznana, in sicer odlomek »Zdrava, Marija Goriska«. S to lepo romarsko potjo, kakor jo opisuje Pregelj v osebi starega pisatelja Valentina Staniča, je Koledar počastil poleg Brezianske Marije v začetku, tudi Gorisko Brezje, pa tudi Pregeljev življenjski jubilej. Nato sledi gorenjska povest Janeza Jalena »Iskre v temi«. V tej sportni črtici je Jalen pokazal zasnežene gorenjske gore v vsej zimski lepoti, pa tudi v zimskem metehu, kakor ga doživlja nedeljska smučarja Milena in Joža. Toda prav ta mrzla burja v koči, kamor se v smrtnem strahu zatečeta, ju opomni na nedeljo: požetna se s smučmi v Tržič k maši. Črtica ima sicer vzgojen konec, toda podan je psihološko polno; poleg tega pa pred nami zopet žive planine, ki jih Jalen zna tako mojstrsko opisovati kakor pri nas menda nihče več. In zapuščine Silvna Sardenka je objavljena sodobna božična

Nadaljevanje na 5. strani.

Slovensko vseučilišče je domobransko

Včerajšnje opoldne, 23. decembra, smo bili v glavnem univerzitetnem poslopju priče svečanosti, kot je v njem še ni bilo. Za nekaj minut pred dvajseto je bilo vse glavno stopnišče polno sinjih domobranskih oblek. Končno pa so se vrste mladih fantov postrojile v špalir pred vhod dvorane, kjer naj bi se vršila promocija devetih mladih juristov z domobranci Petričem Danetom.

Menda je bil to prvi primer pri nas, da je prišel nekdo v uniformi po doktorsko diplomu. Mimo domobrancev s častniki, Petričevimi starešinami, na čelu, se je izvršil slovesen vhod rektorja in dekana s promotorjem; sledili so mladi doktorji, njih družine in prijatelji. Končno so vkorakali v dvorano tudi domobranci.

Mladim doktorjem je spregovoril nekaj besed v latinščini in slovenščini na pot promotor g. prof. dr. Bilimovič, mož, ki so mu komunisti ugrabili domovino in sijajno bodočnost v matuški Rusiji. Po rektorjevem nagovoru pa se je v

imeni vseh devetih mladih doktorjev zahvalil za podelitev doktorske časti domobranci Petrič.

V kratkem, res vojaškem nagovoru je dejal novi doktor-domobranci, da je končana doba, ko so zapuščali našo univerzo z diplomami v rokah tudi ljudje, ki so se kot komunisti ali njih pomagači strahotno znesli nad narodom, čigar žulji so jim omogočili študij. S to promocijo pa stopa med narod nov rod slovenske inteligence, ki je pripravljen za domovino, od katere je prejel vse, tudi vse žrtvovati.

Ob tej priliki se Slovci spomni časov, ko so smeli komunisti na naši univerzi prijeti stavke in izgrede, pa so bili predstavniki naroda mnenja, da se proti temu ne sme nastopiti. Kakor da ima narod dolžnost negovati in rediti gada na svojih prsih! Dovolj je bilo tega! Slovenski narod bo vstal, kajti, kot je končal dr. Petrič: »Glaslo mladega slovenskega izobraženstva je: Z Bogom za narod!«

»Božji smehljaji«

Resniška zbirka p. Krizostoma Sekovaniča

Lešonji Božič nam je na polju našega pesništva prinesel lep dar: »Božje smehljaje« p. Krizostoma Sekovaniča O. F. M., katere je okusno opremila akad. slik. Sonja Vončina. P. Sekovanič je sodobno slovensko religiozno liriko obogatil že z marsikatero umetnino, ki bo vedno ostala, ta zbirka pa je dosedaj višek njegovega ustvarjanja. Božične pesmi, ki jo uvajajo, ustvarjajo razpoloženje, v katerem skozi nežno radost z dna rahlo zazveni teža časov; med njimi so »Moji grehi« prav posebna dragotina skrušenega srca in ljubezni, ki je ne ugasne niti najhujši greh, »Mihec gre na božjo pot« pa je primer mnogih drugih, ki govore zlasti otroškemu srcu in se p. Sekovaniču tako čuda lepo posrečijo. Zbirka velikonočnih še z druge strani razodeva dar našega pesništva, da mu iz verzov, kakor so na primer v »Procesiji«, vzklje neka domačnost, v kateri se vse rešuje preprosto iz neizkaženega pristnega verskega občutja, kakor čuti in

poje naše ljudstvo. Pesmi »Ob večni luči« so evharistične, predmet in oblika jim daje skrivnostno globino in žar, kakor na pr. verzih »Tvoj dan«. Ves v svojem je Sekovanič v Marijinih; »Na svečnico« kar vabi, da bi jo pel in uglašil; v vseh se odkriva čisto, otroško, duhovno pa hkrati čutno živo dojetje svetega. »Prijateljem našim in božjim« so himni svetnikom, kakor sv. Frančišku, v njegovem duhu, ki je bil brat vsem umotvorom narave; verz sv. Cecilije so nežna muzika, značilna za slovensko religioznost. Zbirko je p. Sekovanič zaključil z »Bogom, našo lučjo«. Te pesmi gredo v samo vprašanje vere, ki dviga človeka nad samega sebe, ko pa po drugi strani ves v zemlji tiči; človeku, ki zato sam s seboj bje najtežji boj, bodo ti verz najobčutnejše segli v srce. In vendar navzlic teži teh problemov naš pesnik dušo popelje s seboj v vedrost in popolno zaupanje zmage, da »psalme poje Njemu, ki življenje moje vodi«; to optimistično gledanje in razpoloženje je najznačilnejša črta Sekovaničeve religiozne lirike. Ravno prav so prišle v božičnem času.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 24. december:

Večerni spored: 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.10 Božič v ljubljanski stolnici — 18 Slovenska božična oddaja »Božič v slovenski književnosti« — 18.30 Otroška ura v trgovini s igračkami — 19 Orgelski koncert (igra prof. Tome) — 19.30 Slovenska ljudska oddaja »Svetonočna oddaja« — 20.20 Sveta noč, blažena noč: pejoje Pavla Lovše, sopran, Tone Petrovič, bas, Fantje na vasi — 21 Govor ministrice dr. Goebbelsa — 21.15 Božična glasba — 22 velika maša v E-molu (Anton Bruckner).

Za Novo leto

preskrbi vsaka naša hiša izvod

Družinske pratike,

»je že ni obdaril z njo radodarni Miklavž. Saj mora postreči z našo pratiko odraslim, predvsem pa mladini, ki boče tudi letos tekmovali za razpisane lepe nagrade. Družinsko pratiko dobite povsod!

dnevni spored za 25. december:

8.30 Jutranji koncert — 9 Prenos iz frančiškanske cerkve — 10 Poročila v nemščini in slovenščini — 10.15 Slavnostna glasba — 11.30 Domobranska oddaja: Voščilo domobranci (poveljnik slovenskih domobrancev polkovnik Krener), »Domobranci božič« (pisatelj Stanko Kočper) — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Zabavna produkcija na glasbo — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Slovenske božične pesmi izvajajo sodelovanjem komornega zbora radijski orkester, vodi D. M. Sijaneč — 17 Poročila v nemščini

Nadaljevanje s 4. strani

pesem »Delavčev Betlehem«. Globoka pa je zopet Majcenova črtica »Poslednje pismo« iz istega cikla kakor uvodna »Sveta noč«. V tem ciklu, iz katerega je nekaj kratkih mojstrskih črtic priobčil že v Domu in svetu, obnovlja Majcen Gospodovo prisotnost med nami v raznih prilikah. Tu riše gospodinj, ki je vsa v drobem delu za domače gospodinjstvo, pa je vseeno pripravljena na smrt. Tudi pa ji Gospod da nekaj malega odloga, da uredi še do poslednjega vse: in tu pride do lepega razgovora med njim in slovensko materjo o materinski ljubezni, ki naj bi bila prevelika, sebično preveč navezana na posvetnost otroške sreče, premalo na večnost. Toda slovenska mati zavrne vse očitke in Gospod ji da roko za večno življenje. ... Tudi Kunstelj France je napisal lepo, malo sentimentalno črtico sicer, toda ginljivo in življensko dobro podano »Na Stopah«: kako prideta skup grbavec in slepa deklica. Kunstelj je sploh v risanju revežev izredno dober, kar je pokazal že večkrat. Tudi Beranek, ki je ilustriral to črtico, je v teh likih dal morda svoje najboljšje slike. Stanko Janežič je z »Našimi klopotci« napisal kratek slaslovesen slovenskim goricam. Stanko Kočper pa je to pot segel na Dolenjsko in napisal sodobno podobo iz časa posvetitvene procesije. Tudi v tej, kolikor toliko prigodni črtici, je pokazal svoje velike odlike tekočega pisanja in dramske napetosti, čeprav je pokrajina vse manj živa, kakor pa v njegovih prejšnjih stvareh. F. Terčelj je podal »Vipavsko« pesem, ki jo bodo Vipavci gotovo radi brali in se kar ponuja v glasbo. Zorko Simčič, pisatelj »Prebujenja« priobčuje iz pisateljskega »Krst pri Savici« dve dejanji: (II. in III.): borbo v Ajdovskem gradu in

končno krst pri Savici. Dejanji sta podani v resnični dramatični napetosti, zaradi česar je moral prevzeti tudi nekaj oseb, ki jih v svojem epu ne omenja Prešeren. S tem pa je dal resnično dramatični tekst za junaka slovensko opero. Upajmo, da bodo slovenski glasbeniki radi segli po tem uspelem libretu. Iz zapuščine pokojne pisateljice Lee Faturjeve je tu priobčena, v Beranekovi ilustraciji pravilica »Kar nam je pravil piskrovec«, lepa slovaška pravilica iz turških časov. S tem je spomin na to pisateljico, ki je doslej še v vsakem Koledarju sodelovala, lepo osvežen in počastjen. Jože Krivec je podal lepo svoj mladostni spomin iz haloškega doma v »Povestici«, obenem pa z motivom o pitčijih lovilih dal spominu lepo sodobno poanto. Jan Plestenjak pa nas z »Urbanovo Mino« vodi v svoj goreniški kot v Zabinico ter nam opiše v kratki karakterni sliki staro vaško mamico, ki skrbi za svojo hčerko še po smrti. S pesmijo Fr. Ka. Meška »V tujni«, pisana l. 1941 v Palah pri Sarajevu, pa se koledar spominja sedemdesetletnice velikega slovenskega pisatelja. Za stoletnico J. Jurčiča priobčuje Koledar izredno zanimivo stvar: neki Stanko Hotko, interniranec na Rabu, je v domotožju segel po svinčniku in narisal po spominu Jurčičeve povesti »Raztrgana Višnja gora, zakrpan Žužemberk« kot nekakšen otroški strip. Čeprav je zgodba dobila drugačne imenice ter je v celotnem risarskem značaju diletantska, je po svojem vzniku in tudi po tipih izredno zanimiv kulturno zgodovinski dokument.

S tem je literarni del končan. Sledi mu samo še oddelek »Za vsakega nekaj«, kjer so praktični gospodarski nasveti, kakor n. pr. članek B. Račiča: »Lan, konoplja in volna — naša obleka in perilo«, ki navaja zopet k delu

Domobranska radijska oddaja

Na božič, 25. dec., 11.30—12.00 Domobranska oddaja: »Voščilo domobranci« (poveljnik slov. domobrancev, podpolkovnik Krener), »Domobranci božič« (pisatelj Stanko Kočper).

Na Stefanovo, 26. dec.: 11.30—12.00 Slovenska ljudska oddaja: »Od kod odrešenje« (prof. Verbič).

Obvestilo

25. XII. 1945. se bo od 11.30 do 12.30 ure vršil na Kongresnem trgu javni koncert glasbenega voda SS.

Urad za izdajanje potnih dovoljenj na mestnem poveljstvu je dne 24., 25. in 26. decembra 1945, kakor tudi 1. januarja 1946 zaprt.

Spremembe v Združenju šolnikov

Na podlagi čl. 1. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1945, št. 4, Službeni list št. 275/86 iz l. 1945

odločam:

Čl. 1. Z odločbami Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 75 z dne 2. V. 1942, št. 6 z dne 9. I. 1943 in št. 22 z dne 24. III. 1943 imenovani organi Združenja šolnikov Ljubljanske pokrajine: predsednik vseuč. profesor dr. Rihard Zupančič, glavni tajnik šolski upravitelj Leopold Paljk, strokovnjak prof. Evgen Dupré-Théseider in njegov namestnik prof. Decio Giaccon so razrešeni svojih funkcij.

Čl. 2. Vseuč. prof. dr. Rihard Zupančič se postavlja za vladnega komisarja Združenja šolnikov Ljubljanske pokrajine z nalogom, da izvede novim razmeram primerno preureditev Združenja.

Prezident:
div. general Rupnik, s. r.

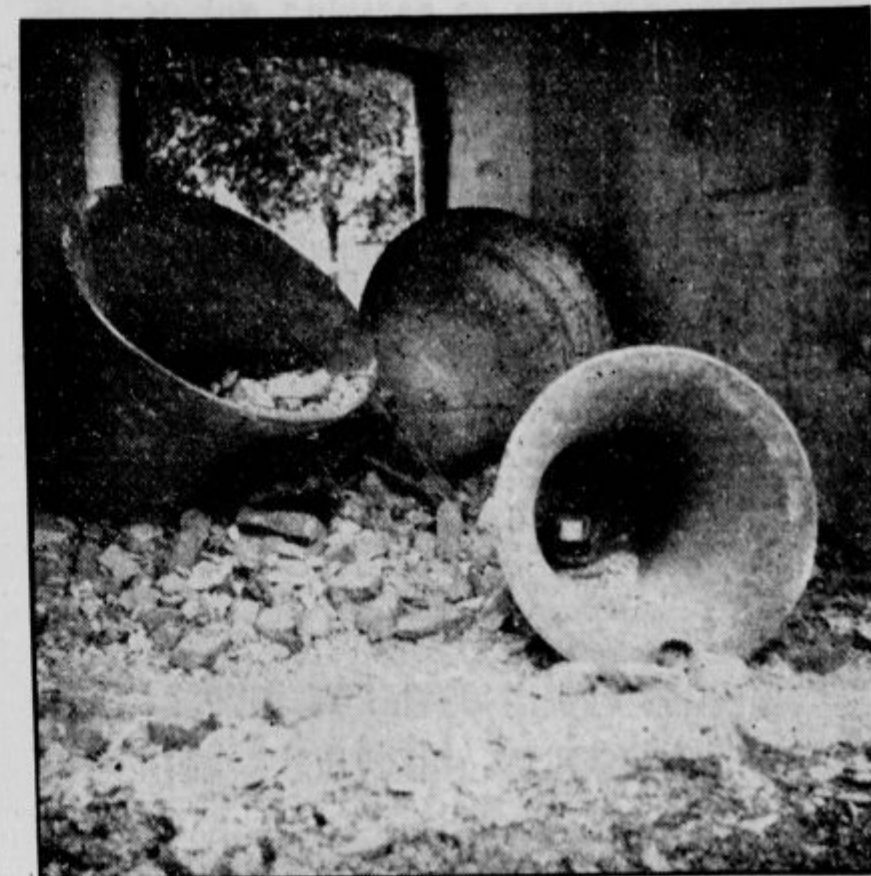
Ne, koliko kdo da, ampak koliko bi mogel dati, na to bodo nekoč gledali.

Ali nas bo januarja zeblo?

Na to vprašanje nam bo odgovorilo naslednje kratko razglabljanje: Vsi moramo paziti, kako se bo vreme obrnilo po Božiču, to se pravi 26. ali 27. decembra. V tem razdobju se namreč mnogokrat dogaja, da se vreme prelomi in tako nastopi po mitem decembru huda zima s snežnimi meteži. Če pa začne snežiti že 23. ali 24. decembra, potem se po Božiču zjasni in za par dni pritise izredno oster mraz.

Januarja pa se vreme pogosto menja (okoli 3., 7., 12., 15., 19., 22. oziroma 23., 26., in 29.). Najvažnejše je razdobje med 6. in 10. januarjem, v katerem se vreme tudi po večkrat spremeni. (Pri tem najpogosteje nastopa sprememba 7. ali 8. januarja.) V tem razdobju se odloča splošni značaj vse preostale zime! Pri tem za napoved služijo naslednji znaki: ako že 6. ali 7. januarja pritise mrzel val in pada temperatura vse do 10. januarja, potem je to zanesljivi znak hude zime, da bodo prvi trije meseci v letu mrzli. Ako pa proti 10. januarju nastopi odjuga, potem zime sploh več ne bo, tako da lahko računamo le z nočnim mrazom. V slučaju močnega valovanja (nemirnega poteka topline) v tem razdobju smemo z gotovostjo pričakovati, da bo še vso ostalo zimno toplota nihala.

Važno je omeniti, da 7. ali 8. jan. zelo pogostokrat sneži. Okoli 12. januarja, če je zima zelo ali srednje mrzla, se mraz še poostri in zato navadno ne sneži. Okoli 15. januarja pa pogostokrat močno sneži in tudi letos smemo pričakovati velike množice snega sredi januarja. V slučaju hude zime okoli 19. januarja termometer še pada, pred nastopom tega mraza pa navadno močno sneži. Če nastopi mraz že pred tem datumom, potem se 19. januarja stopi in pogosto pride celo do odjuge. Tudi okoli 23. januarja pogosto pritiska silen mraz, toda znani so primeri nastopa toplega vala, za 26. in 29. januarja so značilne močne toplotne spremembe, ki jih spremljajo obilne padavine.

So weinten die Glocken — Opfer des kommunistischen Hasses — zu Weihnachten 1943. Tako se jokali svonovi — žrtve komunističnega besa — za božič leta 1943 na Grčaricah.

Pozdrav zborujočim vzgojiteljem

Slovenski narod se prebuja. Zavrknjenci spregledujejo, zapeljanci se vračajo iz železnega komunističnega obroča, domobranci je vsak dan več! Narod vstaja in z njim vstajajo tudi njegovi poklicni vzgojitelji vseh kategorij šol. V ponedeljek se bodo zbrali na obnem zboru Slomškove družbe šolniki univerze, srednje, meščanske, strokovne in ljudske šole. Občanavali bodo glede na tragedijo, ki jo preživlja slovenski narod, imali kaj krivde pri tem naša simultanska vzgoja? Če, tedaj bo sveta dolžnost, misliti na to, kako je to simultansko vzgojo preusmeriti v prid narodu. In kdo je v prvi vrsti poklican v to, če ne ravno katoliški vzgojitelj?

Šopek na grob prof. J. Kreku

Kot je bil trden in odločen njegov korak, tako je bil vedno dosleden značaj. Stranpotov in zvijač ni poznal. Zato je bilo včasih okolici težko razumeti trdnost njegovih odločitev, od katerih ga ni bilo mogoče odmakniti, hotel je pač za vsako ceno ostati sam sebi zvest. In prav zvestoba je bila temeljna poteza vse njegove osebnosti. Bil je zvest svojemu Bogu, svojemu narodu in vsem, ki jih je vklenil v svojo ljubezen. Spominjam se še, kako nas je dijake v tistih časih presunilo, ko smo sleherni jutro našli gosпода profesorja še pred nami pred oltarjem Gospodovim. Vem tudi, kako je gospod profesor čutil in trpel s svojim narodom prav do zadnjih dni. Ljubljancem ga tudi še vedno vidimo, kako je v zvesti ljubezni hodil dnevno prižgal lučko na grob svojega sina, ki se je že pred leti smrtno ponesrečil. Takrat je oblekel žalno opravo — ki ni pozneje nikdar več odložil.

V zvestobi do sebe nas je povezal kot naš prav očetovski skrben razrednik. Dočim je misel na druge naše profesorje predvsem združena z njihovim predmetom, se je rajni gospod profesor vtisnil v naše duše kot človek in vzgojitelj. Pri tem svojem delu ni porabljal veliko besed. Moško in trezno je povedal svojo misel, kot mu

jo je narekovala življenska modrost. Včasih se nam je zdelo njegovo mnenje kar nekam preveč preprosto in enostavno, a izkušnja nam je potrdila, da je znal g. razrednik sneti življenjskim pojavom vso krinko, in navlako in nam pokazati preprosto stvarnost.

Bolj kot z besedo je vplival na nas z zgledom in s silo svoje ljubezni, s katero je na poseben način oklepal vsakega posameznika in ves razred, čeprav tega z nobenim zunanjim izrazom ni izdal. Odkritosrčnost, s katero se je obračal na razred, je brezpozorno zahteval tudi od nas in skoraj brezobzirno preganjal vsak poizkus neiskrenosti ali klečeplastva.

Vse to je napravilo, da se z veseljem in ponosom imenujemo poslednji Krekov razred, ki ga je vodil skozi svojo gimnazijo. Ko nam je bil v osmi šoli odvzet kot razrednik in profesor, mu je to rodilo tiho bridkost, ki je menda nikoli popolnoma ni prebolel in ki smo jo ves čas z njim delili.

Niso bile napisane te besede zaradi osebe gospoda profesorja Kreka, saj bi to skoraj žalilo njegovo odmaknjeno zatopljenost, napisane so bile, ker želimo še mnogo takih vzgojiteljev svojim otrokom.

Vi pa, gospod profesor, ki ste doslegli svoj večni cilj uživajte pri Bogu bogato plačilo svoje zemeljske setve. Hvaležni učenci.

Iz Hrvaške

Zvišanje cen dnevnikom in tednikom v NDH. S 1. decembrom t. l. so na področju NDH zvišali ceno za vse dnevnike in tednike. Dnevnik stanejo sedaj v nadrobni razprodaji 10 kun, tedniki pa 16 kun izvod.

Skrb za prehrano v NDH. Hrvatsko ministarstvo za gospodarstvo in prehrano je poslalo vsem industrijskim in večjim obrtnim podjetjem okrožnico, s katero jih poziva, naj si preskrbe za prihodnje leto večja zemljišča za saditev krompirja, pridelavo zelenjave in stročnic. Omenjena podjetja si morajo za obdelavo preskrbeti zemljišča, ki doslej še niso bila obdelana. Na ta način bodo posamezne industrije lahko same zboljšale prehrano svojega uslužbenstva. Zaradi zboljšanja prehrane so v Zagrebu imenovali tudi posebne gospodarske komisije, ki bodo skrbele predvsem za to, da bodo v bodoče res vsi vrtni nasadi in vsa še neobdelana zemljišča zasajena s krompirjem ter razno povrtnino.

Komunistične vrste se redčijo. Hrvatsko časopisje poroča, da je v zadnjih bojih, ki so bili v okolici Travničke, padlo nad 500 komunistov, najmanj toliko je pa bilo ranjenih. Med pobitimi komunisti je bilo tudi 8 komunističnih političnih komisarjev. Nemška vojska je ob tej priliki komunistom odvzela tudi veliko zalogo streliva in orožja. Med zaplenjenim vojni materialom je bila tudi radijska oddajna postaja.

Stare krpe za novo obleko. Zupanska oblast v Banja Luki je na svojem področju organizirala zbiranje starih oblek in krp. Kmetje, ki izročijo oblasti 7 kg starih oblek ali krp, dobo za zamenavo

za razmeroma nizko ceno 1340 kun 3 m novega blaga a potrebno podlogo.

Smrti udarci komunistov v Bosni. Nemške in hrvatske oborožene enice z nezmanjšano odločnostjo in temeljitostjo načrtno pobijajo komunistične skupine po posameznih bosanskih krajih ter jih po vrsti uničujejo. Tako hrvatsko časopisje poroča, da so nemške in hrvatske čete potolkle komunistične skupine v okolici Livna ter so 6. decembra vkorakale v to mesto in ga osvobodile komunističnih drhal. Pri preganjanju komunističnih krdel so imeli tolovaji občutne izgube tudi pri zavzetju Tomislav grada in Karlova hana. Dne 6. decembra so nemške čete zasedle tudi Vlasenico. V borbah v okolici Zvonika je bilo pobitih 100 komunistov. V bojih pri Kladnju je padlo nadaljnjih 140 komunistov. Cistilna akcija v vzhodni Bosni se uspešno nadaljuje. Komunisti doživljajo poraz za porazom. V nemške in hrvatske roke je padlo več mest in krajev. Komunistov je že očiščen tudi Sandžak. Tudi mesto Odžak je že osvobojeno. Tako nemške in hrvatske ter vse ostale zavezniške vojske in narodne straže načrtno uničujejo komunistične krvoloke na Balkanu.

Mostar skrbi za osirotelo mladino. Razne mostarske družine in dobrodelne ustanove so v zadnjem času prevzele v popolno oskrbo 700 otrok, katerim so komunisti v zadnjem času poklali starše v posameznih bosanskih in hercegovskih krajih.

Vi, ki morete, dajte, da bo na dan miru tudi vsem revežem toplo pri srcu in pri telesu!

Zadoščevanje je socialna dolžnost

Ustroj vsakega živega organizma je čudovit. Noben njegov delček, noben se tako neznaten ud ni prepuščen samemu sebi. Ves organizem skrbi zanj, ga hrani in varuje. Obratno pa tudi vsak ud, tudi najskromnejši, doprinese svoj delež k življenju celotnega telesa in vseh njegovih udov obenem. Vse se vrši po načelu: Vsi za enega, eden za vse! Če pa kdaj v tem delovanju včasih le nastane kak nered, trpi škodo celo telo.

Apostol Pavel primerja Kristusovo Cerkev z živim telesom, ki mu je glava sam Kristus. Gotovo je vzel to primero prav zaradi te poslednje in nujne življenjske zveze med udi in celotnim organizmom. Po tem nauku smo vsi udje skrivnostnega telesa Kristusovega.

Ker je ta nauk zelo pomemben in v današnjem času potreben posebne poglavitve, je papež Pij XII. o njem napisal posebno okrožnico. Vsak, ki se te resnice zaveda, mora nujno občutiti v sebi živo potrebo in dolžnost delati tudi za bližnjega, skrbeti, da bi bili vsi zdravi udje. Iz vsega nauka sledi za vsakega zlasti dvoje:

1. Zaradi celotnega telesa Kristusovega, katerega ud sem, ne smem biti v grešnem stanju. Moj greh ne škoduje samo meni, ampak je nujno v škodo tudi mojemu bližnjemu, ki je tudi ud istega telesa Kristusovega — Cerkev. In če delam dobro, to ni v korist le meni, ampak tudi mojemu bližnjemu. Vsem!
2. Nikoli ne morem in ne smem biti brezbržen glede tega, ali ljudje žive po volji božji ali pa delajo greh. Če je kak ud bolan, mu moram pomagati k zdravju ali vsaj namesto njega vršiti posle, dokler ne ozdravi. Namesto grešnikov moram delati dobra dela, namesto njih moram moliti, namesto njih moram delati pokoro. Moram! Drugače nisem živ ud.

V luči te resnice je pobožnost prvih petkov in prvih sobot sama po sebi umiliva. Temeljna misel ji je zadoščevanje. Današnje dni, ko se zlo med nami tako grmadi, smo veseli, da nas naš škof opozarja na to dolžnost in nam da priliko, da jo moremo vsaj vsak mesec enkrat skupaj v naših cerkvah izvršiti.

Prenos svetih ostankov mučenca sv. Feliksa k sv. Jakobu v Ljubljani

Bilo je na Stefanovo leta 1895. Sneg je padal v gostih kosmih, vendar vreme ni zadrževalo ljudi iz mesta, bližnje in daljnje okolice, da ne bi pohiteli v frančiškansko cerkev, kjer so počivali zemeljski ostanki mučenca sv. Feliksa.

Po prizadevanju takratnega šentjakobskega župnika Franca Hrovata so bile pripeljane svetnikove koščice iz rimskih katakomb ob koncu meseca novembra 1898. leta v Ljubljano in shranjene začasno v frančiškanski cerkvi. Določeno je bilo, da bodo prenešene na dan prvega mučenca sv. Stefana v šentjakobsko cerkev. Svete ostanke je blagoslovil tedanji stolni prošt Anton Kos. Štirje duhovniki so nosili svete breme, ki je bilo pogrbeno s prepleto vezeno, ob straneh pa je svetilo po pet dečkov šentjakobske fane. Spredaj so stopali frančiškani, za temi korarji s prostom, vsi s prižganimi svečami in oljninimi vejicami v roki. Za njimi pa velika množica vernega ljudstva.

Ko so prinesli med petjem psalмов sveto truplo v šentjakobsko cerkev, so ga položili na zato pripravljeni oltar pred prezbiterijem in ga odkrili. Oči vseh vernikov so bile obrnjene v voščeno podobo, v katero so vložene prave kosti svetnikove, ki se vidijo na čelu, desni roki in nogi. Po slovesni maši je govoril v nemškem jeziku tedanji spiritual dr. Henrik Pauker, ki je poveljeval junaško srčnost prvih mučnikov. Popoldne pa je imel pridigo v slovenskem jeziku semeniški podvodja M. Meršol o češčenju svetih ostankov sploh, in sv. Feliksa posebej. Svetnikovi ostanki so sedaj na oltarni mizi pri oltarju sv. Ivana Nepomuka v stekleni omari, čigar voščeni kip predstavlja rimskega vojaka. Nekoč je bila v kelihu, stoječem ob nogah, tudi svetnikova kri.

Ko so leta 1721. postavili ta oltar, je zanj volil tajnik I. Raab 500 gld. V raki pred tem oltarjem počiva kranjski deželni glavar Jurij Lenkovič, ki je umrl dne 8. junija 1601.

Za današnji dan

Koledar

Sobota, 25. grudnia: Rojstvo Gospodovo, božič; Anastazija, muč.

Nedelja, 26. grudnia: Stefan, prvi mučenec; Cozim, papež; Dionizij, papež.

Ponedeljek, 27. grudnia: Janez Evangelist; apostol in evangelist; Fabiola, vdova; Teofan, škof.

Torek, 28. grudnia: Nedolžni otroci; Teofila, devica in mučenica; Kastor, mučenec.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnice: v soboto: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gariš, Moste, Zaloška cesta; v nedeljo: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; mr. Gariš, Moste, Zaloška cesta; v ponedeljek: dr. Kmet, Čiril-Metodova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Praznično dežurno zdravniško službo dne 25. decembra bo opravljal od petka od 8 zvečer do nedelje 26. decembra od 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Cesta 29. oktobra št. 7, tel. 41-52.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od nedelje, 26. decembra, od 8 zjutraj do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnišnica dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova ulica 13, telefon 47-64.

Dramsko gledališče

Sobota, 25. decembra, ob 16: »Čvrček za pošjo«. Izven. Cene od 22. lir navzdol.

Nedelja, 26. decembra, ob 16: »Normanski junaki«. Izven. Cene od 22. lir navzdol.

Ponedeljek, 27. decembra: Zaprti: Torek, 28. decembra, ob 16: »Čvrček za pošjo«. Red A.

Ch. Dickens »Čvrček za pošjo«, božična komedija v 3 dejanjih. Osobe: John — Cesar, Galeb — J. Kovič, Tacleton — M. Škrbinšek, Edvard — Gregorin, Dotka — Saričeva, Berta — V. Juvanovca, gospa Fiedlingova — Rakarjeva, Maya — Levarjeva, Režiser G. Debevec, scenograf inž. E. Franz.

Operno gledališče

Sobota, 25. decembra, ob 16: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 32. lir navzdol.

Nedelja, 26. decembra, ob 16: »La Bohème«. Izven. Cene od 32. lir navzdol.

Ponedeljek, 27. decembra: Zaprti: Torek, 28. decembra, ob 16: »Melodije arene«. Opereta. Krstna predstava. Izven. Cene od 32. lir navzdol.

Vodstvo gledališča javlja: Zaradi obolenosti številnih opernih članov je bila v tekočem tednu nujna večkratna sprememba repertoarja. Iz istega razloga je tudi božični repertoar spremenjen. In bodo na Sveti dan pelli namesto že napovedane Sneguročka opera Prodana nevesta, v nedeljo pa opera Bohème. Oboleli so: Golobova, Mlejnikova, Vidaličeva, Čuden ki so mnogi zaposleni in tako se repertoar ni mogel razvijati po določenem redu. Zato prosil vodstvo gledališča, naj p. n. obištevajo to upošteva in naj se pripravi vedno v najnovši časopis o event. spremembah.

v »SVETU« je bogato pisana beseda

Vsakanja Ljubljana po kronistovih zapisih

Brezjansko Marijo kopirajo. Že več nas je vprašalo, zakaj v poldanskih urah ni Brezjanske Marije v oltarju. Informirali smo se o tem in podajamo naslednje pojasnilo: Kakor znano, podoba Brezjanske Matere božje gostuje v naši stolnici. Toda v spomin na to, da je v hudih časih bivala med nami v Ljubljani, je dal stolni kor akad. slikarju Riku Debenjaku naročiti, naj kolikor mogoče zvesto prekopi čudežno podobo, ki je pod vplivom Pitagore trdil Kopernik, ampak elipse; drugi govori o hitrosti planetov na njihovi poti okoli sonca in tretji o času, ki ga za to pot rabijo —

L. 1703. v času španske nasledstvene vojne, ki je nad deset let divjala v Evropi in črpala sile njenih narodov, so Angleži sklenili s Portugalski trgovsko pogodbo, znano v zgodovini pod imenom britskega Ale-

Posebno ne družina, ki nima denarja. Zato pretkani obiskujejo take družine in pokupi pri njih odrezke. Nudijo jim majhno odškodnino. Zadnji čas se je pričel praveci lov za temi odrezki.

Naposled naj omenimo, da je bila pač umešana kritika nekakega starejšega, treznostnega moža, ki je izrazil mnenje, da naj se ne bi priznala količina žganja nedoletnim otrokom in mladini tja do 18. leta, ko so bili deležni drugih prilobjkov.

Duhovni koledarček 1944

Je lep spomin našim mučencem. Naj pride ta knjižica v vsako slovensko družino! Cena 1 lito 8 ritve koledarček!

Filatelistični prekupei na delu

Za vse pojave v filatelističnem svetu se zanimajo ljudje, ki osredotočajo svoje posle tudi na znamke, so že dolgo po prej vedeli, da bo v kratkem poštna uprava izdala obvestilo, kako je treba sedaj pri pošlah oddajati pisma z gotovino vred, ker ji je začasno zmanjkalo za frankiranje potrebnih znamk. In špekulanti so se vrgli na znamke, upajoč, da bodo dobile te vrednotnice kako posebno vrednost. Nekateri so si preskrbeli razne vrste znamk. So še v dobrem spominu oni časi prve mesece po okupaciji naših krajev od strani Italije, ko so prišle v promet pretiskane znamke »ceoci« in druge. Takrat je cvetela črna borza z znamkami. Nekateri so postali pravi strokovnjaki v poznavanju vseh napak in lastnosti omenjenih znamk. Zaslužili so tudi čedne denarce.

Razne nesreče

V tobačni tovarni zapo-lemi nočni čuvaj, 74-letni Janez Plestenjak, je pri padcu dobil poškodbe na levi nogi. — V Cernetovi ulici na domu hiše št. 20 si je pri padcu zlomil desno nogo zasebnik Feliks Pintar. — Miha Škrjanec, posestnik v Dobrunjah št. 57, je bil hud poškodovan na glavi. — Po stopnicah je padel in si zlomil levo nogo France Kovič Pod Rožnikom. — Vojko Dorer, 10-letni star sinček zasebnice, se je po vratu oparil z vrelo kavo. — Zasebnica, 53-letna Pavla Povšetova, si je pri padcu zlomila levo roko. — V Podlipi pri Vrhniki je drobce kamna odletel v desno oko delavcu, 17-letnemu Janezu Trevnu. — V Kozarjih pri Viču se je splašil konj 40-letnemu posestniku Janezu Plešku. Med divjim dirom je posestnik padel z voza. Hudo je bil poškodovan na glavi.

Drobne novice

ponka in privatistom. Vpisovanje dnevno od 9-12 in 14-16.

Vse cenjene odjemalce obveščam, da bo trgovina Gerbec Franjo, Gosposvetska 13, zopet redno odprta 27. t. m. Priporočam se vsem cenjenim odjemalcem za nadaljnjo nakupnjenost.

Igre za Pavlov oter (s rodnimi lutkami) nudi Mladinska založba, Stari trg 20.

»Dolorex« tablete proti gripi, revmatizmu, migreni, glavobolu in zobobolu priporoča lekarna Mr. Bahovec.

Angleško-slovenski besednjak R. Škerljave bo izšel nadalje marca 1944. Obsegal bo približno 20.000 besed s dodano izgovornostjo. V prednaročbi, ki jo sprejemajo najdlje do 15. januarja 1944 vse knjigarne in založba Resljeva cesta 13-I, bo veljal besednjak vezan 90 lir, broširan 80 lir.

Nalivna peresa, boljša, dobro ohranjena kupnje po najvišji dnevni ceni trdka EVEREST, Prešernova 44.

Nekdaj je slovenski kmet v sreči in zadovoljstvu obhajal sveti večer. Veselje je prevladovalo na božično noč in molitve je donela do neba. Čas pa je šel svojo pot in v naši lepi domovini se je mnogokaj spremenilo. Komunisti je razbil areo in zadovoljstvo, pobil množico ljudi, požgal in oropal nešteto domov, da je ostalo le kup razvalin. Kako je bilo v tistih lepih časih miru in sreče in kako danes v grozi in obupu praznuje naš ubogi slovenski kmet — svoj božič, boste videli na sveti dan in na praznik sv. Stefana ob 17 v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic za »Slovenski božič« v frančiškanski dvorani bo v petek, 24. decembra, od 10-12 v Škrabčevi sobi. I. nadstropje, na koncu frančiškanske pasaje. Na dan predstave pa od 10-12 in od 15 dalje pri dnevni blagajni.

Za deinfekcijo ust in grla Fernicot tablete. Dobite v vsaki lekarni.

Pecilni prašek v odlični predvojni kakovosti izdeluje žikin laboratorij.

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci in revmatizmu. — Dobite jih v vsaki likarni.

Zaplemba imovine komunista Dušana Petriča

»Službeni list čefa Pokrajinske uprave v Ljubljani objavlja odločbo o zaplembi imovine upornika Petriča Dušana, akademskega slikarja, stanujočega v Ljubljani, Celovška cesta 78, in imovine njegovih rodbinskih članov.

Gospodarstvo

Zbornice v Franciji. Nekatere francoske trgovske zbornice bodo razpuščene. Njihovo področje bo podrejeno trgovskim zbornicam, ki se nahajajo v večjih mestih. Tako bodo trgovske zbornice v Le Havreju, Versaillesu, Alenconu, Rennesu, Evreuxu, Bordeauxu, Epinalu in Auxerreju prevzele naloge doslej samostojnih trgovskih zbornic, ki bodo razpuščene.

Kaj je novega pri naših sosedih

Z Gorenjskega

Razstava otroških igrav v Domžalah. Učenci in učenke meščanske šole v Domžalah so pod vodstvom svojih učiteljev izdelali 735 igrav za otroke padlih stalinskih borcev. Izdelane igrave so si ljudje lahko ogledali na šolski razstavi. Med njimi so bili izdelani tipi letal in ladij, vlaki, železniški tiri s postajami in predori — med njimi železniška proga Črnuče—Domžale—Kamnik, gorske železnice, oklepniški, tovorni avtomobili, samokolnice, dvokolnice, razne vrste živali in podobno.

Novice iz Poljan. V mesecu novembru so se rodili: Franc Alič v Predmostu, Marija Demšar v Bukovem vrhu, Martina Dolinar iz Gorenjega brda, Jožef Kržišnik iz Dobja, Martina Bogataj iz Javorja, Stanislav Tušek iz Četene ravni, Martin Kotalj iz Devence, Janez Dolinar iz Mlake, Janez Oblak iz Javorja, Marija Potočnik iz Gornjega brda. — Umrl so pa: Marija Demšar v Javorju, Mihael Laister iz Poljan, Matilda Ruper iz Dolenje Zetne, Franc Kos iz Gorenje Zetne ter Marija Urh iz Gorenje Zetne.

V Crnem vrhu so umrli: Marijana Košir roj. Pistotnik, Uršula Dolenc, Franc Petercel in Bernarda Gabrovšek. V Menšgu je dne 10. decembra na poti v službo umrl kovač Franc Veider. Pokojnik je bil zaposlen v elektrarni v Črnuču.

Nesreča pri delu. V Crnem vrhu se je pred tednom ponesrečil posestnik Jožef Buh. Pri spravljanju v pogon bencinskega motorja je dobil tako močne opekline, da so ga morali izročiti v zdravniško oskrbo. Pri padcu se je poškodovala na desni roki posestnica Kržišnik.

Novice iz Sorice. Na bojišču so padli sledeči domačini-brambovci: Janez Marček iz Zgornje Sorice, Anton Jensterle iz Spodnje Dajne ter Franc Lauter iz Zalega loga. Kot žrtev komunističnega napada je padel znani posestnik Alojzij Jemec iz Davce. V hiši kolesarskega mojstra Valentina Kaiserja v Zgornji Sorici so se vnele saje v dimniku. Ogenj se je z dimnika hitro razširil na podstrešje. Njegovo domačijo so rešili pred požarom požrtvovalni sosedje ter moštvo obmejne carske posadke.

Spod. Stajerskega

Uspela prireditel v Konjicah. V Konjicah se je v zadnjem času mudila skupina umetnikov ter je v dvorani krajevnih skupine Staj. dom. zveze nastopila z raznimi pevskimi, glasbenimi in dramskimi točkami.

Nesgode. S kolesa je padel šofer Šijanec Alojzij iz Maribora. Na ulici je spodrsnilo Ivani Bela iz Maribora. Pri

padcu je dobila več poškodb na nogi in glavi. Dveletna Ottilija Ivičak iz jarenske občine se je sama igrala v kuhinji ter se je poparila z vrelim čajem. Otrka so s hudimi opeklinami takoj prepejlili v bolnišnico. Pri pripravljanju živinske krme je prišla roka v slamorezno hlapecu Stanislavu Katšu iz Kunove in negoske občine. Težje notranje poškodbe je dobil pri padcu Janez Tepevnik iz občine Poljane. Vsi poškodovanci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

V Vojniku pri Celju so pred dnevi pokopali upokojenega sodnika celjskega okrožnega sodišča dr. Premšaka. Vojnik že dolgo časa ni videl tako lepega pogreba. Pogrebne svečanosti so opravili trije duhovniki.

Iz Srbije

Nadaljnje uničevanje komunistov v Vzhodni Bosni V Beograd prihajajo poročila o nadaljnjem načrtnem uničevanju razbitih komunističnih oddelkov v Vzhodni Bosni. Samo v bojih neke manjše nemške voje enice je padlo 87 komunistov, ranjenih je pa bilo 47. Sedem komunistov je bilo ujetih. Po silah udarcev, ki so jih morali komunisti pretrpeti v zadnjem času tudi v južnozahodnem bosenskem področju, je zavalodalo med preostalimi komunističnimi skupinami razsulo in popolna zbežanost. Komunisti se ponekod kar v trumah predajajo nastopajočim nemškim vojaškim enicam ter pripovedujejo o silnem terorju, ki so ga pričeli v zadnjem času povsod izvajati razni komunistični politični komisarji. Komunistični ujetniki so vsi sestradani in skoraj bosi, ker ne morejo nikjer več dobiti potrebnega obnove. Preskrba komunistov s hrano se je v zadnjem času zelo oslabila, ker so izgubili več važnih prehranjevalnih središč. Nemška vojska je zaplenila razen tega tudi velike količine orožja in streliva. Pri njih je nemška vojska dobila v roke tudi narodo komunističnega »maršala« Tita Angležem in Amerikancem, da morajo pričeti bombardirati vsa mesta na bivšem jugoslovanskem področju. Komunističnim krivolokom seveda še ni dovolj gorja, ki so ga že sami povzročili narodom na Balkanu ter sedaj pozivajo še svoje najnovejše zaveznike, da morajo pričeti s terorističnimi napadi na posamezna balkanska mesta. eemo, da bi se trpljenje in nesreča ljudstva še povečala.

Za Zimsko pomoč

Za informacije glede Zimske pomoči kličite 47-71 (int. 44) Prostori Zimske pomoči so v Puccinijevi ulici 9/L, levo. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček, račun 16.3804

Zgodovinski paberki

25. grūdna:

L. 800. je papež Leon III. okronal frankovskega kralja Karla za rimskega cesarja, s čimer je bilo obnovljeno zahodno-rimsko cesarstvo. Poved temu v zgodovini tolikokrat omenjenemu aktu je dal baje spor papeža z rimskim plemstvom. Leon je moral bežati pred nasprotniki in je iskal zavetja pri Karlu, ki je kot varuh Rima nosil naslov patricija. Pred Karlom so se pojavili tudi papeževi nasprotniki in ga dolžili težkih zločinov. Papež je dokazal nedolžnost, Karol pa je odšel v Rim, da napravi red, toda o veleizdajalcih patricijev po tedanjem pravu ni mogel soditi, to je bila pravica in dolžnost cesarja. Zato ga je dal papež po rimskem ljudstvu med sveto mašo na sam Božič oklicati za cesarja. Kar ni o vsem tem prej nič vedel in je bil za cesarski naslov tako malo navdušen, da je baje izjavil, kot omenja njegov biograf Einhard, da bi kljub velikemu prazniku izostal od mase, če bi vedel, kako presenečenje ga čaka —

L. 1567. je umrl Boštjan Krelj, rojen 1538. leta v Vipavi. Studiral je v Jeni na Nemškem pri znamenitem bogoslovcu Matiju Frankoviču Vlašiču iz Labina v Istri. Po dovršenih študijah je prišel v Ljubljano kot Trubarjev pomočnik in postal za njim superintendant. Odklikoval se je razen z bogoslovnim znanjem še z jezikoslovno izobrazbo in čutom za lepoto jezika. Izdal je Otročjo biblijo in prevod prve knjige je Spangenberove Postile, t. j. razlage nedeljskih in prazniških evangelijev. Pisal je v lepem in čistem jeziku ter reformiral pisavo; vendar so njegove reforme začasno podlegle Trubarjevi kranjsčini in prodrle šele pri Dalmatinu.

26. grūdna:

L. 1805. je sklenila Avstrija mir z Napoleonom v Bratislavi. Naraščanje Napoleonove moči po miru v Lunevillu 1801. leta in v Amiensu 1802. ni dalo Angležem miru. Razmerje med Parizom in Londonom se je slabšalo, obe stranki sta zavlačevali izvršitev mirovnih pogojev, končno je Anglija pridobila za vojno s Francozi še Avstrijo in Rusijo. Napoleon je zavezniške prehitel. Avstrijsko vojsko, ki je skozi južno Nemčijo prodirala proti zabodu, je zajel pri Ulmu, nato krenil proti vzhodu in osvojil Dunaj. Šele pri Slavkoveu so se mu postavile v bran združene avstrijske in ruske čete, toda bile so tako odločno premagane, da je avstrijski cesar obupal nad uspehom in prošil za mir. Čeprav je med tem združeno francosko-špansko brodogeje doživelo poraz pri Trafalgarju, ki je uničil Napoleonovo moč na morju, je morala Avstrija odstopiti zmagovalcu Benečijo, Istro in Dalmacijo ter pristati na povečanje Bavarške, Württemberske in Badenske, ki so z ostalimi porenskimi državami priznale Napoleonov protektorat. Franc je odložil rimsko-nemški cesarski naslov in se proglasil za avstrijskega cesarja kot Franc I.

27. grūdna:

L. 1571. se je rodil Johannes Kepler, znamenit astronom. Odkril je po njem imenovane zakone o gibanju planetov — zvezd premenič. Čudna je bila pri tem igra usode. Kepler se je opiral pri svojem delu na več nego

Razveselite prijatelja za božič s „Svetovimi“ knjigami

Štiri deci žganja na odrezek 666

Ljubljancem je že tak, da sprva kako stvar kritizira na vse pretege in kriplje, črno gleda in zabavlja, toda pozneje, ko uvidi, da je bila stvar dobra, spremeni svoje mnenje. Zaradi kritiziranja je bilo čuti zadnji čas zaradi 4 decijev žganja, ki je Prevod preskrbel za božične praznike? Sedaj so se ljudje sami osebno prepričali, da je Prevod preskrbel prvovrstno žgano pijačo in da tudi detajliti oddajajo konzumentom pošteno pijačo brez kake vođene primesi. Vsi hvalijo vse tri vrste žganja! To je v redu! Toda se pa sedaj čujejo drugi glasovi, ki imajo primeren odmev. Pojavili so se na tistem postujoči špekulanti, ki stikajo okrog za odrezki štev. 666. Zbirajo jih! Zakaj? Morebiti, da napravijo kak album odrezkov? Nikakor ne! V svoji pretkanosti so izračunali, da jim ti odrezki lahko prinesejo pri nakupu večjih množin žganja primerne lahke in velike dobičke. Računajo, da revni sloji, ki so bogati na družinah, ne bodo mogli za vse odrezke nakupiti žganja. Jasno je, da družina, ki razpolaga z 10 odrezki, ne bo za vse te odrezke kupila žganja.

Najlepše božično darilo za učečo se mladino je zbirka dozdaj izišlih „Svetovih“ knjig!

Mir ljudem

na zemlji

Prvo božično drevesce

LEGENDA

Za hišo očeta Jožefa, še nekoliko zadaj na delavnico, je čisto ob strani stala majhna prtična hišica, napoln podrti koča. V njej je stanovala uboga vdova, ki ji je dal ljubi Bog, ko je živel še njen mož, ki je potem padel v vojni, sedem otrok, toda ne dovolj kruha, da bi bili siti. Sedem otrok; to je že blagoslov, če so vsi pridni in dobri pa zdravi; toda še spredaj in zadaj manjka najpotrebnejšega in je treba danes obleke in jutri moke in potem treba krompirja in mлека, in vsega kar za sedem otrok, to ni tako enostavno, kakor si to misli Mica, ker je, hvala Bogu, pri nas bilo vedno vsega dovolj.

Pri ubogi kočarici pa pač ni bilo vedno vsega. Čeprav je delala od jutra do večera, čeprav je hodila pospravljati in prati in vseh raznašati in čeprav je še ponoči pridno gonila svoj kolovrat — ni in ni mogla spraviti skupaj vsega, kar bi bilo treba njenim sedmim lačnim ptičkom v gnezdu.

Ko je Jezusček znal hoditi in se je kmalu smel igrati sam na vrtu, so otroci iz hišice zadaj čisto stali pri plotu in gledali čezenj v lepi vrt, kjer se je Jezusček v snažni obleki, lepo urejen in počesan, igral s svojimi evetkami, svojimi vozličkom ali s svojimi snežnobelim jagenjčkom, ki je imel okrog vratu rožnat trak in na njem srebrni zvoneček.

»Ali bi smeli enkrat pobožati ljubkega jagenjčka,« je nekoč vprašal eden od kočarskih otrok skozi plot, »samo enkrat in čisto malo.« In Jezusček je kar takoj pomahal in sedmerih ni bilo treba dolgo prositi; pri zadnjih vrtnih vraticah so sli noter in priskakali so po travniku sami kakor mladi jagenjčki in vsedli so se k Jezusčku na trato in vprašali: »Kako ti je pa ime?«

In potem so se skupaj igrali. Naslednji lepi dan je bilo narobe, Jezusček je gledal, kje so njegovi mali tovariši in ko niso prišli, je sam zlezal skozi plot in obiskal one v koči.

Da, tu je bilo čudovito veliko videti, čeprav so to bile same revne bajtarske reči! Posebno zgoraj na podstrehi, kjer je bila krma za kozo, alcer pa sam prah in pajčevine in star kolovrat. Toda čudovito lepo se je tam dalo pač ležati po vseh štirih in igrati skrivljence. Tako lepo, da je Jezusček čisto porabil na kosilo in sploh ni znal več iti domov.

In mati Marija je bila v skrbeh in strahu, zakaj otroček ni prišel h kosilu, dokler se ni domislila, da je morda šel na ono stran k sosedovim otrokom.

In res! Tam ga je mati Marija odkrila, ravno ko je Jezusček pomolil glavo skozi strešno lino. »Kako pa izgledaš, srčecete,« je zaklicala in je takoj stekla po ozkih in majavih stopnicah na podstreho iskat otročka. In v zlatih lasih so mu visele pajčevine in še celo na obrašček se mu je ena prilepila in ročice so bile črne kakor kakšnega dimnikarja. »Oh, mamica,« je rekel Jezusček, »oh, mamica, tukaj se da tako lepo igrati in vse te otroke imam tako rad, da bi jih najraje kar takoj vzel s seboj k nam!«

»Tako?« je rekla mati Marija in je bila vesela in je povabila vso družbo na popoldansko južino v svojo hišico. In res je vseh sedem popoldne tudi prišlo; čisto in čedno so bili napravljeni, čeprav so bili hosi in čeprav si je eden obrisal malo svečko, ki mu je pokukala iz noska, namesto z robčkom, obrisal z rokavom. Toda tam v koči si robčkov niso mogli privoščiti. Jezusček ga je seveda imel. Celo takega s dvema uvezanima krakoma.

Da, to je bil praznik, ko so sedmeri sedeli k Jezusčkom okrog mize in je mati Marija prinesla vrš s kavo, tako velik kakor vedno za molžo, in zraven še pogačo.

Geburt des Herrn. — Rojstvo Gospodovo. (Tone Kralj.)

da so otroci komaj mogli videti čez njo na drugo stran. In materi Mariji ni bilo treba dolgo časa prigovarjati jim, da so zgrabili z roko. In jedli so, kakor da bi bili stradalci od ustvarjenja sveta. In zvečer je vsak dobil še kruh s maslom in jabolko in smeli so vzeti s seboj domov tudi nekaj dobrega za mater.

In tako je šlo nekaj let. Enkrat so bili otroci na tej strani, enkrat Jezusček na oni in prinesel je s seboj kaj za jesti ali kako staro suknjico za obleči, ali kaj podobnega in potem so se ali igrali na travniku ali kam drugam.

Jezusček je postal star sedem let. In ko je otroček imel rojstni dan, je bil v hiši očeta Jožefa velik praznik. Prišli so na obisk sosedje in prijatelji ljudje iz vasi. In želeli so srečo in večkrat kaj prinesli s seboj in mati Marija je naložila celo mizo polno daril za Jezusčka. Koristne stvari, čevlje in vezeno obleko in čepico za mržje dal in nove rokavčke, oče Jožef pa je že dolgo skrivaj rezal in delal v delavnici in naredil je Noetovo barko, da ni na vsem svetu moglo biti lepše od te, in barkino streho si lahko vzdignil tako kot pokrov pri škafu in notri so bile same nenavadne živali, sloni in levji in šifra in pav in celo krokodili, vse pa je bilo izrezljano iz lesa. In oče Jožef je naredil tudi majhno samokolnico za prevažanje prsti po vrtu. Pa jabolka, orehe, suhe bruske in sadni kruh, in kaj vem, kaj vse lepega je še bilo tam. In vsakdo je mogel vedeti, kako rada imata Marija in Jožef svojega otročka.

In dan je minil v samem veselju in blazenosti, in ko je prišla noč in je otroček začel zehati, je mati Marija položila srečni kupček utrujenosti v otroško posteljico. Imel je čisto rdečo liličko kakor rimska jabolka, toda kljub trudnosti od samega veselja ni mogel zaspati. In še enkrat je premišljal, kako lep rojstni dan je to bil. Ko pa je tako premišljal in čakal na apno, se je Jezusček nenkrat spomnil na ubogo kočarsko otroke. Da, pri teh gotovo nihče ne misli na rojstni dan; mogoče niti ne vedo, da ga sploh imajo.

Todaj se je Jezusček vpravil v posteljo in pogledal še enkrat na svojo polno obloženo mizo, na katero je avetilo aljaš mase. In hitro je otroček vstal iz postelje in spravil skupaj vsa najlepša svojca darila in se sredi noči v samoj strašni odpravi na pot, da bi na skrivaj kaj prinesel ubogim bajtarskim. In nenadoma je bil v sobi svetel angel in še eden, ki je odprl vrata, tretji pa je čakal pred hišo in Jezusček jim je povedal, kaj bo sedaj treba narediti.

In vsak angel je dobil nekaj, da nese, eden par čevljev in novo obleko, eden krožnik poln orehov, jabolko in sladkih prest in eden nekaj igrar. In nenkrat je to, kar so nosili angelčki, postalo sedem parov čevljev in sedem čisto novih oblek in sedemkrat toliko jabolk in suhih brus in igrar. Šli so zadaj ven, na travnik in

čez plot niso stopili, temveč nalahno zleteli, kakor da bi bili peresa ali snežinke, na ono stran h koči. Tam notri so vsi spali in čisto razločno je bilo slišati, kako so sedmeri sopli in smrčali, tako trdno so spali.

Pred kočo je sredi krompirjeve njivice stala jelka, ki jo je vsadil še vdovin mož, ko je še živel, da so se mogli ptički kam zateči in da so našli tam hrane. Drevesce je stalo tam lepo zeleno in svezlo v mesečini sredi zime.

In Jezusčku se je razdelo, da pač ne bi bilo lepšega prostora, kamor bi skrivaj naložil svojca darila, kot če bi jih vsa razobesil po jelki. To bodo otroci začudeno gledali, ko bodo zjutraj opazili, kakšne čudne sadove zna taka jelka pogrniti čez noč. In že je tako naredil. Na vsako vejo in vejico je kaj obesil, čevljičke in nove rokavčke in vezen prtiček. In zgoraj, kamor Jezusček ni mogel doseči, so morali pomagati angeli, saj so ti bili večji in so mogli tudi zleteti malo v zrak, če je to bilo potrebno. Tu in tam je seveda obvisel v jelčnih iglah kak zlatobleščč angelski las, toda to ni bilo nič hudega, to je bilo drevescu samo v okras. In včasih se je kak oreh ali jelkin storž podrgnil ob angelske peruti in postal čisto zlat. To je šele izgledalo lepo! Ko pa je bilo vse gotovo, je eden izmed angelov zletel proti nebu in prinesel iz Rimske ceste šest blešččih zvezdic — alcer samih majhnih, ker takih tam gor ne potrebujejo tako zelo — in jih je na koncu obesil med zelene vejice. Od veselja je Jezusček ploskal s ročicami, tako da bi se skoro zbudili sedmeri v svoji kamri. Toda alikala ga je samo mačica, pogledala je skozi strošno lino in ni prav vedela, kaj naj to pomeni; pa je izbočila hrbet, razejala in se zopet vlegla spat.

Potem pa je Jezusček naredil spet, spet in je po prstih čisto tiho odšel, za njim pa v goslem redu vsi trije angeli in drevesce s darovi je ostalo samo tam pred malo bajtiko ponoči v mesečini.

Roža iz Jerihe - božični cvet

V skatlici je imam — to lepo evetko, rožo iz Jerihe, to čudovito, prekrasno evetico. Leži tu in čaka svete noči; usehla je in vsa zvita.

Na sveti večer, ko se stemni, pridejo otroci in prosjačijo: »Pokazite nam zdaj, kako se odpre roža iz Jerihe!« Pa vzemem globok krožnik, nalijem tople vode in dam vanjo zelenkasto rdeči klobček, ki ga je čutili kakor šop trde trave. Koj se roža do dna napije vode in se začne razcvitati, dasi je ležala vse leto posušena in zvita v skatlici. Dolgi peclji se razvijejo in drug za drugim se iztegajo, se v loku obrnejo nazven in se uležejo na gladino vode, dokler se roža iz Jerihe, božični cvet, ne razvete na svoji večer, ki se zunaj blešči s anegom, s zvezdami in mesečino. Težak vonj po elmetu se razlji po sobi, vonj te skrivnostne rože. Spet se je zgodil čudež: božična roža se je razcvela.

Ko mine ta noč, pa položim rožo spet v skatlico za eno leto.

Več let pred vojno sem jo kupil od krošnjarja, ki je od hiše do hiše ponujal

Božične omele je več vrst

Imamo tri biološke vrste omele. Prva je omela, ki raste na jelkah in ima bolj široke liste in mlečnobelo jagode. Druga je omela, rastoča na borovcih, s ozkimi listi in rumenkastimi jagodami. In tretja je omela s listnatimi drevesi. Listi so bolj široki, a jagode steklenobeke. Medtem ko raste jelkova in borovčeva omela na jelkbi, oz. na borovcih, pa doblimo omelo s listnatih dreves na jablanah, topolih, na leščevju, brezah itd. Nikoli pa ne doblimo omele na bukvah in murvah. Zelene liste omele uživajo pozimi divjačina, a jih s užitkom »pospravljajo« tudi govedo in ovce.

evetice v nakup. Krošnjar je s pojočim glasom klicel po cestah: »Kupite, kupite rožo iz Jerihe, ki se v sveti noči razcvete in začititi! To je čudovita roža, roža iz pušave, ki ne dobi nobene kapljice vode. Raste in umre, ne da bi okusila vodo. Ko je Marija, prečista dekla Gospodova, na svojem begu v Egipt položila oprane plenice na to zeleno rožo, se je razcvela, in v spomin na ta dogodek se odpre sleherno sveto noč, če jo daš v toplo vodo.«

Dal je eno od suhih rož v pločevinasto skledico s gorko vodo. In vprito zvedavega ljudstva se je zgodil čudež z božičnim evetom — sredi polnočnega dne...

Ko sem bil še majhen deček, smo šli na sveti večer k sosedu, da smo za vinar smeli videti ta evetlični čudež. Ljudje so stali zunaj v dolgi vrsti in čakali. Vsi smo bili razburjeni in prevzeti, zlasti še, ko je sosedica povedala legendo o plencah. Nekdo je vprašal: »Ali se ta roža ne razcvete nikoli drugače, ko na sveti večer?«

Soseda ga je zavrnila: »Kak drug dan tega sploh ne poskušamo! Zakaj pa naj bi se imenovala božični evetice?«

(Feliks Timmermans.)

Žirafa in žice

Tole zabavo si lahko privoščite v božičnih dneh! Vzami 1,20 m dolgo, gibčno žico, ki jo v sredi upogneš, narediš zanko in jo začneš zvijati. Iz žice narediš ogrodje žirafe, kot je na sliki 2. Potem ovijete žitnato

ogrodje s pol centimetra širokimi trakci (ali programi iz blaga ali z volno) in napravila žirafa. Dlako, grivo, rep itd. lahko naredimo iz odrezkov krzna, volne ali perja. Oči in smrček pa napravila s pisanimi nitmi.

POVABILO

Ves advent je že pripravljali nam notranjost na prihod, da v tišini svetovno pride k nam nebes Gospod. Zdaj ko širni svet pogreša blagodejen, blažen mir, na poljane betlehemske ga prinaša naš Pastir.

Hlevček rodna je palača, jasli so prestol ubogi; radi nas sprejel je nase breme zemeljskih nadlog. On od večnosti že misli z vso ljubeznijo na nas: v njej srce en sam je plamen in od nje žari obraz.

K Sebi vabi rod človeški iz vesoljnega sveta, da ob Njem se spet umiri, več od stisk ne trepeta. — Pohitimo v borni hlevček vsi, ki nas bridkost teži: počastimo Rešenika, ki na slamici leži.

Barvno čudo

Ze v starem veku je bilo modrijanom znano, da sestojijo barve v očesu iz mešanice črne in bele barve. Malo manj ko pred 100 leti je profesor fizike Fechner slučajno opazoval nekaj, kar ga je napotilo, da je napravil dve plošči, ki ju vidimo na pri-

čujoči sliki. To sta tako zvali barvni alen ali barvni frivalki.

Izrežite obe plošči in ju nalepite na lepenko. Prav skozi sredo zataknite bučko in naglo zavrtite frivalko, kakor kaže puščica. Potem vidite nekaj posebnega. Od znotraj nazven se pojavijo barve mavrice, ki so pri prvi plošči bolj temne, pri drugi pa svetlejšje. Prikazujejo se barve od rdeče do sive in modre do vijoličaste. Časih se

pokaže vmes tudi rumena barva. Pojavi niso zmeraj enakomerni. Rdeča barva je najbolj vidna, modra pa najmanj. Če je sončen dan, so barve bolj razločne, vendar ne smemo pustiti, da bi sonce sijalo nanje. Tudi oči različnih ljudi so različne. Tako bodo nekateri razločili barve še pri prosojni svetlobi. Takrat je treba belino iz plošč izrezati in nalepiti zadaj prozoren papir.

Großmutter mit Enkeln bei der Krippe Babica z vnuki pri jaslicah

Te dni je umrla starka v Annonay pri Lyonu. Njeni sorodniki niso mogli povedati, koliko je bila prav za prav stara, ker ni bil njen rojstni datum nikjer v občini zapisan. Ko so pregledovali stare cerkvene knjige, pa so slednjči dognali, da je postala starka, ne da bi ona ali njeni svojci to vedeli, že pred tremi leti sto let stara.

Ali je še kaka zvezda obliudena?

VENERA NAS UTEGNE ŠE PRESENETITI

Ko je bila naša Zemlja še središče vsega sveta, je bil tudi človek osrednja točka vesoljstva, in Sonce, Luna, planeti in zvezde stalnice so bile samo zato tu, da so razsvetljevale njegov svet. Ko je bila Zemlja po Koperniku pahnjena s prestola in je dobila skromno mesto v vrsti drugih zvezd, se je tudi miselno razmerje človeka do zvezd temeljito spremenilo. Zdaj je bila Zemlja kot obliudeno nebesno telo le zvezda med drugimi zvezdami, in nič ni čudno, če so začeli ljudje razmišljati, da so nemara tudi še ne kaki drugi zvezdi ljudje. Ta misel je navdajala že zvezdoslovce ob začetku novega veka; tako Giordano Bruna, ki je zato umrl na grmadi, pa Keplerja in Galileja: ti vsi so govorili, da je nemara še več zvezd obliudjenih. Moderno zvezdoslovje je s pomočjo daljnogledov in z duhovito zamisljenimi preiskovalnimi načini anelo marsikatero kopreno z obliča vesoljstva. Toda ene stvari pa se doslej le še ni posrečilo odkriti, da bi z gotovostjo dognali, ali tudi na drugih zvezdah živijo organska bitja. Vendar pa danes

bolj kot kdaj koli prejšnja to vprašanje vse tozadevne raziskovalce pa tudi lajake. Dognanja sodobnega zvezdoslovja nam nujajo možnost, da moremo odgovoriti na vprašanje, ali so naši sosednji svetovi — kot Luna, Venera ali Mars — tako sestavljeni, da je na njih kaj življenjskih pogojev za bivanje organskih bitij. Tako nam je o Luni brez dvoma znano, da ne more bivati na njej nobeno živo bitje višje vrste, ker na Luni ni ne vode ne zraka. Venera pa, ki ima marsikaj sličnosti z našo Zemljo, ima gosto ozračje, ki obdaja površino kakor z neprodornim pajčolanom. Ta zvezda bo v bodočnosti še marsikdaj presenetila raziskovalce. Naš sosed, Mars, prikazuje mnogotransko in izredno planetno življenje z oblaki, s spreminjanjem barv in obrisov svojih temnih peg in s temperaturami, ki bi ustrezale človeškemu bivanju. Če vprašanje z ozirom na življenje raztegemo še na kraljestvo zvezd-stalnic, tedaj stopimo že na področje špekulacij, ki nam pa vendarle razodajajo mogočne vpoglede v skrivnosti zvezd.

Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli!

Iz dnevnika slovenskega domobranca-novinca

Vsi novo prijavljeni domobranci v Ljubljani, ki so bili pregledani od zdravniške komisije slovenskega domobranstva, naj se zglede 15. decembra t. l. ob devetih dopoldne na ljubljanskem gradu. S seboj naj prinesejo jedilno orodje, potrebine za britje ter vse potrebno za čiščenje obutve in obleke.

Poveljnik.

(Slovenec 14. in 15. dec.)

Oj, zdaj gremo...

Ljubljanski Grad, 18. dec. 1943.

Skrbno sem bil pripravil »pribor za britje in jelo«, kakor je bilo naročeno v pozivu, vrgel nahrbtnik čez ramo in jo mahnil na Grad. »Oj,« bi se bili zavzeli, če bi me bili videli takrat, »kam pa ti, tako resen in mrk?« Veste, res sem stopal prav resno, rekel bi »realno«; saj me ob odhodu ni mogla pokrižati moja mama, saj ni bilo dekleta, ki bi mi v slovo pripelo »nagelj in roženkavice«, ni bilo onega prisrčnega slovesa od dragih krajev kot nekaj pri odhodu k vojakom. Misel, kam grem in zakaj, me je navdala z resnostjo. Pa ne smete misliti, da sem bil res kaj potr, kakor bi se vam bilo zdelo na prvi mah! Ista misel, ki me je resnila, mi je vlivala v srce tudi čiste radosti: Vem, za kaj grem, vem, da grem za sveto stvar!

Ej, če bi me bili videli, kako sem korakal po strmih ovinkih, pa bi bili takoj spoznali moje razpoloženje. Res sem pošteno sopihal, ko sem prestopil slavne spomine na vojsko — bodečo žico tik pred ravnico na vrhu.

Mladina je zasedla staro Akropolo na Gradu

Prav čudne občutke ima človek, ko od blizu zagleda častitljive zidove ljubljanskega Gradu. Na prvi pogled se opazi, da je grad močno popravljen, posebno severna stran. Stolpičji iz rezanega kamna, prizidki okrog in okrog pod streho, strehe iz pisane opeke, vse je tako lepo obnovljeno, pa vseeno popolnoma v prikladnem starinskem slogu. To prežidavo je zamislila in plačala ljubljanska mestna občina.

Na Grajski planoti pa je bilo živo in glasno. Fantje z nahrbtniki in kovčgi so stali v gruči, drugi so se sprehajali po drevoredu, tretji so gledali na Ljubljano, ki je takrat že najbrž kuhala kosilo ali kaj, zakaj iz vseh dimnikov se je kadilo. No, pa je Ljubljana, z Gradu, ko jo gledaš po dveh letih, zelo lepa, čeprav je malo meglena in zakajena.

Najrajši bi bil zaklical: »Živijo, fantje! Živijo, Tone, France! Lej ga, Lojze, ti tudi!« pa sem menil, da se moram resno držati in sem samo mirno pozdravljaj. A kmalu sem videl, da z resnostjo ne bo nič, pomešal sem se med veselo znanec in se pridružil njihovemu smehu in dvopitju.

Od šanc se je zaslišala pesem. Pogledali smo: po cesti je korakala četa z nahrbtniki in kovčgi ter prepevala nam še neznano koračnico. Dospeli so do nas. »Vod, stojte! Kar žal mi je bilo, da sem hodil sam na Grad, da nisem šel z njimi. Ti fantje so prinesli s seboj nekaj, brez česar si zdaj našega življenja na Gradu ne morem misliti — lepo, navdušeno slovensko pesem.

Se vedno so prihajali novi. Iz gruče pod kostanjem se je oglasila koračnica; kar spogledali smo se in pristopili. Druga, tretja! »Fantje, zdaj pa še ono: Slovenski domobranci!« Cisto nove, lepe pesmi! »No, zdaj pa še kakšno narodno!« Pa smo dvignili: Oj ta vojaški boben, Delaj, delaj, dekle, pušljaj, Fantje sem star šele 18 let — vse so kakor nalašč za nas. V odmoru med kitico je nekdo pokazal na lopo: »Ti, Janez, ali nismo včasih tam pivo pili?« »I, seveda, saj ga mogoče zdaj tudi dobiš, kar naročiš!

Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal

Pod grajskim obokom se je pojavila gruča častnikov. Zgrnili smo se bliže. Kmalu je vsak zaslišal svoje ime, zvedel, v katero četo je dodeljen in odkorakal v grad. V sobi, kjer smo se zbirali, je spet zadonela pesem, da so se tresle starodavne stene. »Fantje, še tisto: Danes je taisti dan, ko sem bil na vojsko izbran!« — »Saj res, ta je pa prav za danes!« Ej, veste, prostovoljcem ni treba dvakrat reči! Za pesem pa še celo ne!

Po kosilu so nam odkazali sobe. Vse pohištvo v njih so bili žebli v stenah. Pa teh je bilo hvala Bogu dosti; takoj so viseli na njih naši nahrbtniki, klobuki, plašči. »Fantje, na dvorišče po slamo!« Nanosili smo je »za več let«, dobili odeje in se prav udobno nastanili po tleh ob stenah. V sobi je stopilo nekaj častnikov: »Naredite seznam, ugotovite, kaj manjka, kaj je treba popraviti!« Takoj smo bili na delu; soglasno smo ugotovili: v prvi vrsti manjka peč! — Nekdo bi rad imel še mizo, drugi še stole, no, tretji še divan! »Hej, pa elektrika, pa tam manjka šipat!« »Oj, šipe pa res ni treba, boš ti lahko zvečer na Ljubljano gledal!« »Kaj ekoli splošno ne bi mogel gledati?« Pa onega že ni bilo več v sobi, da bi dokončala. Čez čas je prinesel nekdo škaflo žarnice: »Tu je pa velika soba, bomo dali 40 svetil.«

Prišel je častnik po seznam. Naročili smo, kaj nam manjka. Rekel nam je: »Peč se začne zidati jutri ob osmih, šipe dobite tudi.« — Nekdo je pozval na tarok. Kmalu so padale karte na odejo.

»Zbor! Večerja!« Pograbili smo »menazke«, na dvorišču so nas »postrojili« in odkorakali smo k večerji.

Spat smo šli že čisto po vojaško. Določili so »dežurnega« in »požarne«, ob 8 smo morali ugasiti luč. Prvo noč je malo zeblo, ker smo bili pokriti samo z eno odejo in plaščem. Drugi večer smo se spravili po dva na eno odejo in se s tremi pokrili.

Obleka naredi človeka, kroj pa vojaka

Naslednji dan je bil dozaj najzanimivejši: dobili smo uniforme. Ker nas je bila dolga vrsta, so se bili oni, ki so bili prvi prejeli uniforme, že oblekli in se postavili na hodnik, da bi se postavili pred drugimi, ki so še tekli mimo njih s svojim krojem v naročju. Pa so se bili ustili! Treba je bilo iti h kosilu, zato so dobili povelje: »Vsi v civilu!« Brž so se morali preobleči. Prišli so v zbor, ko smo bili že vsi postrojeni.

Po kosilu pa je bila prva skrb, čimprej se preleviti v prave vojake. Koliko kosov! Saj niti vedeli nismo, kako se vse obleče, posebno z ovijači je bil križ. Tu so nam priskočili na pomoč stari vojaki, ki so nam pokazali, kako je treba ovijati in zapenjati. Pa ni bilo tako enostavno! »Jaz imam predlože hlače. Meni je plašč pretesen!« »Menjajva, prijatelj, še tako, če hočeš!« »Jaz bi pa lahko v svoje čevlje s peči skočil, pa ne bi zgrešile!« »Škoda, da ne moreš poskusiti, ker je še nimamo!« To je bilo pomenjanje in ogledovanje! Ko je bilo vse vsem prav, smo se čutili že kar cele vojake. Smo pa lahko res veseli lepih uniform; zelo praktične so, tople in zelo lahke.

Dnevni red in njegove sladkosti

Tako smo prišli v grad in se v njem uredili. Zdaj je naš dan razporejen približno takole: Vstanemo navadno ob 6. Ko se prižge luč, se začne po vrsti dvigati kuštrave glave. Spogledajo se: »Dobro jutro, fantje!« »Dobro jutro, dobro jutro!« In že so na nogah; ta si oblači hlače, oni natika čevlje, tretji si že navija ovijače. Čez čas že topotamo z brisačami na ramah na dvorišče pod mrzle pipe. Potem pogrnemo ležišča in začne se zapenjanje in opasovanje. Toliko gumbov, da so od začetka kar prsti boleli!

Komaj se oblečemo, je že zbor za zajtrk. Spustimo se po ovinkih in skozi Študentovsko ulico prikorakamo v mesto. Naš cilj je I. realna gimnazija, kjer nas čaka vroča, sladka kava ali čaj. Ko se po isti poti vrnemo na Grad, nam je vroče kot ob kosnju. Razkropimo se po hodnikih in sobah, vsak si najde kako delo: vzame v roke časopis, drugi ropota z »menazko« ali kaj brklja po nahrbtniku. Če stopiš v drugo sobo, vidiš gručo, ki se sredi sobe glasno pogovarja. Sicer pa dozaj prostega časa nismo dosti zaznali, ker je bilo zmerom treba kaj urediti.

Kopija brezjanske Marije Pomagaj

V zadnjih tednih nastaja po naročilu odgovornih cerkvenih krogov kopija znamenite čudodelne podobe Matere božje z Brezji. Delo je poverjeno mlademu akad. slikarju Riku Debenjaku, in takoj v začetku lahko ugotovimo, da je bila izbira slikarja za ta posel prav srečna. Mislim, da je le malokateri mlajših slikarjev toliko presedel po galerijah in z neznansko potrpežljivostjo študiral tehnike in posamezne značilnosti umetnosti starih mojstrov. Vse to znanje, ki se ga je Debenjak v študijskih letih nabral, more sedaj pri tem kopiranju prav s pridom uporabiti. Ker gre v tem primeru za kopijo podobe, ki je znamenita, mislim, da bo tudi čitatelj zanimala kaka podrobnost o sliki sami in slikarjevem delu.

Obiskal sem R. Debenjaka pri njegovem delu. V stolnični zakristiji, ki je čudovito razpoloženo okolje za to kopiranje, pod velikim oknom, sem našel slikarja. Svetloba pada na platno, pripravljeno za delo. Ob slikarjevi desnici stoji na stojalu čudodelna podoba. Slikar je pravkar končal Jezusčka in Marijino desnico. Kmalu sva v živahnem pogovoru. Slika Matere božje je naslikal znani slikar Leopold Layer (1752-1828) iz Kranja. Izredno zanimiva je predgovodina nastanka podobe same. V tistih burnih časih francoske okupacije naših krajev, se zdi, da je postala beda tudi na vrata Layerjevega ateljeja. V hudi stiski se je lotil slikar ponarejanja avstrijskega denarja, ki je bil še v obtoku. O tem dogodku je ljudski spomin spletel že vrsto legend. Baje so ljudje opazili, da se Layer skriva v kleti svoje hiše in da opravlja tam neko skrivnostno delo. Menda je zgodovinsko izpričano, da so odkrili sled za ponarejevalcem v Ljubljani konec junija 1810. I. Tedaj je prišel neki možki iz Kranja menjat k menjalcu denar; opazili so, da ni pristen in ko so napravili preiskavo, je sled vodila v Layerjevo hišo. V arhivu Narodnega muzeja je ohranjeno zanimivo gradivo o tej zadevi. Francoski intendant na Kranjskem, grof Fargues, je poročal vojaški oblasti razne zadeve in med njimi najdemo tudi poročilo o Layerjevem grehu. Z 28. junijem 1810 je datirano pismo, v katerem med drugim piše dobesedno: »Po danih povetljih je policija nepričakovano obiskala hišo slikarja Leopolda v Kranju in na-

Proti poldnevju je spet zbor za kosilo. Spet pot do realne in nazaj. Popoldne so do dveh dovoljeni obiski, mi pa smemo iti v mesto do pol 3. Potem spet zbor za kakšno dobroto, ki bi nas v civilu gotovo razvabile. Saj res, ob tej priliki vam moram povedati, kaj dobivajo domobranci v svoje menazke. Ne upam si skoraj izjaviti vaše zavisti, pa ker boste za božji tudi vi deležni takih dobrot, vam jih bom našel. Zjutraj kava ali čaj, popoldne in zvečer pa škodala goste menaze, navadno krompir z grahom, makaroni ali kaj podobnega. Vmes pa kosi mesa iz konzerv. Po kosilu dobimo kruh, vsak »pol hleba«, kot pravi naš Prešeren, cigarete in bombone. Popoldne, včasih tudi dopoldne, pa dobimo sir ali presno maslo, med ali marmelado, tako da nam kruha nikdar ni treba jesti samega.

Popoldne se razgubi, da sam ne več kdaj in že je treba iti večerjat. Po večerji se začne najlepši čas dneva. Vsi se držimo bolj v sobah, se pogovarjamo in šalimo do 8. Takrat določijo dežurne in požarne, drugi pa odmolimo in zlezemo pod odejo. Po nekaterih sobah molimo zvečer rožni venec.

Bodočnost je naša

Vprašali boste: »Kako pa drugače?« No, drugače pa izvrstno. Po veliki večini smo dijaki, akademiki — višješolci, nekaj je tudi obrtnikov. Malokdo je že »vojsko služil«, kdor je pa že bil tako srečen, je pri naših gospodih poveljnikih sila v časteh. To se je videlo takrat, ko so urejevali četo: stari vojaki so bili takoj kaplarji in podnaredniki, nekateri celo naredniki. Seveda so imeli te čine že prej.

Poleg teh funkcionarjev imamo še druge, skoraj prav tako potrebne, namreč take, ki skrbje za dobro voljo. Teh burk in šal, ki jih uganjajo »specialisti« za take reči, ne morem naštevati. Samo eno vam povem. Tisto popoldne, ko smo dobili uniforme, nas je dobra polovica čakala na zbor. »Mirno!« Vsi smo se postavili »mirno«, — se obrnili proti »poveljniku«. Pa koga smo videli? Koemurjev Lojze se nam je s kupa opeke smejal na vsa usta: »Saj nisem zaklical 'Mirno', saj sem samo Mirota poklical!«

Snoči sem nekaj časa pisal na zaboju pod lučjo; ko sem končal, sem stopil na hodnik, kjer sta kramljala dežurni in požarni, eden starejši mornariški podnarednik, drugi mlad uradnik. Pridružil sem se jima, za čas smo se že živahno pogovarjali.

»Kaj nam ni lepo tu gor! Imamo vse, kar potrebujemo, dobro hrano, prvovrstno obleko, dobre, prijazne častnike in najlepše napovedi za naprej. Še nekaj: kako dobro se človek počuti med samimi dobrimi ljudmi, ko vidiš in čutiš, da vsi enako mislimo, vsi eno hočemo. Rad skočim za kako urico v mesto, a se doli vedno dobro ne počutim, ker ne vem, kdo je pošteni, kdo pa ofar. Včasih komaj čakam, da se dvig-

Nikolaj Jeločnik:

JASLICE

»Jezusčka zebel« in malo Majdico, ki je čemela v kotu ob nezakurjeni peči pri nogah naglušne babice, so začele oči. Drobecni biseri nedolžnih solzic so ji splozeli po upadlem licu. Babica je imela oči priprte in ustne so se ji premikale v tihi molitvi za grešni svet.

»Babica, Jezusčka zebel« je zajecala deklica in se zagledala v starko, ki ji je edina ostala na svetu. A starka se ni zganila, ni se slišala.

Bil je sveti večer, čuden in skrivnosten. Ni ga pomnila Majdica takega. Sneg je drobil v prikih kosmičih in burja krog oglov je zavijala v pretrsljivem plaču ko izgubljena duša. Druga leta so se razvilali čez zasneženo planjav glasovi svetonočnih zvonov, ki so jih bili razgibali božji krilati in Majdici je uhajala misel na tiste ure, ko je z atkom in mamico sedela ob zakurjeni peči, s polnim predpasnikom lešnikov in krhljev, in gledala tja v kot k jaslicam, kjer je na slamci sanjalo božje Dete.

Letos pa je bil sveti večer mrzel in mračen. Ni bilo zvonjenja, ne mamice, ne atka in peč je bila mrzla, Majdičin predpasnik brez krhljev in lešnikov, kot na oni strani izbe prazen, brez jaslje. Hudobni ljudje, ki so ji bili odvedli atka in mamico in jo pustili samo z naglušno babico, so se smejali jaslicam in kleli zvonjenje.

»Kam naj gre Jezusček to sveto noč? Zunaj čez zasneženo planjav bi prišel do cerkvice na gričku, da bi legel v jaslce na slamo in se ogrel. Pa bo našel cerkev ozgano, porušen svoj božji domek. Črni, v zrak štrleči zidovi brez strehe ga bodo sprejeli in v njih bo mraz, v njih bo temla Kam naj gre? Jezusčka zebel...«

Bolj je zaihtelo dekletce, bolj je zavijala burja tam zunaj.

Iz dalje je prihajalo osamelo prasketanje izgubljenih strelcev. Tam spodaj nekje je bilo nebo rdeče, skoz mež je motno sijal krvavorede odsev.

»In strah ga bo, malega Jezusa!« je spet pomislila deklica. »Hudobni možje v črnih kučmah z rdečo zvezdo ne

nem nad strehe, pod katerimi živi poleg poštenih ljudi toliko hinavcev in zločincev.«

Se bi moral kaj povedati o našem kaplarju, pa morda kdaj drugič! Ta teden bomo že začeli vaditi, kmalu bomo dobili orožje in potem bomo šli po naši ubogi, a lepi domovini, dokler ne bo prosta roparjev in zločincev. Šele na bregu Kolpe se bomo ustavili — o- i-š.

Majdica se je zdrznila in čudno svetla misel ji je objela dušo. V izbi je kraljevala mrakobna tema ko v grobu. Starka ob peči je vsevilj žebala svoje molitve. Veke so se ji trudne zaprle, njen obraz je bil v nemi grozi trepet in utrujen na smrt.

Tiho, prethi se je dvignila deklica in stopila k vratom. Zarjavila tečaji so zavili trzajoče.

Stopila je čez prag v snežni metež. Besno se je zaganjala burja v nje bledi obraz in jo skušala zadržati. Sovražno ji je tulila nasproti in jo objemala z ledenimi prsti.

Majdica je zabredla v mehki sneg in se trudoma vlekla k očrnelim zidovom na griček, kjer je nekdo kraljevala Marija Zalostna.

»Kam, otrok neboljsten!« so jo vpraševale tihe snežinke, ki so se ji usipale na glavo. S solzami v očeh jim je deklica potožila svojo bol:

»Jezusu grem nasproti. Čakal bo tam gori na gričku in strah ga bo očrnelih zidov. Ne bo našel jaslje, kamor bi položil svojo trudo glavo. Poiščem ga in ga popeljem k sebi, da ga ne najdejo črni možje, ki so mu sovražni!«

In je hitela, hitela sredi čez polje, skoz visoki sneg, na griček k očrnelim zidovom, tja, kjer je nekdo kraljevala Marija Zalostna.

Tam na križpotju kjer je v prejšnjih dneh Križani s krvavečimi roka mi blagoslovljali atkovo setev, je iz snega štrlel ozgan tram.

Deklici je groza objela srce in žalostne solze so ji ledenale v oči.

Na gričku je bilo pusto in prazno. Sneg se je bil naletel visoko, da ga je komaj bredla. Burja tu zgoraj je bila še bolj divja ko spodaj v mračni vasi. Nikjer žive duše.

Tiho je hušnila Majdica v oskrnjeno svetlošče in pričakovala malega Jezusa. Noč je bila že pozna in krvaveči svet tam v daljnih vaseh je umiral.

»Kaj če ne pride? Morda je zgrešil pot sredi visokih zasneženih? Morda so ga ujeli hudobni možje? O, Jezusček, pridi, pridi! S svojimi premrlimi ročicami te bom ogrela in te popeljala v svojo izbo. Ni zakurjena, ne zameri, drva nimava z babico, vse so nama pobrali, a najini srca sta topli in bolj gorko ti bo ob njih ko sredi samotne noči...«

Glava ji je klonila na prsi in veke so se ji počasi zaprle. Izpod črnege neha pa se je usipal sneg v drobnih kosmih.

Ni vedela kako dolgo je ždela tako. Nenada so se razmajali ubiti zvonovi v podrem zvoniku, s čudežno lučjo se je obdal griček.

Deklica je planila iz trudnih sanj in se ogledala predse. Po rahlo zasneženi stezi je prihajal Jezus, z zbori angelov obdan, ki so prepevali »Hozana« in slavili Boga-človeka. Nasmehnil se je Majdici, ki je zdrknila v mehki sneg, dvignil jo je in jo pogledal z ljubeznivimi očmi:

»Pričakovala si me?«

»Da, Jezusček! Bala sem se, ker te zebe in nimaš jaslje, da bi se ogrel v njih!«

»Našel sem jaslce in toplo mi bo v njih!«

»Našel si jih,« so se deklici zaiskrile oči, »o, popelji me k njim!«

Jezusček se je sklonil k deklici, ki mu je obvisela v naročju, rahlo ji je zašepetal, prav na uho:

»Našel sem jih; tvoje čisto srce mi bodo jaslce to krvavečo sveto noč...«

In je poljubil deklico prav na sred do srca...

Angeli pa so jo zavili v prebel oblak in jo ponesli po biserni stezi obliki in mami v naročaj...

Kratke vesti

Koliko Indijancev je že?

Ko je živel Kristof Kolumb, je bilo v Severni Ameriki še 850.000 Indijancev, a to število seveda ni povsem zanesljivo dokazano. Zaradi vojn, preganjanja in boleznih se je to število rdečekožcev zmeraj bolj krčilo, tako da jih je bilo okrog leta 1900 le še 270 tisoč. Odtlej se je indijansko prebivalstvo povečalo za kakih 70.000 glav.

17 ljudi je bilo zastrupljenih z arzeno

Pred porotnim sodiščem v Szolnoku na Madžarskem je zdaj velika obravnava zoper zastrupljevalce na debele, kar se je v poslednjih desetletjih v krajih ob Tisi že večkrat ponovilo. Zdaj je pogravitni obtoženeč župan Hajdu in njegova žena, ki ju dolžijo, da sta krušni moki prinešala arzen in pozročila smrt 17 oseb in težko zastrupila 102 oseb; 24 od teh se bori s smrtjo.

Prva madžarska avtomobilska proga

Te dni je madžarski prometni minister odprl prvo ogrsko avtomobilsko progo. Za zdaj je dolga le še 11 km in vodi od mestne meje Budimpešte pa do novega, še nedograjenega letališča na vzhodu mesta. Gradnja te 11 km dolge proge je stala 9 milijonov pengőjev. Cesta je določena za promet z avtomobili, tovornimi vozovi in kolesi.

Slikar R. Debenjak pri delu v stolni zakristiji.

šla na neki mizi dva bankovca po 50 goldinarjev še ne izgotovljena in tri bankovce po 10 goldinarjev popolnoma izgotovljene. V miznici iste mize so bili pečati in drugo orodje, ki se ga je posluževal. Layerja tedaj ni bilo doma, zaprl pa so brata Valentina, ženo in služkinjo. Toda že isti dan zvečer so aretirali tudi Leopolda in ga zaprli. Obema bratoma je sedaj zelo trda predla, kajti Francozi so bili v teh stvarih zelo strogi. Brat Valentin se je pomemelski sodbi umaknil, ker je že teden dni nato za sušico v ječi umrl. Leopold pa je dobil pet let, ki pa jih ni presedel, ker so se Francozi prej umaknili. V teh časih silne stiske, ob ljubljenem mrtvem bratu, pa je v Layerju dozorela misel na zahvalno podobo Matere božje. O tem pričajo tudi freske na oboku kapelice v brezjanski cerkvi. Tam je med verniki upodobljen nek možki, ki dviga k Mariji uklenjene roke. Napis »Leopoldus Layer pincit anno 1814 ex voto«, nam skoraj z gotovostjo pove, da gre v ujetniku za slikarja samega in da se je zaoblubil poslikati kapelico s podobo vred. Kdaj je nastala podoba, pa se ne da točno ugotoviti. Verjetno istočasno s

freskami; morebiti pa tudi prej. Slika sama ima na hrbtu spodaj napis: »Leopold Layer Pixe, toda je brez letnice. Legenda sicer pripoveduje, da je Leopold slikal podobo že v ječi, vendar to najbrž ne bo držalo.

Toliko o rojstvu naše podobe. S slikarjem si jo natančno ogledujeva. Slikana je na domače hodnično platno finega izdelka. Spodnji okvir je iz smrekovine, skupaj pritrjen z žebli, ki so kovani na roko, najbrž v Kropi. In če je slikarjeva domneva, da je oker-barva, ki jo Leopold uporablja na sliki, bohinskega izvora, pravila, potem imamo pred seboj umetnino, ki je v resnici domača, slovenska tudi kar se slikarskega gradiva tiče.

O kopiranju samem mi slikar pripoveduje zanimive stvari. Delo ni tako enostavno, kakor bi si laik mislil. Tu ne gre zgolj za mehnično prenašanje oblik, marveč je potrebna nekaka podoživitev originala samega. Pri tem se odkrijejo izredno zanimivi pogledi v način slikanja že zdavnaj mrtvega mojstra. V skoraj neopaznih načinih čopiča ti za hip stopi pred oči slikar, kakor da bi bil še živ. Tu obdeluje z vso skrbnostjo posamezne partije glave in rok, čopič mu zdrsrne v temperamentnem zamahu ob konturi. Izredno skrbno je Layer naslikal Marijin obraz, zlasti partija oči je čudovita. Neznansko mehko je slikano Jezusovo telo, posebno pa motiv drže Marijinih rok. Barvno je slikar uporabljal kaj preprosto paleto, vendar je dosegel ponekod (n. pr. desni rokav Marije) prav odlične barvne uspehe. Skrb kopista je ta, da točno zadene ton določene barve, ker mora misliti na to, da bo kopija nekoč potemnela, sedaj pa izgleda preveč »nova«. Vendar se ob skrbnem delu premostijo tudi te zapreke.

Leopold Layer pa je bil, kar se naše podobe tiče, tudi skrben in dober slikar. Podoba je namreč za čudo dobro ohranjena. Le na nekem mestu je odpadel drobec barve, v partijah obrazov, telesa in rok je barvna plast razpokana. Toda tudi na te male nedostatke je slikar opozoril konservatorski urad in konservator dr. Fr. Mesesnel si je podoba ogledal, kar bo naš restavrtor profesor Sternen podoba popravil.

Kopija Rika Debenjaka bo kmalu končana in tako bodo dobili prvi, res strokovni posnetek, te, za nas v dvojnem oziru važne slike.

M. S.

Blagoslovljene Božične praznike
želi svojim cenjenim odjemalcem

»Žima«
Milan Jager,

tovarna žime in ščetarskih izdelkov
Ljubljana — Fužine

Leteče zelene rege

S tem imenom ni označena kaka živalska posebnost, ampak je to jako težavno, a malo znano delovno področje v vojnem letalstvu. Že od nekdaj se pri letalstvu nazivajo vremenarji ali vremenarji s častnim pridevkom »zelene rege«, in sleherna posadka se zaveda, kakšnega pomena je njih delo, ki se izraža v zanesljivosti.

napovedi vremena pred odletom
vrti sovravnika

Če ni mogoče dobiti nobenih poročil o vremenu, moraš pa sam iti po vreme, pravijo Italijani vremenarji. Že pred vojno

Še enkrat - prebarvana klop

»Kaj ne veste, da je ta klop na novo popleskana?«
»Vemle.«
»???«
»Čakam, da bo tema, ko bom lahko šel domov.«

je bilo nemško letalsko vremenarstvo jako razvito, in v vojnem času se vojno letalstvo na vso moč okorišča s tem delovanjem, ki je pa združeno z velikimi težavami.

Če je treba že za bojno letalstvo jako veliko vztrajnosti in žilavosti, pa so te lastnosti še v višji meri pogoj za uspeh vremenarskih letalcev, ki delujejo v ozadju velikih bojev na bojiščih. Povsem prepričani sebi in letalu, prodirajo vremenarski letalci sami samcati v globino sovražnega prostora, prenašajo meteorološke naprave po več milj daleč skozi ozračje in si zaznamujejo njegove lastnosti. Časih ždijo v temni svojih letalske kabine po deset, dvanajst ur in premerijo daljave, ki bi bile v mirnem času naravnost rekordne. Na teh poletih doživljajo letalski vremenarji nepozabne vtise in morajo biti odlični opazovalci, ki znajo dobro krmariti letalo in hkrati do pičice natančno poznati vremenske spremembe.

Vremenarsko letalstvo se ne udeležuje bojev, vendar je za sovravnika vsak tak polet izzivanje, ker se morajo vremenska letala neposredno približati v območje sovražnikovega bojišča. Dan na dan morajo z veliko vztrajnostjo vršiti svojo dolžnost. Navezani le na svoje letalsko orožje, se spreletavajo v svojih »Ju«-letalih, ki so s odlično izkazala za dolge vremenarske polete. Samo redna poročila o vremenu prinašajo popoln uspeh, in zato je treba letati po ves dan ob isti uri in v isti pokrajini. In tako vstaja kot nekakršen sovravnikov »dobri znanec« in »vabljeni grizljaj« tam nekje pred angleškim otočjem ali pred severnonofriško obalo, si zapisujejo tvorbe oblakov in se — v očeh lajkov — jako čudno vedejo. Z naravnostnešnega po-

leta se začno nenadoma, brez kakakega vidnega vzroka, v ozkih vrtincih dvigati na tisoč metrov visoko, da bodo izmerili temperaturo.

Pri tem se večkrat pripeti, da se mora roka vremenarja, ki je še pravkar s šestilom prenašala podatke s tabele, nenadoma premakniti k strojnici, ko hoče kak sovražni lovec »motiti njegove kroge«. Seveda se vremenar na vso moč bori za svojo kožo in se največkrat poževe v beg, da se nato čimprej vrne na svoje prejšnje mesto ali pa mora vse meritve iznova opraviti. Za to delo je treba zares čudovite potrpežljivosti. Pri tem je največjega pomena meteorograf, majhen, priročen priročno, kjer se svilen ženski las ob vremenskih spremembah krči ali razteza. Nato pa neka jako bistroumna konstrukcija prenaša te vrednote in zverženih črčarah na sajasto cinkovo ploščo — na meteorogram.

Na podlagi raznih poročil sinoptičnega vremenarstva — to se pravi iz poročil iz vseh vremenarskih kotov krog Evrope — se določi vreme za letalce. Takšno vremenarstvo so pa vremenska poročila, dobljena neposredno nad tem in tem bojiščem. Jako težavno je kot prvi prodreti nad sovražno ozemlje, ki pa je treba napasti. Potem je konec koncev odločilno za uspešne borbe že tolikrat preizkušeno vojno letalstvo »Ju«, ki je najbolj uporabno tudi za vremenska opazovanja. (Hamburger Fremdenblatt).

Zamenjane neveste

V nekem kitajskem mestu naj bi po starodavni šegi prenesli nosači z nosilnicami neveste na njih nove domove. Spotoma pa jih je zalotila nevihta in nosači so šli vedrit v točilnico čaja. Ondi so nosilnice položili na tla, a po nevihti niso več vedeli, katera nevesta je pripadala kakemu nosaču in so tako odnesli neveste v napačne domove. Ženini niso prav nič vedeli za zamenjavo, saj niso bili nevest pred poroko še nikoli videli. Starši, seveda, so bili pa že boljše poučeni. Pa so si dejali, da je to pač prst usode — in neveste so ostale v tistih domovih, kamor so bile pomotoma prinesene.

Ali jim je dobro!

Pravkar obhaja 18. udov Akademije za reševanje križank 23. obletnico, odkar so križanke v modi. Da bi bilo odsej lažje reševati križanke bodo ti člani izdajali leksikon vseh tistih besed, ki so imele do sedaj v križankah najvažnejšo vlogo. Zdaj so ti gospodje v svojem zares za življenje važnem delovanju dospeli že do besede Eiffel.

Velja marsikdaj in marsikje

»Sedaj bi pa rad vedel, kako se je ta mož v resnici pisal.«

Rešitev križanke št. 116

Vodoravno: 1. Vinko Beličič, 13. bes, 16. iva, 17. obor, 18. Avar, 19. Raba, 20. Metz, 21. obod, 22. kmet, 23. kov, 24. era, 25. Mars, 26. Jarc, 27. kula, 28. pika, 30. pipa, 32. vaga, 34. Pia, 36. oko, 38. Loke, 40. vaza, 42. Krez, 44. rosa, 45. Mati, 46. zver, 47. Ero, 48. oče, 49. vodilo, 50. Otokar, 51. KA, 52. Molitev na gori.

Navpično: 1. vime, 2. iveri, 3. Nata, 4. Kozma, 5. oboa, 6. Bobri, 7. Eros, 8. ladja, 9. Ivka, 10. čamra, 11. Irec, 12. črtka, 13. Baku, 14. Eholi, 15. Sava, 28. porok, 29. kosom, 30. pomol, 31. peti, 32. Vazov, 33. Gaeta, 34. preko, 35. Azori, 37. koč, 38. Lavo, 39. kadi, 40. vile, 41. zvon, 42. krog, 45. erar.

F. CHIESA

Hofer je reči: »Saj imate domačo hišo, ki je obsežna kakor samostan. Tem se lahko zabavate z metlo noč in dan. To vama rad dovolim.«

V domači hiši obe sestrji nista potrebovali nobenega dovoljenja, ker sta jo imeli popolnoma pod svojo oblastjo in so v njej vladali najstrožji zakoni reda in snage. Kadar se je kdo prikazal pred hišo mu gospa Klara ni pogledala najprej v obraz, ampak njegove noge. Prav tako tudi danes. K sreči je bilo vetrovno in so bile ceste suhe, zato tudi čevlji snažni. Ni izključeno, da je prav ta okoliščina pripomogla, da sta obe sestrji s toliko večjo prijaznostjo sprejeli oba obiskovalca. Amarilis, ki je ostala praktična katoličanka in je hodila vsako nedeljo k maši, je že parkrat spregovorila z obema gospema. Amintu pa nikakor ni bilo težko prebiti led. Tako so nekaj minut pozneje vsi štirje prijetno kramljali v vokalnem salončku, ki je bil pozimi erdišče življenja v don Aljevi hiši. Zmerne svetlobe je prihajala skozi dve okni zastrti z mrežastimi zavesei. Zmerni toplota je prihajala iz kamina iz rdečega marmorja. V zrcali nad kaminom je medlo odsevala vsa notranjost sprejemnice, ki se spadala v preteklo dobo. Isti dobi sta pripadala tudi barva in okus likerja, ki ga je gospa Klara nalila v štiri majhne kozarčke. Tudi slaščice, ki jih je gospa Gema prinesla na rožnatem

krožniku, so bila po zunanosti in po okusu iz iste dobe. Prav tako so bili starodavni naočniki, ki sta jih sestrji z veseljem ponudili, in ne samo enih, ampak kar troje, da bi gospa Marija Luiza lahko izbirala... Amarilis je pogled padel na črno knjigo, ki je ležala na mizi med obema oknom. Ta pogled je zadostal, da se je spomnila bratove potege, Gorje, če bi obe gospe zvedeli o tem! Zdal brez dvoma še nista vedeli; toda nikakor ni pošteno okoristiti se s tujo nevednostjo. Amarilis je ta misel tako vznemirjala, da bi se bila rada kar takoj poslovila. Obe sestrji pa sta silili vanjo, na jše ostane. Aminta si je tudi želel čimprej oditi, seveda iz popolnoma drugačnih razlogov. Zato je igral ljubečega sina, ki želi čimprej postreči mater z naočniki. »Amarilis, lahko se ostanem; za mamico bom že jaz poskrbel...«

»Kako ljubezniv fant,« je dejala gospa Klara, kakor hitro je Aminta odšel, udi gospa Gema je ponovila isto in se »stavila«:

»Zelo ljubezniv... in vljuden. Kako zumen pogled ima!«

Amarilis je sprejemala te pohvale z kako zadržano, ki se je lahko razlagala kot skromnost. Njena zadrega pa je postala še večja, ko sta sestrji začeli spravevati; kaj dela?... Gotovo je v ponos!...

Dan na dan se večajo potrebe. - Darujte zato takoj za Zimsko pomoč Če hočete, da bo tudi Vaša srca napolnil mir božji, nikar ne bežite pred zapovedjo: Bodite usmiljeni!

Ali veste, kaj ljubijo vaši doračarji joči otroci? — Junaska dejanja slavnih vitezov. Nikar jim tega veselja ne odrecite in jim kupite zato svetovno znan roman v slikah

»IVANHOE«

ki je poln junaških zgodb in lepih viteških dejanj.

TEL KINO »SLOGA« 27-39

Velika filmska umetnina po znanem romanu Stina Streuvelsa »Der Flachsacker«

»Ko spet sonce zasije«

V glavni vlogi je najboljši evropski karakterni igralec Paul Wegener. Sodelujejo: Paul Klinger, Bruni Löbel, M. Koppenhöfer

Predstave na praznik in nedeljo: ob 10.30, 13.30, 15.30, 17.30. Ob delavnikih: 15 in 17.

TEL KINO »UNION« 22-21

Napeta ljubzenska drama

»Med dvema snubcema«

Borba mlade žene med ljubeznijo in dolžnostjo

Marte Harell, Willy Birgel, Ewald Baiser.

Predstave na praznik in nedeljo: ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30

TEL KINO »MATICA« 12-41

Naš božični spored: Sloviti tenorist Johannes Heesters v velikem muzikalnem filmu

»Karneval ljubezni«

Pikantna ljubavna zgodba, okusno prepletena s Hans Moserjevimi humorjem. Velike plesne revije in baleine skupine!

Ostali soigralci: Sarmantina Dora Komar, Dorit Kreysler, Axel v. Ambüser itd.

Predstave ob praznikih: 10, 13.30, 15.30, 17.30

KINO »KODELJEVO«

Tel. 41-44

Nudi čez praznike odlično zabavo v sijajnem glasbenem filmu

»Ljubavna komedija«

Magda Schneider, Albert Matterstock, Theo Lingner

Predstave na oba praznika ob 14.30 in 16.45.

PRIJATELJEM LEPE KNJIGE ZA BOŽIČ!

Ni ga prijetnejšega užitka kot prebirati lepo knjigo. Tem bolj prijetno pa je, če ima človek v rokah tudi branje, ki je koristno in potrebno splošni izobrazbi. — Take knjige vam nudi edina slovenska

poljudno-znanstvena knjižnica »Svet«,

ki izdaja mesečno po eno tako knjigo. Do zdaj so izšle naslednje knjige: Denar, Ladje, Kako si pridobi prijateljev, Slovenske starosvetnosti in S premožem in kovinami po svetu in zgodovini. Na sporedu pa so še tele: 923 m pod morjem, Egipt, Morje, Mejasi, Stavni slogi, Letalstvo, Mehanika vsakdanjega življenja, itd. Knjige imajo posebno vrednost še zaradi tega, ker so opremljene s številnimi poučnimi slikami in izbrane tako, da na lahek način ponazarjajo pisano besedo. Prednost »SVETOVE« knjižne zbirke je tudi v tem, da so knjige posebno za naročnike zelo poceni. Mesečna naročnina znaša le 20 lir, dočim so knjige v navedeni prodaji znatno dražje. — Poklonite svojim prijateljem, učeni se mladini pod božično drevo do zdaj izišle »Svetove« knjige, in gotovo jih bodo vsi veseli.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

zadruga z neomejenim jamstvom

v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva c. 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena l. 1895

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vkupnjo in proti poroštvo.

Zdel se ji je pravi čudež, ko je nekdo prav v tem trenutku potrkal na vrata.

XVII.

»Ti si, Cezar! Kakšno presenečenje!... Pridi, dečko! Sedi drugace...«

Tisti, ki sta ga sestrji sprejeli s tolikim veseljem, je obstal na vratih, ker je opazil, da je v sobi še nekdo. Toda ko sta ga gospa Gema in gospa Klara prijeli vsaka za eno roko, je obotavljaje se stopil naprej in pozdravil v zadregi, kakor da bi se hotel opravičiti, da je zagrešil tako napako. Ko so mu hoteli predstaviti gospodično, je močno zardel. »Vidiš, tu je gospodična... gospodična...« Nista se mogli spomniti nenačnega imena. Primka sta se sicer dobro spominjali, toda pri njih so se izgubljale samo dobre besede. Neradi sta ponavljali zloglasno ime.

»Amarilis Pardi,« je dejala deklica s trdnim glasom in podala mladeniču roko. »Zdaj pa odhajam prav zares. Preveč sem že zlorabila vašo gostoljubnost...«

»Nikar... nikar...« ste ponavljali obe sestrji »Ostanite samo še trenutke. Saj se ne bojite našega Cezarja...«

Gospod Cezar je hotel nekaj reči. Morda: ostanite, nikar ne odhajate zaradi mene: toda nobene besede ni mogel spraviti iz sebe. Amarilis se je odločila, da ostane še nekoliko časa in je zopet sedla. Uganila je že ob prvih besedah, da je bil to nečak obeh gospa. Spomnila se je, da je slišala pripovedovati o nekem nečaku, ki je profesor v mestu. Cezar?... Da bi bil to Cezar Botinelli, o katerem je že slišala govoriti v pred-

sednikovih hiši. »Danes je nemogoče, da bi govorila s predsednikom. Kadar je pri njem profesor Cezar Botinelli, ne sme nihče k njemu...« Tako ji je nekdo dejala gospa Cecilija, ko je Amarilis prišla k njej in hotela govoriti s predsednikom. »Kako? Ne veš, kdo je profesor Cezar Botinelli? Pravi učenjak. Kakršno koli knjigo mi pokažeš, ti takoj pove njeno vsebino, ne da bi jo odprl. Parkrat na teden prihaja k predsedniku, da mu pomaga urejati knjižnico.«

Nekoč pa je rekel predsednik: »Kakšen tepec je ta Botinelli! Največji osel na svetu! Na vratu ima glavo, ki je precej sposobna, in ki jo je napolnil z vsemi mogočimi stvarmi. Toda nosi jo okrog kakor bučo ali repo, bolj debelo od drugih; osel je, pravim ti, resnični osel. Z vso svojo modrostjo bo celo svoje življenje učil »rosa, rosae« trideset smrkvah paglavcev, ki se za hrbotom norčujejo iz njega. Vsak dan mu to ponavljam, a brez uspeha. Idealist je. Tudi on spada med male ponižne in trmaste svetnike... Amarilis, morala bi se poročiti z njim. Lep par bi bila.«

To je torej idealistični profesorček. Deklica je od časa do časa pogledala tega človeka, ki ji je po predsednikovem mnenju bil podoben z ozirom na ponižno in trmasto svetost. Bil je mladenič kakih trideset let, ne lep ne grd, ne debel ne suh, ne temnih ne svetlih las, brez značilnih potez, ki bi kakor koli vzbujale pozornost. Zdal ni bil več zardel, le na vsakem licu je še imel majhen rdeč krog, kakor da bi ga bil kdo udaril po njih. Polagoma sta tudi ta dva madeža izginila in ves njegov obraz je postal lepo

rožnat. Tudi njegov glas se je polegoma umiril. Odgovarjal je teti Klari, ki je v hiši imela vedno prvo besedo. Ne da bi postal nepotrpežljiv, je mirno odgovarjal na ista vprašanja, ki mu jih je stavila teta Gema.

»Kaj je s teboj Cezar? Kako je z židcem? Si poskusil tiste tablete?«

Potem sta vpraševali, če peč dobro vleče, kako je v šoli, če so ga otroci zelo jezili, če so volnene nogavice... Ne, nikar o volnenih nogavicah! Da bi govorili o volnenih nogavicah v navzočnosti tuje osebe in še celo mlade in lepe gospodične... Boječe oči mladega profesorja so brez dvoma opazile lepi ženski obraz pred seboj. Od časa do časa se je njegov pogled dvignil k temu obrazu; vsakokrat je znova zardel.

»Danes si nekoliko zardel, Cezar. Kaj ti je? Samo da ne zbolis, za božjo voljo...«

Kakšna muka! Poleg vsega se je zdelo, da je lepa gospodična spoznala njegovo zadrego in se ob njej zabava. Seveda zelo dostojno, kot obziren gost, ki se dela, da ne vidi in ne sliši ničesar, a v resnici vidi še preveč! Njene globoke oči so se smehljale in ves lepi obraz je ožarjala nežna veselost.

Amarilis je bila lepa, a njena lepota ni vzbujala pozornosti in ni privlačevala vsakogar. Površen opazovalec bi lahko šel mimo nje, ne da bi se je enkrat ozrl. Toda njene pravilne poteze so izražale toliko miline in resnične lepote, ki se ne odkriva površnemu opazovalcu.

Profesor pa ni spadal k tem. A v tem trenutku med obema teta, v razgovoru o volnenih nogavicah!...

Džingiskanovi Mongoli na pohodu

Medtem pa je stal mongolski osvajač pred Samarkandom. Bila je to najmočnejša trdnjava med vsemi Mohamedovimi trdnjavami. Ni minilo dolgo, odkar so začeli graditi okrog zunanjih mestnih okrajev močno in visoko obzidje. Za to obzidje je Džingiskan celo pobiral davke po vsej državi. Zidu seveda niso dokončali, saj je jezidil Džingiskan prehitro. Trdnjo in nenačeto pa je stalo seveda staro obzidje, ki je oklepalo veliko središče mesta samega. V tem obzidju je bilo 12 velikih vhodov z močnimi železnimi vrati. Vsak vhod sta ob bokih stržila dva močna trdnjavska stolpa. Zatorej je bilo že staro obzidje presneto močnega trdnjave in marsikdo bi ob njem lahko staknil krvavo butico. Posadka v mestu samem je imela do 100.000 mož, največ Turkov in Perzijcev. Med moderno »tankovsko« orodje pa bi bilo vsekakor treba prističi še 20 slonov, ki so jih branili s pridom mogli uporabljati za prenapade.

Vrhovni poveljnik, neki šah, je mesto že zapustil. V družbi svojih najvišjih častnikov — nekako z vsem glavnim stanom — jo je popihal. Izgubil je glavo, drugim oblastem v mestu pa je pred odhodom priporočil, naj se kar vdajo, da ne bo prišlo do nepotrebnega boja in tako krvavih žrtvi.

Grozotni sloves o mongolskih vojščakih je že začel vplivati na živce. Novica o žalostnem koncu mesta Buhare je zastirala deželo daleč v naprej. Džingiskan je dobro vedel, kako sila močno utrjeno mesto je Samarkand. Zato je previden, kakor je bil, že v naprej pripravil vse potrebno, da bi mogel zdržati in uspešno izpeljati dolgotrajno obleganje. Prav dobro se je zavedal, da bo precej časa izgubil pred obzidjem te trdnjave in da njenega padca tudi ne bo mogel izsiliti brez znatnih žrtvi.

Toda žrtve so postale nepotrebne. Posadka je sicer napravila en sam izpad. Junaki, ki so bili v tem moštvu, so padli do zadnjega. In ko je nastopil prvi mongolski napadalni val in hotel začeti z naskokom, so se na stečaj odprla mestna vrata. Slovesno so izročili osvajačlu ključ mesta — Samarkand se je vdal.

Usoda, ki jo je doživelo mesto Buhara, se je ponovila nad Samarkandom. Podrobnosti nima smisla opisovati, saj po svoji grozovitosti niso bile nič manjše kot v Buhari.

Najbolj so v Samarkandu presenečili Mongole — sloni. Te veličastne živali so Mongoli tedaj videli prvič. Strmeli so vanje kakor v čudežna bitja. Tudi Džingiskan je bil nad vse začuden nad to svojisko dvajsetorico.

»Kaj pa žrejo prav za prav?« je vprašal. »Meso ali rastlinsko krmo?« »Samo rastline,« mu odgovorili čuvaji. Pa je Džingiskan vendarle pomislil dvajset živih bitij. Naročil je, naj poženejo slone v puščino, da se bodo pasli. Seveda so sloni tam poginili. Kako pa naj bi trgali redko puščinsko travo s svojimi rilci. Prava Džingiskanova »pomilostitev«, čeprav nehotena.

Mohamed je medtem jezdil proti jugu. Ta jeza je postala zanj pravo prokletstvo. Kjer koli se je približal se utrjenim mestnim obzidjem, povsod ga je sprejela toča kamenja in puščic. Nobeno mesto ga ni maralo. Vsi so se ga bali, saj ni nihče hotel dati zavetja človeku, ki ga je premagal Džingiskan.

Kdo bi bil tako neumen, da bi izval Džingiskana, naj pride in naj pobije vse, mesto pa zravna z zemljo. Sloves je že jezidil pred mongolskimi jezdec, strah pred njimi je že vsem prešel v kosti.

Džingiskan seveda ni nameraval dovoliti svojemu smrtnemu sovražniku, da bi se mu izmuznil. V Džingiskanovi armadi sta bila dva čudovita konjeniška generala, prava strokovnjaka za posebne naloge. Zato je »gospodar zemlje« poklical k sebi generala Džebija in njegovega tovariša Subotaja. Vsakemu je dal konjeniško divizijo, 20.000 svojih najboljših konjenikov in tole naročilo: Ujameta naj šaha živga

ali mrtvega. Kaj bosta počela, da bosta to dosegla, je njemu vseeno. Nič določenega jima ni naročil. Dal pa jima je svobodo, da storita lahko vse, kar smatrata za uместno. Nikdar se jima ne bo treba zaradi česar koli, kar bi se zgodilo na tem pohodu, zagovarjati se, samo če bosta uspela.

Nikdar niso dobili takega naročila bolj primerni vojskovodje, bolj primerni jezdec in vojščaki. Džebija in Subotaja sta takoj osedlala svoja konja. Z njima vred je zajahalo 20.000 izvežanih in žilavih jezdecov.

Tako se je začel dveletni pojezd 20.000 mongolskih bojevnikov. Začela se je najbolj divja konjeniška gonja, kar jih pozna svetovna zgodovina. Čez 40 stopinj zemljepisne dolžine in čez 20 stopinj zemljepisne širine je vodil ta nepopisni pojezd Mongole. Do 150 km na dan so prepodili na konjih. In tako so v nekaj mesecih premagali daljave, ki so bile tudi za tiste čase nekaj nezasižanega. Cel ducait sovražnih dežel, v katere do tedaj še ni stopil mongolski konj, so Džingiskanovi konjeniki pregazili. Osvojili so premočno mesto, premagali in potolkli izredno premočne vojske, zdrveli čez celo vrsto puščav, pretolkli so se čez močvirja in skozi goste naseljene pokrajine. Preplezali so nepoznana pogorja, preplavali so, držali se za repe svojih konj, divje hudournike in ogromne veletoke. Podvrgli so si velike države, v njih izvedli ljudska štetja, dali napraviti zapisnike

o mostovih, cestah in rudnikih, postavljali so kanove namestnike, predstavljali domačih vlad in drveli naprej, naprej proti zahodu. S seboj pa so nosili grozo in strah in jo ponesli prav v Evropo.

In največje čudo, pred katerim se mora še danes odkriti vojaški strokovnjak, šele pride: po dveh letih se je divji pojezd proti zahodu končal. Leta 1222. se je vrnilo nekaj manj kakor 20.000 jezdecov — vsi so bili obloženi z nepopisnim plenom in nešteti dragocenosti — nazaj v Mongolijo. Pod čudovito spretnim vodstvom obeh generalov je ta konjeniška divizija srečno prispela domov.

Ves tedajni svet Azije in Evrope je sprejel prihod mongolskih jezdecov kot neuklonljivo usodo: z jokom in stokom, kakor jezdec iz skrivnega razodetja. In vendar so bili vsi skupaj le peščica. Dvajset tisoč skoraj brezglavo predrznih mož je bilo dve leti neprenehoma na konjih. Pripravljeni so bili brez oklevanja jezdit naprej, brez oskrbe in brez zaledja. Pripravljeni napasti stokratno premočno, ne da bi poznali ceste in tuje jezike. Bili so to jezdec iz visoke planote v srcu Azije, puščavski sinovi, ki jih je gnala proti zahodu podžigajoča Džingiskanova volja, a prav tako pravlačeval nase v daljavi bleščeči se zahodni svet, ki je tako mikal in vabil. Niso bili voljni razjahati, dokler ne bi prijezdili do konca zemlje. Pojezd brez primere!

MALI OGLASI

Službe

SLUŽBO ISČE
damska krojaška pomočnica. Cenj. naslov. Sposobna na upravo »Slov.« pod »Zaolna« št. 8926. (a)

KUHARICA
čista, varčna mirnega značaja, vajena vsakega gospodinjstva dela. Iščo mesto samostojne gospodinjke. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8963. (a)

IZOBRAŽENA GOSPODINJA
z znanjem jezikov, strojeopisja in stenografije, išče primerne zaposlitve. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Vestna« št. 8969. (a)

Službe

POSTREZNICO
za ves dan, pridno in pošteno, sprejem. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 8869. (b)

ZELEZOSTRUGARJA
ki je dobro vešč obdelave težjih kovin — sprejem v stalno zaposlitev. Ing. Borštnar, Jernejeva 18, Šiška. (b)

GOSPODINJSKO POMOČNICO
za vsa domača dela k dvema osebam sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8955. (b)

SLUŽKINJO
za kuhinjska in druga gospodinjstva dela. — sprejem s 15. jan. — Sv. Petra c. 36. (b)

VEČ DOBRIH KROJ. POMOČNIKOV
za uniforme, velike in male kose, sprejem takoj. Krojaški atelje Alojz Vrbin, Ljubljana, Vidovdanska c. 20. (b)

SLUŽKINJO
k odraši - tričlanski družini sprejem takoj. Vprašati na Vodovodni cesti 5-1. (b)

POSTREZNICO
ki zna kuhati sprejem takoj k trem od raznih gostov od pol 7 do 16. Naslov v upr. »Slovenec« št. 8966. (b)

GOSPODINJSKO POMOČNICO
ali postreznico za delavnico iščem. Zglasiti se na »Civilno-Metodovi cesti« (Tyrševa) 60-c, 1. leva. (b)

Vajenci

VAJENCA
za zlatarsko obrt takoj sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8934. (v)

VAJENCA
za sedlarsko obrt z vsa orodja in hiti — sprejem. Iskra Franc, sedlar, D. M. v Polju št. 22. (v)

Soba

UDOBNO SOBO
oddam solidnemu gospodu, lahko takoj ali 1. jan. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 775. (s)

OPREMLJENO SOBO
popolnoma separirano, v centru mesta, oddam le s. o. a. gospodu. Naslov: F. Kollmann, trgovina, Mestni trg. (s)

Soba

SOBO
v središču mesta, izredno soliden in miren uradnik. Naslov v upr. »Slovenec« pod 8887. (s)

Premog

I. POGAČNIK
LJUBLJANA
Bohorjeva ulica št. 6
Telefon št. 2-59

Kupimo

ODPADKE
živilske in krojaške, kupujem. Hrenova ul. št. 8. (k)

KUJUJE

Iščijo in dehorjeve boe, stare in nove, polhove kože, polhove čepice, čebelnj vosek, stare in nove usnjene krovke in aktivke — kakor tudi vse vrste kože od divjadi in svinjsko ščetino ter usnjata jermena. Trgovina Zdravlj, Ljubljana, Stari trg 50. (k)

STAR PAPIR

kupujemo. B. Weber, Prečna ul. 8, nasproti Mestnega kopalnice. (k)

STEKLENICE

razne vrste, kupujemo. Plačemo dobro. Na vsa želja jih prevzamemo na domu. B. Guštin, Vodnikov trg št. 2. (k)

OD »MAMA« MLEKA

prazne škatlice soper kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg št. 2. (k)

ELEKTRICNO PEC

in lažje note za klavir kupim. Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 8953. (k)

KUPIMO BIKIKLJE

biciklji-gume in gume za motorna kolesa. — Merkur, Puharjeva 6. (k)

KUPIMO

preproge, stano, pohištvo, otomane, šivalne stroje in druge uporabne predmete. — Trgovina z rabljenimi predmeti »Oglede« Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (k)

ŠIVALNE STROJE

z okroglim in dolгим čolnicom, kupimo. — Plačemo dobro. Trgovina z rabljenimi predmeti »Oglede« Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (k)

SPORTNI CEVLJI

št. 41 in 39 naprodam. Trgovina, Sv. Petra c. št. 52. (k)

20 KG DOBRE ŽIME

prodam po 50 lit. kg. Naslov peva uprava »Slov.« pod št. 8863. (k)

DVE ŽELEZNI PEČI

prilagoditi tudi za pisanje, ugodno naprodam v trgovini »Oglede« Mestni trg 3. (k)

KOVANCE

srebrne in druge predmete, kakor tudi dragocenosti — starinske vrednosti, kupimo. — RUDOLF ZORE, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (k)

KUPIM

več letnikov »Die Christliche Kunst«, Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8889. (k)

MIŠI, PODGANE

in čurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Zidovska ulica 1. (k)

STARA OKNA

s šipami, naprodam. — Naslov v upr. »Slovenec« pod št. 8959. (k)

PISALNI STROJ

nov, »Portablen« prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8970. (k)

Posestva

HISO
enonadstropno, z 21 stanovanji, trgovskim lokalom, večjo delavnico na dvorišču, na južni strani. Parcela meri 1600 m². Cena L. 1.600.000. — Realiteta pisarna »Zajec Andrej«, Tavčarjeva ul. 10. (p)

VILO ALI HISO
kupim za svoji stranki za ca. 400.000 L in 800.000 L. Zajec Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva ul. 10. m (p)

PARCELA
(njava) v Ljubljani - naprodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8758. (p)

NAPRODAJ
voglano zemljišče v izmeri 914 m² ob cesti mimo glavnega kolodvora. Ponudbe na odvetniško pisarno dr. Azman & dr. Kuhelj, Ljubljana, Tyrševa 6. (p)

PRODAJ:
3 večja obrtna poslopja v neposredni bližini centra, pripravna za vsako obrt in lahko industrijo. — Zemljišče meri 2000 m², katero se lahko event. napravi v 4 stavbne parcele. Pojasnila: Realiteta pisarna »Zajec Andrej«, Tavčarjeva ul. 10. (p)

HISO
novo, tri nadstropno - na vzhodni strani, 7 minut od glavne pošte, prodam. Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10. (p)

ZEMLJIŠČA:
Parcela ob Plečnikovih aveniji, za Bežigradom, v Šiški, pri Sv. Petru in na vzhodni strani. Nekaj parcel naprodam po 40.000 lit. — Zajec Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva ul. 10. (p)

PARCELO
(njava) 4000 m², v bloku, proda Smartnarič. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Smartnarič« c. št. 8956. (p)

Kurivo

DRVA
PREMOG
IV. SCHUMI
DOLENSKI
CESTA

in Františkanska 10
Telefon 39-61

Razno

GALOŠE IN SNEŽKE
zopet popravljamo v 48 urah. Tyrševa 71. (r)

SLIKE ZA LEGITIMACIJE
najhitreje, reprodukcije, Leica slikanje na domu in v ateljeju - filmanje fotografij, vsa fotografiska dela, izvršimo solidno in po zmerjeni ceni. — Foto Grad Mira, Ljubljana, Miklošičeva 20. (r)

OPOZORILO!
Vsak gledališki kolektor je srečka, ker ima svojo številko za zbiranje lepih nagrad. Pohitite, število izvodov je omejeno! Dobite ga v gledališču, v knjigarnah in večjih trafikah. (r)

ZELENA PAPIGICA
ujeta. — Naslov peva uprava »Slov.« 8965. (e)

GG. INTERNIRANCI IZ RENICCI
se vrnijo naprodam, če kdo kaj ve o usodi Orel Lucijana, dramskega igralca, naj javi njegovi mami Eli Luštrek, Vilharjeva c. št. 41, Ljubljana. (e)

Zasluzek

DOBER ZASLUZEK
se nudi moškim in ženskam s prodajo sezonskega predmeta. — Primerno za pokojence, revne dijakke, brezposelne itd. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8867. (zaskl.)

Sumi

tovarna
bonbonov,
peciva in
čokolade
Ljubljana

V najem

IZČE
V NAJEM VZAMEM
vinotoč, buffet ali gostilno, z vso opremo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Tajko ali 1. januar« št. 8956. (u)

PRIMEREN LOKAL
iščem za buffet ali manjše gostilniške prostore — na prometni točki; možne različne kombinacije. Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Novo leto 1944« št. 8925. (m)

Denar

VELEPODIJETJE
v sredini mesta, zelo zaposleno, s 50 nastavnici, išče družabnika s 400.000 do 500.000 lit. Čisti mesečni zaslužek 25.000. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »100%« signost št. 8923. (p)

O POSOJILIH
na hite in posvetila dobite informacije v Ljubljani, Beethovnova ulica 15, II. nadp. pri »JUGO-KREDIT«. (m)

KLOBUCARNA

»PAJK«
Vam strokovno osmisliti Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča.

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠT. 38
MIKLOŠIČEVA CESTA ŠT. 12
(Nasproti hotela Union)

Pouk

HARMONIKARSKI
tečaj. Dijake, dijakice ter ostalo mladino vajimo, da se uspešno v harmonikarski tečaj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8688. (p)

Pohišstvo

DVE SPALNICE
orehova korenina, politirani ter 2 kuhinjski opremljeni, izdelava prvovrstna, naprodam: Mizarstvo - Bošnjak Jože, Studence 34, nasproti Stomatologice. (s)

MODROCE

patentne posteljne mreže, otomane, modre kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

RUDOLF RADOVAN
tapetnik
LJUBLJANA
Mestni trg št. 18

Srečne božične praznike

in Novo leto

želim vsem svojim cenj. odjemalcem in prijateljem

Josip Olup

trgovina z modnim, manufakturnim in konfekcijskim blagom na drobno

LJUBLJANA

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

želi svojim odjemalcem

Alojz Moljk

pohištvono in stavbeno mizarstvo

Gorenja vas 50
pošta Logatec

Sumi

tovarna
bonbonov,
peciva in
čokolade
Ljubljana

Živall

ZAJCJE HLEČKE
skoraj nove, eden 12-delen, drugi 4-delen, prodam. Ječe, Cesta na Loko 20. (j)

PES
mlad, bel z rujnavimi lisami, se je izgubil. Če se je kje zatekel, prosim, da se odda ali javi v Rožno dolino, cesta III, št. 16, proti nagradi. (j)

PRODAJ KOŽO
Pavlin Andrej, vrinarstvo, Vodovodna c. (j)

Obst

»OZOR STAVBENIKI«
in hišni posestniki! Dobavljam, polagam in siruim stare PAKKETE

JOSIP BRLEC
Ljubljana
KOLODVORSKA 28

Filatelija

PILETISTI!
Ugoden nakup raznih filatelističnih novosti: znanj, filatelistične literature, katalogov in »JOL« albumov itd. dobite pri filateliji MLADINSKE ZALOŽBE v Ljubljani, Stari trg št. 30. (k)

Glasba

DVE KLAVIRSKI HARMONIKI
ena primerna za znanj, filatelistične harmonika, violona ter harmonij, naprodam. — Bleiweisova 21 (prejzija). (g)

LASTNIKI GLASOVIRJEVI
Poslušajte se moje telefonske šte. 96-23, ki je v novem razvoju kar izlilom imeniku Uglevalac glasovirjev JURASEK, Zrznjskega cesta 7/II, Ljubljana. (g)

Želji

vsem svojim cenj. odjemalcem

SREČEN BOŽIČ!

Zahvala

V dneh naše težke izgube nam je bilo splošno sočustvovanje za našim nepozabnim

Robertom Primožičem

šef- režiserjem Opere

v največjo tolažbo. — Posebno zahvalo pa izrekamo vsem, ki so ga spremili na zadnji poti, mu okrasili oder z mnogostevilnimi venci in šopki cvetja ter počastili njegov spomin s petjem in glasbo, njemu najljubšimi in najbližjimi manifestacijami človeškega duha, ki jima je z gorečo vneto posvetil vse svoje življenje.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 17. januarja 1944 ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Zalujoči ostali

Kolesa

DAMSKO KOLO
in moško, znamke Adler in Steyer, zelo poceni naprodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8953. (oo)

Avto-motor

2 MOTORNI KOLESI
najnovejši modeli, zelo poceni naprodam. Merkur, Puharjeva 6. (f)

MERCEDES 170 V
izredno elegantna limuz